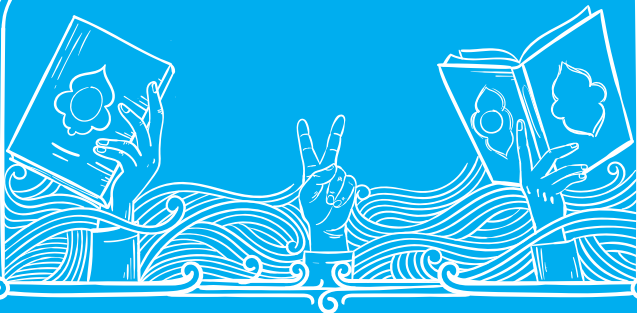

زندگی با آنکه می‌رها

دفتر و نماز: اپروز

سبک زندگی در روابط اجتماعی

سرشناسه: علیزاده، علی، ۱۳۷۵-

عنوان و نام پدیدآور: زندگی با آیه‌ها: دفتر امت پیروز/ با مقدمه محمدرضا عابدینی؛

نویسندگان علی علیزاده، حمیدرضا محمودخانی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان دارالقرآن الکریم، نشر تلاوت، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ص. | شابک: ۹-۹۴-۸۱۷۲-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا | یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: دفتر امت پیروز.

موضوع: قرآن-- بررسی و شناخت - Qur'an -- Surveys

موضوع: پیروزی در قرآن - Victory in the Qur'an*

موضوع: امت اسلامی -- جنبه‌های قرآنی - Ummah (Islam) -- Qur'anic teaching

شناسه افزوده: محمودخانی، حمیدرضا، ۱۳۶۸-

شناسه افزوده: عابدینی، محمدرضا، ۱۳۴۱-، مقدمه‌نویس

رده‌بندی کنگره: ۴/۵۴۶۵/۴ BP | رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۱۴۴۹۳ | اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

زندگی با آیه‌ها دفتر دوم: امت پیروز

با مقدمه آیت الله محمدرضا عابدینی

نویسندگان: علی‌زاده، حمیدرضا محمودخانی

مدیر هنری: علی‌رضا محب‌الطاهر

طراح جلد: سید محمد موسوی

صفحه‌آرا: علی عبادی‌فرد

ناشر: انتشارات تلاوت

چاپ و صحافی: واژه‌پرداز اندیشه

نوبت و سال چاپ: دوم / دی‌ماه ۱۴۰۳

تیراژ: ۵۰,۰۰۰ جلد | قیمت: ۸۵,۰۰۰ ریال

شابک: ۹-۹۴-۸۱۷۲-۶۰۰-۹۷۸

شماره مرکز پخش (فروشگاه بصائر)

۰۲۱۶۶۹۵۶۰۹۵ - ۰۹۱۲۸۰۸۸۱۲۴

۲۱

جزء اول: در بازی آنها، همیشه بازنده‌ای

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ﴿۱۵﴾ بقره ۱ جزء ۱

۲۳ ..... لازم نیست راضی‌شان کنی!

۲۴ ..... همه چیز یا هیچ چیز

۲۷

جزء دوم: پیروزی از دل سختی‌ها

وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ

تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ﴿۱۱۱﴾ بقره ۱ جزء ۲

۲۹ ..... همیشه به دلخواه تو نیست

۳۰ ..... یک قاعده‌ی کلیدی برای زندگی بهتر

۳۳ جزء سوم: با دوست داشتنی‌هایت چه می‌کنی؟

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا حُبِبْتُمْ ﴿۳۵﴾ آل عمران | جزء ۳

از دوست داشتنی‌ها ببخش ۳۵

بزرگ شویم..... ۳۶

۳۹ جزء چهارم: یکی شویم، پیروز می‌شویم

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴿۳۹﴾ آل عمران | جزء ۴

وقت یکی شدن ۴۱

تنها راه نجات ۴۲

۴۵ جزء پنجم: بجنگ برای آزادی

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ
الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ ﴿۴۵﴾ نساء | جزء ۵

چرا کنار کشیده‌ای؟ ۴۷

برای چه منتظرید؟ ۴۸

۵۱ جزء ششم: شاه‌کلید امت پیروز

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى
الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴿۵۱﴾ مائده | جزء ۶

بچه‌های پاکار..... ۵۳

با هم، برای خدا ۵۴

۵۷

جزء هفتم: اصلی ترین دشمن کیست؟

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ﴿۵۷﴾ ماشده | جزء ۷

۵۹.....گوساله پرستان کینه توز.....

۶۰.....دشمنی آشکار، حقیقتی ماندگار.....

۶۳

جزء هشتم: پارتی بازی ممنوع

وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْبُدُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ﴿۶۳﴾ انعام | جزء ۸

۶۵.....افسارش را لحظه ای رها نکن.....

۶۶.....عدالت در سخن، ستون استواری جامعه.....

۶۹

جزء نهم: رسم بزرگی

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿۶۹﴾ اعراف | جزء ۹

۷۱.....قاعده های ساده.....

۷۲.....مدارای پیامبرانه، راهی برای ساختن جامعه.....

۷۵

جزء دهم: دشمن پنهان پیروزی

وَلَا تَنْزَعُوا أَيْدِيَكُمْ عَنْ رِبْحِكُمْ ﴿۷۵﴾ انفال | جزء ۱۰

۷۷.....آبروداری کنیم!.....

۷۸.....اشکال بزرگ کار ما.....

۸۱ **جزء یازدهم: قلبی برای همه**

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٨﴾ توبه | جزء ۱۱

۸۳ ..... یکی از بین خودتان

۸۴ ..... این است راه پیامبر

۸۷ **جزء دوازدهم: استقامت جمعی؛ رمز پیروزی**

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ ﴿٣٣﴾ هود | جزء ۱۲

۸۹ ..... کم نیاورید!

۹۰ ..... رمز طلای زندگی

۹۳ **جزء سیزدهم: شاه‌کلید پیروزی‌های بزرگ**

لَيْنَ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَيْنَ كَفَرْتُمْ إِنَّ
عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ ابراهیم | جزء ۱۳

۹۵ ..... کافیست قدرش را بدانی

۹۶ ..... راز حال خوب جامعه

۹۹ **جزء چهاردهم: فراتر از عدالت**

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ ﴿٥١﴾ نحل | جزء ۱۴

۱۰۱ ..... همه جا عادل باشیم

۱۰۲ ..... عدالت و احسان، پایه‌های استوار جامعه‌ی انسانی

۱۰۵

جزء پانزدهم: حق دادنی است

وَأَتَا ذَا الْقَرْبَىٰ حَقَّهُ، وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ

وَلَا تُبَدِّرْ تَبَدِيرًا ﴿۱۵﴾ اسراء | جزء ۱۵

۱۰۷ ..... هوایشان را داری؟

۱۰۸ ..... حقوقی که فراموش شده

۱۱۱

جزء شانزدهم: معجزه خدا

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ

لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿۱۶﴾ مریم | جزء ۱۶

۱۱۳ ..... راز دوست داشتنی بودن

۱۱۴ ..... سر محبوبیت پایدار

۱۱۷

جزء هفدهم: خیالت راحتِ راحت!

وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿۱۷﴾ حج | جزء ۱۷

۱۱۹ ..... باور کن کمکت می‌کنم!

۱۲۰ ..... هیچ تردیدی در آن نیست

۱۲۳

جزء هجدهم: آستین‌ها را بالا بزنید

وَأَنْكِحُوا الْأَيَّتَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ

إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴿۲۳﴾ نور | جزء ۱۸

۱۲۵ ..... بین دست‌ها پل بزن!

۱۲۶ ..... راهکاری الهی برای پاکی جامعه

۱۲۹

جزء نوزدهم: از خدا بخواه

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا
لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿۱۹﴾ فرقان | جزء ۱۹

۱۳۱..... برای خانواده‌ات این‌طور دعا کن.....

۱۳۲..... بهترین دعا در شب قدر.....

۱۳۵

جزء بیستم: افتادگی آموز، اگر طالب فیضی

يَلِكُ اللَّتَارُ الْأَخِرَةَ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ
وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿۳۰﴾ قصص | جزء ۲۰

۱۳۷..... آخرت مال چه کسانی است؟.....

۱۳۸..... عاقبت نیک سهم کیست؟.....

۱۴۱

جزء بیست و یکم: ایستاده تا آخرین نفس

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ
نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿۴۱﴾ احزاب | جزء ۲۱

۱۴۳..... بامرام‌ها.....

۱۴۴..... مثل امیرالمؤمنین علیه السلام.....

۱۴۷

جزء بیست و دوم: برای خودت

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدِينُ عَلَيْهِنَّ
مِنَ جَلْبَابِهِنَّ ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ يُعْرِفَنَ فَلَا يُؤْذِينَ ﴿۵۱﴾ احزاب | جزء ۲۲

۱۴۹..... دور از نگاه‌های مزاحم.....

۱۵۰..... برای آرامش خودت.....

۱۵۳

جزء بیست و سوم: رمز بهترین انتخاب

فَبَيِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ ﴿٧﴾ و ﴿١٨﴾ زمر | جزء ۲۳

۱۵۵..... هنر خوب شنیدن.....

۱۵۶..... انتخاب بهتر، هدایت الهی.....

۱۵۹

جزء بیست و چهارم: کلید دل های سخت

أَدْفَعْ بِأَلْتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ

كَأَنَّهُ وَوَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٢٤﴾ فصلت | جزء ۲۴

۱۶۱..... تو خوب باش.....

۱۶۲..... فرصتی برای یک دوستی جدید.....

۱۶۵

جزء بیست و پنجم: راهی به سوی تصمیم های ماندگار

وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ ﴿٢٨﴾ شوری | جزء ۲۵

۱۶۷..... با هم فکر کنیم.....

۱۶۸..... مسیری روشن برای پیشرفت جمعی.....

۱۷۱

جزء بیست و ششم: راه یاران محمد ﷺ

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ

رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ﴿٢٦﴾ فتح | جزء ۲۶

۱۷۳..... همراهان محمد ﷺ چگونه اند؟.....

۱۷۴..... دو بال پرواز.....

۱۷۷

جزء بیست وهفتم: آرمانِ نهایی

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ
لِيُقِيمُوا النَّاسَ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ ﴿٥٥﴾ حديد | جزء ۲۷

آن همه پیامبر برای چه بود؟ ۱۷۹

آرزوی پیامبران ۱۸۰

۱۸۳

جزء بیست وهشتم: همچون سدی فولادین و بنایی آهنین

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ
بُنْتَيْنٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤١﴾ صفا | جزء ۲۸

در کدام روزها بیشتر دوستانمان دارد؟ ۱۸۵

محبوب خدا ۱۸۶

۱۸۹

جزء بیست ونهم: کلید حل همه مشکلات

وَأَلَوْ اسْتَقَمُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ جن | جزء ۲۹

پاداش ایستادگی ۱۹۱

تنها مسیر پیروزی ۱۹۲

۱۹۵

جزء سی ام: آتش زیر خاکستر

وَذِلَّ لِلْكَافِرِينَ لَمَرَّةً ﴿١٠١﴾ همزه | جزء ۳۰

وای بر غرغروها! ۱۹۷

زخم‌هایی که دیده نمی‌شوند ۱۹۸

نظام مفهومی سی آیه ۲۰۱

بسم الله الرحمن الرحيم

حرکت به سوی ظهور، در گرو حرکت به سوی تحقق جامعه‌ی قرآنی است. هر چه بخواهیم در این مسیر سریع‌تر حرکت کنیم، باید زندگی قرآنی را در میان عموم مردم بیشتر ترویج و تجربه کنیم. نهضت ملی («زندگی با آیه‌ها») گامی ابتدایی در این مسیر است که می‌خواهد لذت انس و ارتباط با قرآن را به عنوان کتاب زندگی، ملموس‌تر کند. برای این منظور، نکاتی را یادآور می‌شویم:

۱. نهضت انس با قرآن و زندگی قرآنی با استعانت از خداوند متعال، نیازمند پیشگامی است که با تمام وجود به آن معتقد باشد و کلام، رفتار، منش و تفکرش بر آن استوار باشد و نیاز شدید جامعه‌ی بشری، به ویژه جوامع اسلامی، به قرآن را باور داشته باشد. الحمدلله این ویژگی به وضوح در رهبر معظم انقلاب اسلامی، امام خامنه‌ای علیه السلام متجلی است.

۲. نهضت («زندگی با آیه‌ها») که از سال گذشته آغاز شده، با وجود کاستی‌ها، بازخورد بسیار خوبی داشته و با استقبال شایانی روبرو شده است که انگیزه‌ی دست‌اندرکاران را دوچندان کرده است.

رضایت نسبی مقام معظم رهبری از ثمرات آن نیز انگیزه‌ی مضاعفی برای هماهنگی بیشتر میان نهادهای متولی و تشکل‌های مردمی قرآنی ایجاد کرده است. طبق رهنمود ایشان، این مسیر نیاز به روزآمد کردن برنامه‌ریزی‌ها و پیگیری کردن و رها نکردن امور دارد.^۱

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾^۲ این پیگیری و تداوم می‌تواند نویدبخش یک بهشت قرآنی باشد.

۳. برای انس بیشتر با قرآن و زندگی قرآنی، توجه به این نکته ضروری است که قرآن کریم می‌فرماید: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾^۳. قرآن، کلام حقی و قیوم است؛ زنده و پایدار. همچنین در روایت شریف آمده است: ﴿إِنَّ الْقُرْآنَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ﴾^۴. قرآن زنده‌ای است که نمی‌میرد و در هر واقعه‌ای زنده است. اگر به حیات و زنده بودن قرآن باور داشته باشیم، ارتباط با این موجود زنده و حکیم مراقبت‌های خاص خود را دارد. باور داشته باشیم که قرآن، پاسخ پروردگار به تمام نیازهای بندگانش است.

۴. این روایت شریف پیامبر اکرم ﷺ که «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ النَّفْلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَعِثْرَتِي... لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ»^۵ از اسراری است

۱. پیام مکتوب مقام معظم رهبری به ریاست شورای توسعه فرهنگ قرآنی، فروردین ۱۴۰۳

۲. سوره فصلت، آیه ۳۰

۳. سوره آل عمران، آیه ۲ و ۳

۴. تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۲۰۳

۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله، ج ۱، ص ۴۱۳

که اگر قرآن و عترت پیامبر از هم جدا نمی‌شوند، پس وقتی یکی غایب است، راه پیدا کردن او را نشان داده‌اند.

۵. علامه طباطبایی رحمته الله علیه می‌فرماید: روش قرآن این است که مفاهیم را با مصادیق توضیح می‌دهد. زبان قرآن، زبان مصداق و عینیت است تا فراگیر و عملیاتی‌تر شود. هنر کلام الهی این است که در یک مصداق خلاصه نمی‌شود تا کهنه شود، بلکه مصادیق پی‌درپی را شامل می‌شود. «يَجْرِي كَمَا يَجْرِي الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ»^۱ هر روز مانند خورشید، طلوعی نو و تازه دارد. رسول اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «هنگامی که فتنه‌ها چون پاره‌های شب تار شما را در خود پیچید، به قرآن روی آورید.»^۲ قرآن با نامحرمان، خاموش است، اما به کسی که هنوز سوسویی از نور فطرت در وجودش باشد، حتماً مخاطب و بیان دارد و برای او حجاب از رخسار خود وا می‌نماید.

۶. امام خمینی رحمته الله علیه می‌فرماید: «فرزندم، با قرآن، این کتاب بزرگ معرفت، آشنا شو. با خواندن آن، راهی به سوی محبوب باز کن. گمان مکن که خواندن بدون معرفت، اثری ندارد؛ که این سوسوهی شیطان است. این کتاب از جانب محبوب، برای تو و برای همه است و نامهی محبوب، محبوب است، اگرچه عاشق، مفاد آن را نداند.»^۳ زبان قرآن، زبان فطرت است. در عین اینکه عربی است، کلمات آن که وحی الهی است، قابلیت نفوذ در همه‌ی دل‌ها را دارد.

۱. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليه، ج ۱، ص ۱۹۶

۲. الکافی (ط - الإسلامية)، ج ۲، ص ۵۹۹

۳. صحیفه امام خمینی، ج ۱۶، ص ۲۱۱

لذا فرموده‌اند: دیدن آیات قرآن، شنیدن کلمات آن و حتی لمس آن، آثار فراوانی دارد. محبت و خدمت به قرآن، در فهم، حفظ و عمل به آن نیز مؤثر است.

۷. پس بکوشیم در زندگی، حتی در حد ظواهر هم با قرآن انس بیشتری داشته باشیم. از ضرب‌المثل‌های قرآن برای فرهنگ‌سازی عمیق استفاده کنیم. آیات پرکاربرد را حفظ کنیم و در ارتباطاتمان به کار ببریم تا در توسعه‌ی فرهنگ قرآن سهیم باشیم. همان‌طور که پیامبر اکرم ﷺ خلق و خوی قرآنی داشت، ما نیز به تبعیت از اولیایمان، خلق و خوی قرآنی پیدا کنیم.

۸. نکته‌ی آخر اینکه بکوشیم هر قدمی که می‌توانیم در راستای تثبیت و نهادینه کردن نهضت ملی («زندگی با آیه‌ها») که با نگاهی مصداقی و رویکردی اجتماعی سعی در تبیین آیات الهی در جامعه دارد، برداریم؛ که استمرار این مسئله در طول سالیان متممادی بر نسل‌های آینده تأثیرگذار خواهد بود. پس تلاش کنیم علاوه بر مشارکت فعال خودمان، دیگران را نیز در این امر عظیم که زمینه‌ساز ظهور است و فرهنگ مقاومت، صبر، رشد و هدایت را به دنبال دارد، سهیم کنیم. خود را مجرای فیض الهی قرار دهیم و به استفاده‌ی شخصی اکتفا نکنیم، بلکه در هر مجلسی به تبیین و ترویج آیات قرآن بپردازیم تا به تدریج تجربیات والاتری در گسترش فرهنگ و زبان قرآن کسب کنیم. ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾^۱

البته همین مراتب ظاهری نیز به تدریج عمق پیدا می‌کند و به باطن سرایت می‌کند. اما باید دانست که تبدیل فرهنگ رایج به فرهنگی عمیق مانند فرهنگ قرآن، کاری آسان نیست و صبر و استقامت فراوان می‌طلبد. برای رسیدن به قله‌های پیشرفت و معنویت در مسیر نهضت اسلامی، هیچ راهی جز پایداری و استقامت وجود ندارد. سرانجام این استقامت در این راه نورانی، ان‌شاءالله بهره‌مندی از رحمت و برکت ویژه و گوارای الهی خواهد بود:

﴿وَأَلَوْ اسْتَقَمُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾^۱

محمد رضا عابدینی

۱۵ جمادی الثانی ۱۴۴۶

ماه مبارک رمضان گذشته^۱، در نخستین گام از نهضت «زندگی با آیه‌ها»، به یاری خداوند متعال و بر مبنای کتاب ارزشمند «طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن» که دربرگیرنده بیانات گهربار رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای علیه السلام است، مفاهیم کلیدی و بنیادین زندگی‌ساز همچون ایمان، توحید، نبوت، ولایت و معاد را با محوریت آیات قرآن کریم تبیین کردیم.

اینک، در رمضان سال جاری، این حرکت مبارک و پربرکت را با تمرکز ویژه بر مفهوم ولایت ادامه می‌دهیم؛ ولایتی که این بار بر ولایت عرضی میان مؤمنان و نفی ولایت طاغوت تأکید بیشتری دارد. در این مسیر، اصلاح سبک زندگی مؤمنان در روابط اجتماعی، شاه‌کلید دستیابی به امت اسلامی متحد، قوی و پیروز است. هنگامی که میان مؤمنین ولایت قرآنی شکل بگیرد و این پیوند را با عمل به وظایف و رعایت حقوق یکدیگر تقویت کنند، ساختار درونی جامعه مستحکم خواهد شد. چنین امتی می‌تواند در مسیر تحقق آرمان‌های والای قرآنی، ولی خدا را در مبارزه با مستکبران یاری دهد و با استقامت در این مسیر مشمول نصرت الهی گردد و به سعادت دنیا و آخرت نائل شود.

این کتاب، در همین راستا، با محوریت سی فراز از سی جزء قرآن

کریم تشکیل شده که به صورت نظام مند و با ساختاری منسجم،
محتوای هر آیه را در چهار بخش به خوانندگان ارائه می‌دهد:

۱. صفحه قرآن کریم: در ابتدای هر بخش، آیه محوری در سیاق آیات قبل و بعد، عیناً به صورت صفحه‌ای از قرآن کریم آورده شده تا فضای کلی و جریان آیه برای مخاطب ملموس شود.

۲. متن جذاب و مصداقی: در این قسمت، بانثری صمیمانه و امروزی، آیه به زندگی روزمره ما پیوند داده می‌شود و مصادیق کاربردی آن در قالب مثال‌ها و روایت‌های ملموس مطرح می‌گردد.

۳. تبیین آیه: این بخش، محتوای آیه را به طور مختصر و روان با استناد به بیانات مقام معظم رهبری، تبیین می‌کند. این متن مختصر در کنار محتوای رمزینه («سوژه‌های سخن»)، می‌تواند در جلسات قرآن به خصوص جزءخوانی‌ها، منابر و دیگر فضاهای تبلیغی، مورد استفاده قرار گیرد.

۴. عهد با آیه: قرآن را باید زندگی کرد، باید آن را خوب فهمید. هر آیه قرآن غرض و پیامی دارد، هدفی که خداوند بواسطه آن آیه بیان کرده و از ما خواسته است که به آن برسیم. طبیعتاً این رسیدن فقط با دانستن محقق نمی‌شود، این عمل است که علم و ایمان را رفعت می‌دهد و انسان را به کمالش می‌رساند. در آیات بسیاری خداوند خودش با امر و نهی، عملی را که باید انجام بدهیم به ما گوشزد کرده است، که باید مقدمات لازم برای انجام دادن آنها را فراهم و موانع انجام دادن را برطرف کنیم. اما برخی آیات هم در قرآن به صورت مستقیم به دستوری

اشاره نکرده‌اند، اما هر کدام از آنها هم در درون خود انسان را به انجام دادن عملی راهنمایی می‌کنند. در این قسمت کتاب، ابتدا دستور خداوند در آیه بیان شده و سپس چند پیشنهاد عملیاتی و تمرین کاربردی، که زمینه‌ساز تحقق سبک زندگی قرآنی خواهد بود، عنوان شده است.

همچنین، برای بهره‌گیری بهتر از محتوای کتاب، رمزینه‌های متعددی تعبیه شده که به مجموعه‌ای غنی از محتواهای چندرسانه‌ای شامل پویانمایی‌های جذاب، کلیپ‌های تبیینی، تلاوت‌های ویژه، آموزش‌های حفظ آیات و روایت‌های ارزشمند از سیره شهدا و سوژه‌های سخن (شامل آیات و روایات مرتبط، کلام مفسرین، کلام امام و رهبری، نمونه منبرک و...) دسترسی می‌دهد تا مسیر تبیین و تدبیر در آیات برای شما عزیزان هموارتر شود.

در صفحات انتهایی همین کتاب، می‌توانید «نظام مفهومی امت پیروز» در کنار آیات سی‌گانه را به صورت بسیار موجز و مختصر مطالعه بفرمائید.

در پایان، ضمن تشکر از همه عزیزانی که ما را در تدوین این کتاب یاری نمودند، به خصوص حجت‌الاسلام حاج ابوالقاسم، این اثر را به پیشگاه حضرت صدیقه طاهره، فاطمه زهرا علیها السلام تقدیم می‌کنیم و به امید لطف و عنایت خداوند، امیدواریم که این کتاب گامی هرچند کوچک در جهت تحقق سبک زندگی قرآنی در روابط اجتماعی و پیروزی امت اسلامی باشد.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

حمیدرضا محمودخانی - مسئول محتوای دبیرخانه نهضت ملی زندگی با آیه‌ها

جزء اول

در بازی آنها، همیشه بازنده‌ای

﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا
الَّذِينَ آمَنُوا حَتَّىٰ تُنْفِقَ مِمَّا مَلَائَتْهُمُ

سوره بقره، آیه ۱۲۰

یهودیان و مسیحیان (منحرف) هیچ وقت از تو
راضی نمی‌شوند؛ مگر اینکه دنباله‌رو دین‌شان
و به طور کامل تسلیم خواسته‌هایشان شوی!

سُورَةُ التَّوْبَةِ

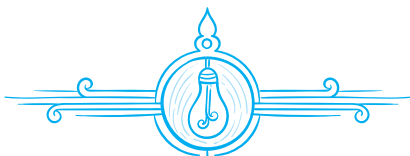
وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ
 إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي
 جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾ الَّذِينَ
 آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ
 يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢١﴾ يَبْنَئِ أَسْرَىٰ يَلِ أَدْرُؤُوا نِعْمَتِي
 الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا
 لَا تَجْرِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا
 شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذْ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ
 فَأَتَمَّهُنَّ قَالِ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ
 لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾ وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ
 وَأَمْنَا وَانْخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلِّينَ وَعِهدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
 وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ
 ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا ءَامِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ
 مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ
 فَأَمْتَعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾

تلاوت آیه

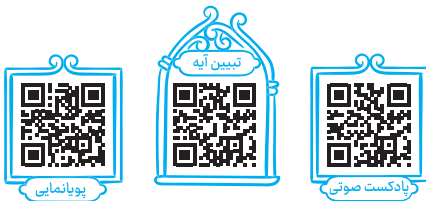

مدرسه حفظ

لازم نیست راضی شان کنی!

شاید ادایش را در بیاورند، اما هیچوقت واقعا کوتاه نمی‌آیند. از بده و بستان دم می‌زنند، اما در عمل فقط برای خودشان امتیاز می‌گیرند. از گفت و شنود می‌گویند، اما تاب پاسخی به جز «بله قربان» را ندارند. امروز هسته‌ای را بهانه می‌کنند و فردا موشک را و پس‌فردا تمامیت ارضی ایران را. نه تنها در حرف که در عمل هم نشان داده‌اند به هیچ مرزی قانع نیستند. هر قدمی که به عقب برداریم، ده قدم جلوتر می‌آیند. تاروی که نشانی از ما باقی نماند. تاروی که یکه‌تاز جهان خودشان باشند و بس. این خاصیت زیاده‌خواهان عالم است.

«یک عده کوهنوردی که از یک راه صعب العبور کوهستانی دارند عبور می‌کنند. در میان برف‌ها، عصا به دست، در این راه باریک و پُر از خطر، باید این راه را، این پیچ و خم را، این گردنه را، طی کنند تا برسند به قله کوه. به اینها گفته می‌شود به همدیگر بچسبید، کمربندهایتان را هم ببندید، جدا جدا و تک تک حرکت نکنید که اگر تنها ماندید، خطر لغزیدن هست؛... این پیوستگی مسلمانان که به همدیگر جوشیدند، به همدیگر گره خوردند، از هم جدایی پذیر نیستند، با دیگر جبهه‌ها به کلی منقطعند،... آیا در قرآن و حدیث نامی دارد، یا نه؟ بله؛ این نام، ولایت است.»^۱

اما چرا چنین تأکیدی بر ولایت و همبستگی میان مؤمنان وجود دارد؟ زیرا بدون این پیوستگی، هر گروهی در برابر طاغوت و قدرت‌های سلطه‌گر، به سادگی شکست می‌خورد. ﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾^۲. دشمنان هرگز از تو راضی نخواهند شد، مگر اینکه کاملاً تسلیم خواسته‌ها و سبک زندگی آن‌ها شوی. این فقط یک روایت تاریخی نیست؛ بلکه حقیقتی جاری در زندگی امروز ماست. «تا وقتی کمند آنها را به گردن نیندازید، دنبال‌رو آنها نشوید، همین آتش است و همین کاسه. خودت را قوی

۱. مقام معظم رهبری، کتاب طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، فصل ولایت، جلسه ۲۳

۲. سوره بقره، آیه ۱۲۰

کن که کمندش در گردن تو تأثیر نگذارد؛ یک تکان بدهی، کمندش پاره شود. خودت را قوی کن. چرا خودت را ضعیف میکنی تا در مقابل او تسلیم شوی؟»^۱

اما چرا دشمنان چنین سیاستی دارند؟ زیرا جهان بینی اهل کتاب تحریف شده، بر محور سلطه و برتری است. هر چیزی که مقابل این برتری بایستد، باید حذف شود. پیامبر اسلام ﷺ که پرچم استقلال و حق‌گرایی را بلند کرد، بزرگ‌ترین مانع بر سر راه آنان شد. امروز نیز وقتی ملت ایران شعار "نه شرقی، نه غربی" را بلند کرد، دشمنی‌ها آغاز شد. تحریم‌ها، جنگ‌ها و فشارهای اقتصادی، همه برای شکستن مقاومت ملتی است که می‌خواهد مستقل و آزاد باشد. خداوند می‌فرماید: ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي﴾؛ از دشمنان نترسید، فقط از من بترسید.

اولین درسی که خداوند به آدم ﷺ داد، شناخت دشمن بود.^۲ عجیب است که برخی هنوز نمی‌خواهند این دشمنی را باور کنند. امروز نیز قدرت‌های سلطه‌گر با تغییر سبک زندگی تلاش می‌کنند ملت‌ها را به بردگی بکشانند. چنان‌که در "پروتکل‌های دانشوران صهیون" آمده است: «ما کاری می‌کنیم که مردم این‌گونه زندگی کنند... تا همگی برده ما شوند.» اما مؤمنان می‌دانند، آنان تا همه چیز ما را نگیرند، راضی نمی‌شوند.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۱۹

۲. ﴿فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَزَوْجُكَ فَلَا تَخْرُجْ مَعَهُمَا مِنْ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى﴾ (طه، ۱۱۷)

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

بدانیم دشمنان به هیچ وجه از ما راضی نمی‌شوند و به تلاش‌های شبانه‌روزی آنان برای تحمیل صددرصدی خواسته و فرهنگ و ارزش‌های خود آگاه باشیم و هویت دینی و فرهنگی خود را حفظ کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- ❁ به پیشنهاد‌های غربی برای سبک رفتار و پوشش و غذا و تفریح که در فیلم‌ها به ما القاء می‌شود، حساس باشیم.
- ❁ خوش‌خیالی را کنار بگذاریم و به وعده‌های توخالی دشمن دل خوش نکنیم.
- ❁ الگوی زندگی پیامبران و اهل بیت علیهم‌السلام را به‌عنوان بهترین مسیر زندگی انتخاب کنیم.

جزء دوم

پیروزی از دل سختی‌ها

﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ
وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾

سوره بقره، آیه ۲۱۶

چه بسا چیزی را دوست نداشته باشید، اما به نفعتان
باشد. چه بسا هم چیزی را دوست داشته باشید، اما به
ضررتان باشد.

سُورَةُ التَّوْبَةِ

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا
 شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ
 لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١١٣﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ
 الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ
 اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ
 أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ
 يُقْتَلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَعُوا وَمَنْ
 يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَن دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ
 حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ
 النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ
 هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ
 اللَّهِ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٨﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
 قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ
 مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَكَ ذَلِكَ
 يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿١١٩﴾

تلاوت آیه

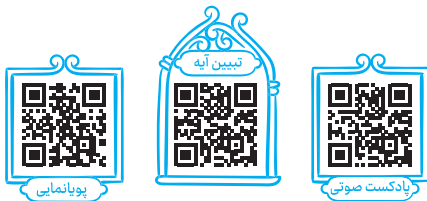
مدرسه حفظ

همیشه به دلخواه تو نیست

در آن با چنگ و دندان دفاع کردن‌های چسبیده به دقیقه نود، در نفس نفس زدن‌های چند متر مانده به خط پایان، در آن واپسین تاریکی‌های قبل از دمیدن روشنایی، نشانه‌هایی هست برای آن‌ها که فکر می‌کنند. تا فراموش نکنند که راه پیروزی، همیشه قرار نیست از دوست داشتنی‌ها بگذرد. تا یادشان نرود که گاهی برای چشیدن شیرینی، راهی به جز مزه کردن تلخی‌ها نداری. شاهد حق و حاضرش همین قدرت نظامی‌ای است که مایه‌ی چشم‌روشنی این روزهایمان است. اگر نبود آن هشت سال پراشک و خون، اگر نبود آن ایستادگی با شکوه، کی خودمان را باور می‌کردیم؟ کی به فکر فتح این قله‌ها می‌افتادیم؟

یک قاعده‌ی کلیدی برای زندگی بهتر

زندگی ما پراز حسرت‌ها و ناکامی‌هایی است که گاهی دل شکسته‌مان می‌کند. اما خداوند مهربان در این آیه‌ی ارزشمند از یک قاعده‌ی کلیدی زندگی پرده برمی‌دارد؛ قاعده‌ای که اگر آن را به درستی درک کنیم، می‌توانیم آسان‌تر با چالش‌های زندگی کنار بیاییم و از حسرت‌ها رهایی یابیم. ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^۱. آنچه در ظاهر ناخوشایند است، ممکن است سرشار از خیر و برکت باشد و برعکس. پس نگاه سطحی کافی نیست؛

تا به حال برایتان پیش آمده که چیزی را دوست داشته باشید اما بعدها متوجه شوید به ضررتان بوده؟ یا از چیزی بیزار باشید و در نهایت ببینید که خیری در آن بوده است؟ ﴿فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾^۲

این آیات علاوه بر هدایت فردی، به ما درس ایستادگی اجتماعی نیز می‌دهد. خداوند جنگ با دشمنان را واجب کرده است، هرچند انسان‌ها از آن گریزان‌اند. اما آیا بدون مبارزه و مقاومت می‌توان امنیت و عدالت را محقق کرد؟ ما صلح طلبیم، اما صلح، با شعارهای

۱. سوره بقره، آیه ۲۱۶: جنگ با دشمن بر شما واجب شده، هرچند برایتان ناخوشایند است! چه بسا چیزی را دوست نداشته باشید، اما به نفعتان باشد. چه بسا هم چیزی را دوست داشته باشید، اما به ضررتان باشد.

۲. سوره نساء، آیه ۱۹: چه بسا از چیزی خوشتان نیاید، ولی خداوند، خیر فراوان در آن قرار داده باشد.

سطحی و بدون اقدام عملی، هرگز محقق نخواهد شد. راه رسیدن به صلح، جنگ با دشمنان صلح است. رهبر معظم انقلاب فرموده‌اند: «هزینه‌ی تسلیم در برابر قدرتهای زورگو به مراتب بیشتر از هزینه‌ی ایستادگی در مقابل آنها است.»^۱

مثل امروز که مبارزه در برابر صهیونیست‌ها، نه تنها راهی برای دفاع از مظلومین بلکه مسیری برای حفظ هویت و عزت و پیشرفت ملت‌های مسلمان است. امام خمینی رحمته‌الله علیه با بینشی قرآنی، جنگ تحمیلی را نه تهدید بلکه فرصتی برای انقلاب و پیشرفت آن می‌دانستند^۲ و می‌فرمودند: «هر روز ما در جنگ، برکتی داشته‌ایم که در همه‌ی صحنه‌ها از آن بهره‌جسته‌ایم. ما مظلومیت خویش و ستم متجاوزان را در جنگ ثابت نمودیم. ما پرده از چهره‌ی تزویر جهانخواران کنار زدیم، ابهت دو ابرقدرت شرق و غرب را شکستیم و به این نتیجه رسیدیم که باید روی پای خودمان بایستیم. جنگ ما فتح فلسطین را به دنبال خواهد داشت، و از همه این‌ها مهم‌تر استمرار روح اسلام انقلابی در پرتو جنگ تحقق یافت.»^۳

﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾. گویا خداوند می‌فرماید: به من اعتماد کنید. شما که از اسرار پشت پرده آگاه نیستید.

۱. مقام معظم رهبری، بیانات در مراسم تنفیذ حکم دوازدهمین دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۶/۰۵/۱۲

۲. حضرت امام خمینی رحمته‌الله علیه در حدود ۵۰ سخنرانی و پیام به برکات بی‌شمار جنگ و جهاد از ابعاد مختلف پرداخته‌اند.

۳. بخشی از پیام امام به مسلمانان ایران و جهان و زائران بیت الله الحرام، ۱۳۶۶/۰۵/۰۶ صحیفه امام، ج ۲۰، ص ۳۲۵

عهد با ایزد

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

به علم و حکمت الهی در حوادث زندگی و احکام دینی اعتماد کنیم، حتی اگر در ظاهر خوشایندمان نباشد.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ در مواجهه با وظایف دشوار و لحظات سخت زندگی، ناامید نشویم و به یاد آوریم که خداوند همیشه خیر و صلاح ما را می‌خواهد.

❁ اهل مبارزه باشیم و جنگیدن و مبارزه را به واسطه سختی‌های ظاهری‌اش، رها نکنیم.

❁ تمرین کنیم در انتخاب‌های سخت، به جای تسلیم در برابر آسان‌ترین مسیر، به راه درست پایبند باشیم.

❁ فهرستی از اتفاقات سخت گذشته تهیه کنیم و به یاد آوریم که چگونه در نهایت به نفع ما تمام شدند.

جزء سوم

با دوست داشتنی‌هایت چه می‌کنی؟

﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾

سوره آل عمران، آیه ۹۲

فقط وقتی به مقامِ خوبان می‌رسید که از چیزهای
دوست‌داشتنی‌تان در راه خدا هزینه کنید.

لَنْ نَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾ * كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلاَلًا لِّبَنِي
إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۚ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنزَلَ
التَّوْرَةُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ
﴿٩٣﴾ ۖ فَمَنْ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾ ۖ قُلْ صَدَقَ اللَّهُ ۖ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾ ۖ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي
بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾ ۖ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا
إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَنْ دَخَلَهُ ۖ كَانَ ءَامِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ
مَنْ أَسْتَطَاعَ ۖ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ
﴿٩٧﴾ ۖ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ
عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾ ۖ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ ۖ مَنْ ءَامَنَ تَبِعُونَهَا ۖ عَوجًا وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ ۗ وَمَا اللَّهُ
بِغَفِيلٍ ۖ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَطِيعُوا فِرْقًا
مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٠﴾

تلاوت آیه

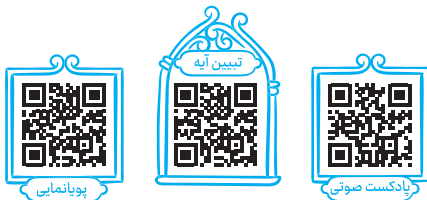

مدرسه حفظ

از دوست داشتنی‌ها ببخش

کوچک شروع کن. مثلاً از بخشیدن ته‌دیگ سیب‌زمینی‌ات به خواهرت. یا تقسیم کردن گل هندوانه‌ای که حتی از دیدنش دهانت آب می‌افتد، یا دادن صندلی اتوبوست به آدمی که خستگی از سرو رویش می‌بارد. آن وقت خودت آرام آرام احساس می‌کنی که چطور مرزهای روحت وسیع و وسیع‌تر می‌شوند، که چطور توی دلت حتی برای آدم‌های آن سر دنیا هم جا باز می‌کنی، که چطور دیگر نمی‌توانی از تماشای رنج مردم آن نوار باریک ایستادگی، ساده بگذری. کوچک شروع کن تا بتوانی برای فداکاری‌های بزرگ‌تر آماده شوی، تا بتوانی از دوست داشتنی‌های بیشتری دل بگنی.

دیدنی بچه‌های کوچک حاضر نیستند، اسباب بازی خودشان را به بچه‌های دیگر بدهند؟ برخی افراد، و حتی جوامع، در همین عالمِ کودکی باقی می‌مانند. زندگی غربی، آدم‌ها را کوچک تربیت می‌کند، چون همه دعوت می‌شوند به فردیت و حفظ آنچه که دوست دارند. اما چگونه می‌توان از دوست داشتنی‌ها گذشت؟ وقتی بزرگ شویم و به علاقه‌ای بزرگ‌تر برسیم. بچه هیچوقت از عروسک خودش دست نمی‌کشد اما اگر یک ماشین که به آن علاقه دارد به او بدهی حاضرست از این علاقه کوچک‌تر بگذرد. برای رسیدن به مقام نیکان و ابرار، باید از علاقه‌های کوچک گذشت و به عشقی بزرگ‌تر دل بست؛ عشق به خدا و خلق او. «لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ»؛ هرگز به نیکی دست پیدا نمی‌کنید مگر اینکه از آنچه دوستش دارید انفاق کنید.» (اگر در جامعه‌ی اسلامی نیازی وجود داشت، همه‌ی افراد جامعه بدون استثنا، موظفند بر حسب اختلاف تمکن خودشان آن خلأ را پر کنند. ... اسلام می‌گوید مردم تحصیل مال بکنند و از آن مالی که تحصیل کرده‌اند، حوائج معمولی زندگی و نیاز خود را برآورده بکنند و مابقی آن را در راه خدا انفاق بکنند. ... «لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ»؛ آن عزیزترهاش را در راه خدا بده، آنچه که بیشتر به آن علاقه داری.»^۱

مادری که در خانه از دوست داشتنی‌های خودش می‌گذرد، بچه‌هایش را برای یک زندگی جمعی و ولایی تربیت کرده است. دقیقاً مانند حضرت زهرا علیها السلام که از لباس عروسی‌اش گذشت، یتیم و اسیر و فقیر آمدند و از غذای دوست داشتنی‌اش گذشت: ﴿وَيُطْعَمُونَ أَطْعَامًا عَلَىٰ حَيْهٍ مِّسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾^۱ اما خانه‌ای که والدین از خواسته‌هایشان نگذشته‌اند، نمی‌تواند فرزندان خوبی پرورش دهد. این نگاه ایثارگرانه، نه تنها در خانواده، بلکه در جامعه نیز نتایج شگرفی به همراه دارد.

گذشتن در نگاه مؤمن، از دست دادن نیست. خداوند متعال در موضوع جهاد و جان دادن، از ادبیات بازاری استفاده می‌کند، می‌فرماید من از مؤمنین جان و مالشان را می‌خرم. یعنی حواست باشد، اگر از چیزی گذشتی، من چند برابرش را به تو می‌دهم. «مصدق اتم و اکمل» ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا﴾ پدران شهدا، مادران شهدا، همسران شهدا هستند.^۲ امروز نیز مجاهدان غزه و لبنان، از همه هستی خود به عشق خدا گذشته‌اند. حالا نوبت ماست که این آیه را در زندگی خود به عمل درآوریم. چنان که رهبر انقلاب می‌فرماید: «بر همه‌ی مسلمانان فرض است که با امکانات خود در کنار مردم لبنان و حزب الله سرافراز بایستند.»^۳

۱. سوره انسان، آیه ۸

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار خانواده‌های شهدا، ۱۴۰۲/۰۴/۰۴

۳. پیام مقام معظم رهبری، ۱۴۰۳/۰۷/۰۷

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

برای رسیدن به نیکی و تقرب به او، از آنچه دوست داریم انفاق کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- ❁ فهرستی از چیزهایی که به آن‌ها علاقه داریم (مانند زمان، توانایی‌ها، اموال یا حتی تعلقات عاطفی) و خلأهایی که اطرافمان هست تهیه کنیم و بررسی کنیم که چگونه می‌توانیم بخشی از آن‌ها را در راه خدا انفاق کنیم.
- ❁ در کنار بخشیدن چیزهایی که نیاز نداریم، از چیزهایی که به آن‌ها علاقه داریم و برایمان ارزشمندند، انفاق کنیم. گاهی باید از خوابت بزنی تا با بچ‌ها بازی کنی! گاهی باید از آبرویت خرج کنی تا برای کسی آبرو دست و پا کنی!

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء چهارم

یکی شویم، پیروز می شویم

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾

سوره آل عمران، آیه ۱۰۳

و همگی به ریسمان خدا [قرآن، و هرگونه وسیله
وحدت الهی]، چنگ زنید، و پراکنده نشوید.

سُورَةُ التَّوْبَةِ

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ
 رَسُولُهُ ۗ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١١﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ
 مُسْلِمُونَ ﴿١٢﴾ وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۗ وَاذْكُرُوا
 نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ
 فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ
 النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۗ لَعَلَّكُمْ
 تَهْتَدُونَ ﴿١٣﴾ وَلِتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
 بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٤﴾
 وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
 وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ
 وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ
 فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٦﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْيَضَّتْ
 وُجُوهُهُمْ ففِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ تِلْكَ آيَاتُ
 اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

وقت یکی شدن

کمی دورتر که بایستی، قدری که از میدان‌های کوچک و پست ارتفاع بگیری، در تصویر بزرگ‌تر متوجه حقیقت‌های تازه‌ای می‌شوی: مثلاً می‌فهمی در چشم کسی که قبله اول ما را به آتش می‌کشد، تفاوتی ندارد که ما با دست باز نماز بخوانیم یا دست بسته، که سر روی مهر بگذاریم یا روی فرش، که اهل غزه و لبنان و سوریه باشیم یا ایران. که حتی در کدام دسته‌بندی‌های سیاسی جا گرفته باشیم. که حتی در انتخابات رأی‌مان را به اسم چه کسی در صندوق انداخته باشیم! در نگاه دشمن، همه ما مسلمانیم و به یک اندازه سزاوار دشمنی. پس چرا ما در دوستی و محبت پراکنده باشیم؟

تصور کنید گروهی از انسان‌ها در حادثه سختی با اتوبوس به اعماق دره‌ای افتاده‌اند و اتوبوس در حال سقوط به مانعی گیر کرده و توقف کرده است. حالا طنابی از بالای دره به سویشان انداخته شده است. این طناب، تنها راه نجات است؛ اما مشروط به اینکه همه با هم متحد بمانند و با آرامش و بدون درگیری با یکدیگر به آن ریسمان چنگ بزنند. این تصویر، مصداق روشنی از پیام قرآن در آیه‌ی کریمه **﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾** است. خداوند ما را به چنگ زدن به ریسمان نجات بخش خود دعوت می‌کند، آن هم به صورت جمعی و بدون هرگونه درگیری و تفرقه.

اما این ریسمان چیست؟ اشتراکات ما مثل قرآن، رهبری الهی و آموزه‌های پیامبر ﷺ و خاندان مطهرش علیهم‌السلام همان طنابی است که دل‌های پراکنده را به هم گره می‌زند و مسیری به سوی نجات می‌گشاید. خداوند در ادامه‌ی این آیه به مؤمنان یادآوری می‌کند: **﴿وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾**. به یاد بیاورید زمانی را که دشمن هم بودید و خداوند دل‌هایتان را به هم نزدیک کرد. با نعمت الهی، دشمنی‌ها به برادری تبدیل شد و قلب‌ها به هم پیوستند. قدر این نعمت را بدانید و حفظش کنید.

این آیه، حقیقتی فراتر از تاریخ صدر اسلام را بیان می‌کند؛ تجربه‌ی انقلاب اسلامی ایران، نمونه‌ای روشن از این نعمت است. مردم با اختلاف نظرها و گرایش‌های گوناگون، حول محور رهبری الهی و ارزش‌های اسلام متحد شدند و بزرگ‌ترین پیروزی‌ها را رقم زدند. اگر به ریسمان خدا چنگ نزنیم و دچار تفرقه شویم، به دره نابودی سقوط خواهیم کرد. «امروز در میان دردهای گوناگون مسلمان‌ها، آنچه که بزرگتر از همه و امّ‌الأمراض دیگر دردهاست، تفرّق مسلمان‌هاست.»^۱ تصور کنید اگر نزدیک دو میلیارد مسلمان جهان با هم متحد بودند، چه خیرات بی‌شماری نصیب کشورهای اسلامی می‌شد؟

«این دستور قرآن است دیگر. چرا عمل نمی‌کنیم؟ اشکال کار کجاست؟ اشکال کار همین است. اگر دلهایمان را ظرف پذیرنده‌ی باران رحمت قرآن و باران هدایت قرآن قرار بدهیم، اگر دل را به قرآن بسپریم، برایمان راحت می‌شود. مقاصد شخصی، اغراض شخصی، منافع مادی، قدرت طلبی، پول طلبی، رفیق بازی، اینها موجب نخواهد شد که انسان این توصیه‌ی قرآنی و هدایت قرآنی را فراموش کند؛ و پشت سر بیندازد.»^۲

امروز، بیش از هر زمان دیگری به اتحاد نیاز داریم؛ اتحادی که فراتر از قومیت، نژاد یا زبان، حول محور ارزش‌های الهی شکل بگیرد.

۱. مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۸۳/۰۸/۲۴

۲. مقام معظم رهبری، بیانات در جمع قاریان قرآن در روز اول ماه رمضان، ۱۳۸۸/۰۵/۳۱

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

همگی به قرآن و سنت پیامبر چنگ بزنیم و از تفرقه دوری کنیم و شکرگزار نعمت بزرگ وحدت و برادری باشیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- در محیط خانواده یا اجتماع، مراقب باشیم با غیبت و تهمت و قضاوت عجولانه تخم دشمنی نکاریم.
- اختلاف‌ها و سوء تفاهم‌ها را با گفت‌وگو و محبت رفع کنیم و بین دیگران آشتی برقرار کنیم.
- در فضای مجازی، قبل از نشر هر مطلبی، به تأثیر آن بر وحدت و انسجام جامعه فکر کنیم.
- در واکنش نشان دادن و برخورد با دیگران مطمئن شویم، مطابق دستورات خداوند در قرآن عمل می‌کنیم.

خاطره شهید

سوزهای سخن

جزء پنجم

بجنگ برای آزادی

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾

سوره نساء، آیه ۷۵

شما را چه شده که در راه خدا و نجات مردان
و زنان و کودکان مستضعفین که زیر سلطه
دشمنند، نمی جنگید؟!

سُورَةُ النَّسَاءِ

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ
 وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ
 الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا
 ﴿٧٥﴾ الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي
 سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ
 كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُونُوا بَيْنَهُمْ وَاقِيمُوا
 الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَامَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذِ افْتَرَقَ مِنْهُمْ
 يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كُتِبَتْ
 عَلَيْنَا الْقِتَالُ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ
 وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾ أَيَّمَاتُ كُونُوا
 يُدْرِكُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُصَبِّهُمُ حَسَنَةٌ
 يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصَبِّهُمُ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ
 عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ
 حَدِيثًا ﴿٧٨﴾ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ
 فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

تلاوت أبيه

مدرسه حفظ

چرا کنار کشیده‌ای؟

نه که مبارزه را بلد نباشد. اتفاقا خیلی هم خوب بلد بود. وگرنه چطور از پس آن شب‌بیداری‌ها برای کنکور و آن بد و بیراه‌شنیدن‌های برای خواستگاری و آن دوندگی‌های برای استخدام در فلان شرکت دولتی برآمده بود؟ فقط مشکل این بود که دوست نداشت کسی غیر خودش را ببیند. فقط مشکل این بود که میدان مبارزه‌اش را زیادی کوچک انتخاب کرده بود. قیصر امین‌پور جایی با همان زبان تند و تیزش انگار در توبیخ همین‌ها گفته بود: «ما که این همه برای عشق / آه و ناله‌ی دروغ می‌کنیم / راستی چرا / دررثای بی‌شمار عاشقان / که بی‌دریغ / خون خویش را نثار عشق می‌کنند / از نثار یک دریغ هم / دریغ می‌کنیم؟»

تصور کنید خانه‌ای در آتش می‌سوزد و خانواده‌ای گرفتار شعله‌ها هستند. فریاد می‌زنند، اما کسانی که در اطراف ایستاده‌اند، بی تفاوت نظاره می‌کنند. آیا می‌توان این بی تفاوتی را پذیرفت؟ خداوند در آیه‌ی کریمه **﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾** همین پرسش را از مؤمنان می‌پرسد: شما را چه شده که برای نجات مردان، زنان و کودکان مستضعف نمی‌جنگید؟

این آیه، خطاب مستقیم خداوند به همه‌ی ماست. جنگیدن برای آزادی مستضعفان، صرفاً یک وظیفه‌ی انسانی نیست؛ بلکه عبادتی در راه خداست. همان‌طور که رهبر معظم انقلاب اسلامی فرموده‌اند: «(باید دنبال عدالت اجتماعی بود، دنبال حمایت از محرومین بود، دنبال حمایت از مظلوم بود، با ظالم و مستکبر باید مقابله کرد، زیر بار او نرفت، اینها همه مطالبات اسلامی است، اسلام اینها را از ما خواسته است؛ این جور نیست که فقط یک محاسبه‌ی عقلانی و انسانی باشد؛ تکلیف دینی است.»^۱

اما چرا برخی مؤمنان نسبت به این مسئولیت بی تفاوت هستند؟ پاسخ را باید در وابستگی به دنیا و غفلت از اولویتهای الهی جست‌وجو کرد. این بی تفاوتی، نشانه‌ای از گرفتار شدن در

۱. بیانات مقام معظم رهبری در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی علیه السلام.

چنگال منافع شخصی است. امام علی علیه السلام در توصیف این افراد می‌فرماید: «اگر کسی فریاد مظلومی را بشنود و به کمک او نشتابد، مسلمان نیست.»^۱

اگر امروز ما از مستضعفان مظلوم حمایت نکنیم، چه کسی حمایت می‌کند؟ امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمود: «كُونَا لِلظَّالِمِ حَصْمًا وَّ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا»^۲ همان آقایی که وقتی خلخال از پای زن یهودی درآوردند، فرمود: «اگر مردی بشنود که چنین اتفاقی افتاده ولی کسی به حمایت از او برخاسته، جا دارد بمیرد.»^۳ «ببینید؛ نسبت به دفاع از حقوق ضعفا یک چنین احساس عجیب و شگفت‌آوری را انسان از امیرالمؤمنین مشاهده می‌کند!»^۴ امروز روز رستاخیز امت اسلامی است و خدا از ما توقع دارد که به پا خیزیم.

خداوند با پرسشی توبیخ‌آمیز، نه تنها به دفاع از مظلوم، بلکه به قیام علیه ظالم دستور می‌دهد. امروز، جهان پر از صحنه‌هایی است که این آیه را به یاد می‌آورد. از فلسطین و یمن تا میانمار و سوریه، مردان، زنان و کودکان مستضعف در زیر چکمه‌های ظلم و استکبار له می‌شوند و فریادشان گوش عالم را پر کرده است. اما آیا ما این فریادها را می‌شنویم؟ امروز، جهان منتظر ماست.

۱. کافی، ج ۲، ص ۱۶۴

۲. نهج البلاغه، خطبه ۴۷

۳. نهج البلاغه، نامه ۲۷

۴. بیانات مقام معظم رهبری در مراسم بیست و نهمین سالگرد رحلت امام خمینی علیه السلام،

عهد با ایتام

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

نسبت به مظلومان و مستضعفان جامعه بی تفاوت نباشیم و برای حمایت از آن‌ها، سنگ تمام بگذاریم و حتی وارد مبارزه و جنگ شویم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- ❁ حواسمان به اطرافمان بیشتر جمع باشد و خودمان را نسبت به ظلم‌های اطرافمان مسؤول بدانیم.
- ❁ در برابر بی‌عدالتی‌ها، از درون خانواده و محله خودمان گرفته تا ظلم‌های کلان بین‌المللی، سکوت نکنیم.
- ❁ توانمندی‌های خودمان را ارتقا بدهیم، تا بتوانیم در عرصه‌های مختلف با ظلم مبارزه کنیم.
- ❁ از همین امروز برای کمک به مظلومان فلسطین و لبنان از دارایی، توانایی یا زمان خود استفاده کنیم.

جزء ششم

شاه‌کلیدِ امتِ پیروز

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا
تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾

سوره مائده، آیه ۲

و یکدیگر را بر انجام کارهای خیر و
پرهیزکاری یاری نمایید، و یکدیگر
را بر گناه و تجاوز یاری ندهید.

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَلَةِ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ
لَيْسَ لَهُ وُلْدٌ وَلَهُ وَاكَةٌ فَأَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ وِرْثُهَا إِنْ
لَمْ يَكُنْ لَهَا وُلْدٌ فَإِنْ كَانَتْ اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ
وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ
يُيَسِّرُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ
إِلَّا مَا يَتْلَىٰ عَلَيْكُمْ غَيْرَ مَجْلِيِّ الصَّيْدِ وَانْتَهَ حُرْمٌ إِنْ لَمْ يَكُنْ
يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْلُوا شَعِيرَةَ اللَّهِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا ءَامِينَ الْبَيْتِ
الْحَرَامِ يَتَّبِعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نَقَوْمٍ أَنْ صَدُّوا عَنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ
تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

تلاوت آیه

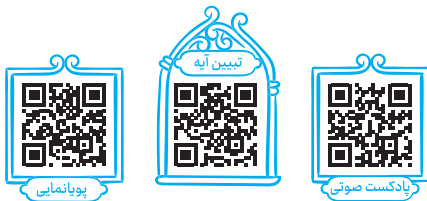
مدرسه حفظ

بچه‌های پاکار

خوشا مرام بچه‌محل‌های پاکار! همان‌ها که وقت چراغانی نیمه شعبان و ایستگاه صلواتی محرم و هم‌زدن دیگ سمنوی نذری پای کارند! همان جوان‌های شوخ و شنگی که امروز شانه به شانه هم برای فقرای محله عرق می‌ریزند و فردا چراغ موکب‌های اربعین را روشن نگه می‌دارند و روز دیگر برای دفاع از این آب و خاک سینه سپر می‌کنند. همان سربازهای بی‌نام و نشانی که بی‌ردیف بودجه و آیین‌نامه و بخشنامه، هزار سازمان و نهاد و وزارتخانه را انگشت به دهان گذاشته‌اند! که غیرت و همت و همدلی‌شان می‌تواند کوه‌ها را هم جابجا کند!

سرزمینی مظلوم، زیر بار آتش و ظلم دشمنان قرار گرفته است. مردمان غزه، در محاصره‌ی نیروهای ستمگر اسرائیل، روزها را با صدای انفجار و شب‌ها را در دل تاریکی بمباران سپری می‌کنند. اما در این سرزمین کوچک، هزاران دست به یاری برخاسته است. جوانی با دوربینش تصویرگری می‌کند تا صدای این مظلومیت را به جهانیان برساند. مادری با دستان خسته، غذایی ساده آماده می‌کند و به دست همسایه‌ای می‌دهد که خانه‌اش زیر آوار مانده است. دانشجویی در یک کشور دیگر، هشتگ # غزه_تنها_نیست را داغ می‌کند و دیگری مقاله‌ای در یک رسانه معتبر می‌نویسد. یک بازرگان، بخش بزرگی از سود خود را برای تأمین نیازهای حیاتی این مردم می‌فرستد؛ و پزشکی از هزاران کیلومتر دورتر، با جان و دل، خود را به خط مقدم می‌رساند تا جان کودکان زخمی را نجات دهد. این همبستگی، مصداق زنده‌ای از پیام الهی در آیه‌ی کریمه **﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾**^۱ است. خداوند ما را دعوت می‌کند که در مسیر "نیکی" و "تقوا" همیار یکدیگر باشیم؛ یعنی در مسیر خیر، نیکوکاری و حفظ حقوق الهی و انسانی، دست در دست هم دهیم. اما در مقابل، از همکاری در گناه و تجاوز نهی می‌کند.

این آیه در نظام مفهومی «ولایت» جایگاه ویژه‌ای دارد. همان‌گونه که ولایت میان مؤمنان به پیوستگی و برادری می‌انجامد، همکاری در مسیر "نیکی" و "تقوا" به تقویت این پیوندها کمک می‌کند و جامعه‌ای مستحکم و مقاوم می‌سازد. «سیاست قرآن برای مسلمان‌ها این است که ملت‌های مسلمان، گروه‌های مسلمان، با یکدیگر همبستگی داشته باشند و کائنات وعده می‌دهد که اگر شما ملت‌های مسلمان این همبستگی را با هم داشته باشید، این، موجب آن است که عزت خداوند پشت سر شما باشد؛ یعنی بر همه‌ی موانع غلبه پیدا می‌کنید، بر همه‌ی دشمنان پیروز می‌شوید؛ حکمت الهی پشتیبان شما است؛ یعنی همه‌ی قوانین آفرینش در جهت پیشرفت شما به کار خواهد افتاد؛ این، منطق قرآن و سیاست قرآن است.»^۱ از سوی دیگر، اگر این همکاری آنطور که رسانه‌ها و قدرت‌های جهانی تلاش می‌کنند، در مسیر گناه و تجاوز قرار گیرد، نه تنها جامعه‌ای از هم‌گسیخته ایجاد می‌شود، بلکه باعث تباهی ارزش‌ها و سقوط تمدن‌ها می‌گردد.

امروز، جهان اسلام در آزمونی بزرگ قرار دارد. این آیه، نقشه‌ی راهی برای امت اسلامی است؛ با هم، برای خدا. از توانایی‌های خود استفاده کنیم و از هرگونه همکاری در مسیر ظلم و تجاوز دوری کنیم. این مسیر، راه عزت و پیروزی همه مستضعفان است.

عهد با ائمه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

در کارهای نیک و پرهیزکاری با دیگران همکاری کنیم و از یاری رساندن به گناه و دشمنی پرهیز نماییم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

نسبت به کارهای خوبی که اطرافمان انجام می‌شود بی‌تفاوت نباشیم. وقتی می‌بینیم مثلا عده‌ای برای تهیه جهیزیه پول جمع می‌کنند، وظیفه‌مان بدانیم که در این کار خیر حتما سهیم شویم.

از همراهی با جمع‌هایی که به غیبت، تهمت یا تخریب دیگران می‌پردازند، اجتناب کنیم. مثلا از بازارسال کردن پیامی که در فضای مجازی آبروی شخصی را می‌برد خودداری کنیم.

گروه‌های کوچک خانوادگی یا دوستانه برای انجام کارهای خیر تشکیل دهیم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء هفتم

اصلي ترين دشمن كيست؟

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ الْبَاطِلِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ
ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾

سوره مائده، آيه ۸۲

يقيناً سرسخت ترين مردم را در
كينه و دشمنی نسبت به مؤمنان،
يهوديان و مشركان خواهی يافت.

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

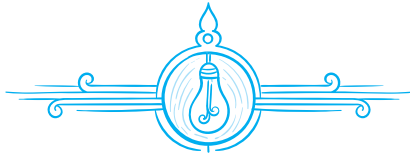
لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ
 دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
 يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
 لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ
 يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ
 أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ
 خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا
 أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوا لَهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَا كُنَّ كَثِيرًا
 مِنْهُمْ فَاسْفُوفَ ﴿٨١﴾ *لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً
 لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ
 أَقْرَبَهُمْ قَوْمًا لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِيُّ
 ذَلِكَ يَأْتِ مِنْهُمْ قَبَائِسُ الَّذِينَ وَهَبْنَا وَآثَمَهُمْ
 لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى
 الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا
 مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

گوساله پرستان کینه توز

دل موسی علیه السلام از گوساله پرستی شان خون بود و دل محمد صلی الله علیه و آله از عهد شکنی های تمام نشدنی شان. قومی بودند که خدا از چنگ اسارت فرعون نجاتشان داد و در روزگاری دیگر خود به فرعون هایی تازه تبدیل شدند. حساب آن ها که گوشه برای شنیدن حق و قلبی برای پذیرش ایمان دارند، جداست اما تا بوده یهود چشم دیدن هیچکس را در این جهان نداشته! زمانی هفتاد پیامبر هم عصر را در یک روز به خاک و خون کشیده اند و زمانی دیگر چند ده هزار کودک را در غزه به قتل رسانده اند. با چنین دشمن کینه توزی جز از راه مبارزه نمی توان سخن گفت. بر چنین اهریمن هایی جز با باطل السحر یکدلی و یکرنگی نمی توان پیروز شد.

تصور کنید شما ناخدای یک کشتی در دریایی پر از طوفان هستید. اگر ندانید کدام صخره‌ها تا نزدیک سطح آب ارتفاع دارند و یا جریان‌های مخالف از کدام سمت می‌آیند، احتمال غرق شدن کشتی بسیار بالاست. شناخت این موانع، نخستین قدم برای مدیریت درست مسیر است. حال اگر کشتی را به جامعه مؤمنان تشبیه کنیم، دشمنانی که قصد ضربه زدن دارند همان صخره‌های پنهان و جریان‌های مخرب‌اند که باید آن‌ها را شناخت.

قرآن، این حقیقت را با صراحت بیان می‌کند: ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾^۱. خداوند به ما هشدار می‌دهد که در مسیر ایمان، دشمنانی هستند که نه تنها با شما سازش نمی‌کنند، بلکه با تمام قوا برای از بین بردن شما تلاش می‌کنند. سرسخت‌ترین دشمن مؤمنان، یهودیان تحریف‌گر و مشرکان هستند. یهودیان صهیونیست، با تکیه بر جهان بینی استکباری خود، هر حرکتی را که سلطه‌گری‌شان را به چالش بکشد، تحمل نمی‌کنند. آنها به شدت دنیا طلبند و از مرگ می‌ترسند و حاضرند برای مدت کوتاهی زنده ماندن هر جنایتی را انجام بدهند. از نگاه آنان هیچ کس بر یهود برتری ندارد و هر جنایتی در حق غیر یهودیان مجاز است. مشرکان نیز، که مسیر زندگی‌شان بر پایه هوای نفس و مادی‌گرایی

۱. سوره مائده، آیه ۸۲

بنا شده است، نمی‌توانند حقیقت ایمان و عدالت را بپذیرند. این تقابل، تقابلی تاریخی است که تا امروز ادامه دارد. رهبر معظم انقلاب اسلامی فرموده‌اند: «امروز دشمن اسلام و آن دشمن اصلی، آن **﴿أَيُّمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْتَّانِ﴾**^۱، همین استکبار و صهیونیسم است؛ اینها هستند که در واقع دارند با اسلام با همه‌ی وجود خودشان مقابله و معارضه می‌کنند.»^۲

از این آیه شریفه فهمیده می‌شود که نشانه مؤمنان واقعی آن است که یهودیان مستکبر با آنان دشمنی می‌کنند و اگر این گروه از یهودیان مستکبر با کسی رابطه دوستی برقرار کنند معلوم می‌شود که او مؤمن نیست، اگر چه مدعی ایمان باشد. «آن روزی که آمریکا از ما تعریف کند باید عزا گرفت. آن روز که کارتر و ریگان از ما تعریف کنند معلوم می‌شود در ما اشکالی پیدا شده است.»^۳ خداوندی که **﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾**^۴ است وعده می‌دهد که اگر با تمام توان خود در برابر این دشمنان بایستیم، **﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ﴾**^۵؛ پیروزی، قطعی خواهد بود.

۱. سوره قصص، آیه ۴۱: پیشوایانی که مردم را به آتش دعوت می‌کنند.

۲. مقام معظم رهبری، بیانات در سخنرانی تلویزیونی به مناسبت سالروز ولادت پیامبر اعظم ﷺ

و امام صادق علیه السلام ۱۳۹۹/۰۸/۱۳

۳. صحیفه امام، ج ۱۸، ص ۲۴۲

۴. سوره فتح، آیه ۴ و ۷

۵. سوره محمد، آیه ۷

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

دشمن اصلی و دیرینه خود را بشناسیم و خود را برای مقابله با او آماده کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

🕌 درباره نقشه‌ها و روش‌های این دشمن اصلی و ابزارهایش برای تضعیف جامعه، مطالعه و آگاهی پیدا کنیم.

🕌 در برابر تبلیغات منفی دشمن، محتوای مثبت و مفید تولید کنیم و به گسترش ارزش‌های اسلامی در فضای مجازی کمک کنیم.

🕌 در زندگی روزمره، از مصرف کالاها و محتوایی که توسط دشمنان برای تخریب فرهنگ و اعتقادات ما طراحی شده، خودداری کنیم و سرگرم دشمنان فرعی نشویم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء هشتم

پارتی بازی ممنوع!

﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾

سوره انعام، آیه ۱۵۲

و وقتی نظر خود را می‌گویید و حرف می‌زنید،
عدالت و انصاف را رعایت کنید، هر چند درباره
نزدیکانتان باشد.

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ
 وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَأَنكِفُ نَفْسًا إِلَّا
 وَسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَأَعِدُّوا وَلَوْ كَانَتْ ذَاقِرْبَىٰ وَبِعَهْدِ
 اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾
 وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ
 فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ
 تَتَّقُونَ ﴿١٥٧﴾ ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَىٰ الَّذِي
 أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
 رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٨﴾ وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ
 وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٩﴾ أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ
 عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَفِيلِينَ
 ﴿١٦٠﴾ أَوْ تَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ
 مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَ كُفْرًا بَيْنَهُ مِن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً
 فَمَن أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِعَايَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجِرِي الَّذِينَ
 يَصْدِفُونَ عَن آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٦١﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

افسارش را لحظه‌ای رها نکن

یاد گرفته بود که در تمجید از آدم‌ها زیاده‌روی نکند، که وقت انتقاد، به شخصیت آدم‌ها کاری نداشته باشد، که در گفتن حرف‌هایش صادق باشد حتی اگر به مذاق خیلی‌ها خوش نیاید، که گستاخی و بی‌ادبی را با صداقت اشتباه نگیرد، که نیت خوانی نکند و فکر آدم‌ها را از خودشان بپرسد، که با چند رفتار موقتی به آن‌ها برچسب‌های دائمی نزند، که وقت نقل قول رعایت امانت‌داری را بکند و وقت قضاوت رعایت بی‌طرفی را. یاد گرفته بود که زبانش را به بند بکشد، که به عادلانه چرخیدن عادتش بدهد، که افسار این چموش ناآرام را حتی برای لحظه‌ای رها نکند.

عدالت در سخن، ستون استواری جامعه

همه‌ی ما تجربه‌ی شنیدن سخنانی را داریم که بی‌انصافی در آن‌ها موج می‌زند. حرف‌هایی که شاید در ظاهر ساده به نظر برسند، اما در دل خود ظلمی بزرگ نهفته دارند. مثلاً زمانی که کسی، برای حمایت از دوستی نزدیک، واقعیتی را تحریف می‌کند یا حقی را ناحق جلوه می‌دهد. یا وقتی مدیری در یک جلسه، از فردی ستایش می‌کند که تنها به دلیل روابط نزدیکش با او مورد تأیید قرار گرفته، نه به خاطر شایستگی واقعی‌اش. این بی‌عدالتی‌های کوچک در کلام، گاه به اختلاف‌های بزرگ در جامعه منجر می‌شود. حتی ممکن است خود ما در مکالمات روزمره، به خاطر تعصب به خانواده یا دوستان، به ناحق از کسی دفاع کرده باشیم. شاید در یک بحث ساده، به خاطر علاقه‌ی شخصی، حقیقت را نادیده گرفته و قضاوتی ناعادلانه کرده‌ایم. حال تصور کنید، اگر این بی‌عدالتی‌ها در سطح یک جامعه گسترش پیدا کند، چه بر سر اعتماد و همبستگی آن خواهد آمد؟

خداوند در آیه‌ی کریمه **﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾** ^۱ به ما یادآور می‌شود که حتی در سخن گفتن درباره‌ی نزدیک‌ترین افراد خود نیز باید انصاف را رعایت کنیم. زبان، ابزاری قدرتمند است که می‌تواند پیوندها را مستحکم کند یا آن‌ها را از هم بگسلد. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: **﴿وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ**

۱. سوره انعام، آیه ۱۵۲

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنْ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عُدُوًّا مُّبِينًا^۱. نقشه شیطان، ایجاد کینه، دشمنی و بغض میان انسان‌هاست، و لغزش‌های کوچک در سخن، بهترین ابزار او برای دستیابی به این هدف است. هر کلامی که از سر بی‌انصافی گفته شود، فرصتی برای شیطان است تا در میان دل‌ها شکاف ایجاد کند و پیوندها را از بین ببرد. جامعه‌ای که در آن سخن از انصاف و عدالت دور شود، به سرعت دچار شکاف و تفرقه می‌شود. امام خمینی رحمته الله علیه می‌فرماید: «ما قدرت داریم که جلوی زبانمان را بگیریم، نمی‌توانیم بگوییم زبانمان اختیار ندارد. ما قدرت داریم که جلوی قلممان را بگیریم، نمی‌توانیم بگوییم قلم من اختیار ندارد... هرچه هم انسان حُبِّ به یک کسی داشته باشد، یا بُغض به یک کسی داشته باشد، قلمش را نگه دارد.»^۲

امروز که فضای اجتماعی و رسانه‌ای، گاه به عرصه‌ی انتشار سخنان ناعادلانه و قضاوت‌های بی‌پایه تبدیل شده است، مؤمنان باید با مراقبت از زبان خود، الگویی از انصاف و حق‌گویی باشند. سخن شما می‌تواند نوری باشد که دل‌ها را به هم نزدیک‌تر کند یا تیغی که آن‌ها را از هم جدا سازد. پس با دقت و انصاف سخن بگوییم، که خداوند ناظر بر زبان‌ها و دل‌هاست.

۱. سوره اسراء، آیه ۵۳

و به بندگانم بگو: سخنی را که نیکوتر است، بگویند؛ زیرا شیطان میان آنان [به سبب سخنان زشت و بی‌منطق] دشمنی و نزاع می‌افکند، زیرا شیطان همواره برای انسان دشمنی آشکار است.

۲. صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۱۵

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

در گفتارمان عدالت را رعایت کنیم، حتی اگر درباره‌ی نزدیکانمان سخن می‌گوییم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- ❁ با خود قرار بگذاریم همیشه هنگام داوری یا بیان نظر درباره دیگران، حقایق را بی‌طرفانه و با دقت بیان کنیم.
- ❁ در اختلافات، به جای حمایت بی‌چون و چر از یکی، به قضاوت عادلانه فکر کنیم.
- ❁ قبل از هر سخنی از خود بپرسیم: آیا این سخن عادلانه است؟

جزء نهم

رسمِ بزرگی

﴿خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ
وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾

سوره اعراف، آیه ۱۹۹

پیامبر! در برخورد با مردم از حقوق شخصیات
بگذر و به کارهای پسندیده دعوت کن و به
نادان‌ها بی‌اعتنا باش.

سُورَةُ الْعُرْفِ

إِنَّ وَرَثَةَ اللَّهِ الَّذِينَ نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ
 ﴿١٩٦﴾ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ نَصَرَكُمْ
 وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا
 وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾ خُذِ الْعَفْوَ
 وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾ وَإِنَّمَا يَنْزِعُكَ
 مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ إِنَّ
 الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا
 فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾ وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ
 لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾ وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةٌ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا
 قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ
 وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ
 فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾ وَادْكُرْ رَبَّكَ
 فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ
 وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ
 لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

قاعده‌های ساده

از توی کتاب‌های زبان بدن و مذاکره، هزار قاعده عجیب برای معاشرت‌هایش درآورده بود. می‌گفت جلوی آدم‌ها دست به سینه ننشین، چون خیال می‌کنند گاردت را بسته‌ای. می‌گفت موقع حرف زدن بینی‌ات را نخاران، چون فکر می‌کنند مثل پینوکیو دروغ می‌گویی. آن قدر در قانون‌های من درآوردی مذاکره و زبان بدن غرق شده بود که قاعده‌های ساده را فراموش کرده بود. مردی که از مکّه ظهور کرد و صدایش را به تمام دنیا رساند، نه زبان بدن عجیب و غریبی داشت و نه کسی را با فنون مذاکره فریب می‌داد. قاعده‌هایش ساده بودند: از بدی‌های مردم بگذر، به خوبی‌ها دعوتشان کن و از آدم‌های خرده‌شیشه‌دار عبور کن!

مدارای پیامبرانه؛ راهی برای ساختن جامعه

زندگی، عرصه‌ای پر از تعاملات گوناگون است. گاهی با کسانی مواجه می‌شویم که رفتار یا گفتارشان به دور از ادب، عقلانیت یا انصاف است. ممکن است حرف‌هایی بزنند که دلگیرمان کند یا کارهایی کنند که خلاف شأن انسانی باشد. در چنین موقعیت‌هایی، چگونه باید رفتار کنیم؟ آیا مقابله به مثل کنیم یا با گذشت و مدارا، راهی به سوی اصلاح باز کنیم؟

خداوند در آیه‌ی کریمه ﴿حُذِيَ الْعَفْوَ وَأُمِرَ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ سه دستور مهم به پیامبر اکرم ﷺ می‌دهد که هر کدام، کلیدی برای تعاملات اجتماعی و فردی هستند:

۱. گذشت از حقوق شخصی: در مواجهه با خطاها و رفتارهای ناشایست دیگران، بهترین راه، عفو و گذشت است. این گذشت، نه تنها آرامش روحی می‌آورد، بلکه فضای جامعه را نیز از تنش و دشمنی پاک می‌کند.

۲. امر به معروف: گذشت به معنای بی‌تفاوتی نیست. در عین عفو، باید به ارزش‌های اخلاقی دعوت کنیم و دیگران را به کارهای پسندیده و معروف تشویق کنیم.

۳. بی‌اعتنایی به جاهلان: گاهی بحث‌کردن یا مقابله با افراد نادان، فقط وقت و انرژی را هدر می‌دهد. بهترین کار، بی‌اعتنایی به رفتارها و حرف‌های جاهلانه است.

این آیه، الگویی کامل از رفتار پیامبرانه است. پیامبر اکرم ﷺ در تمام زندگی خود، نمونه‌ی عینی این دستورات بود. گذشت او از آزارهای قریش، هدایت‌شان به سوی حق، و بی‌توجهی به جاهلان، به ساختن جامعه‌ای سالم و انسانی انجامید.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در این باره می‌فرماید: «عاقل‌ترین مردم کسی است که بیشتر از همه با دیگران مدارا کند،... زیرا که مدارای در جامعه آرامش را، یک زندگی راحت را برای همه فراهم می‌کند. بر خلاف آن کسانی که دنبال سختگیری با این و آن هستند. که سر هر چیزی سر هر نقطه‌ی کوچکی سختگیری کردن، اذیت کردن بگو مگو کردن این درست نقطه‌ی مقابل مداراست.»^۱

این سبک زندگی معجزه می‌کند. مثل حجت‌الاسلام ابوترابی که در زمان اسارت، هرچقدر نیروهای صلیب از شکنجه پرسیدند، هیچ سخنی نگفت. کاظم، که خود بارها او را شکنجه داده بود، با حیرت نگاه می‌کرد. وقتی بعد از رفتنشان علت را پرسید، حاج آقا پاسخ داد: «آن‌ها غیرمسلمانند و شما برادران شیعه ما. دستور دین ماست که احترام برادر دینی‌مان را حفظ کنیم.» کم‌کم رفتار و سخنان حاج آقا، کاظم عبدالامیر مدحج را دگرگون کرد. بعد از جنگ، او به ایران آمد، از همه اسرا حلالیت طلبید و چند سال بعد به قافله شهدای مدافع حرم پیوست.

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

خطاهای دیگران را ببخشیم، به کارهای پسندیده دعوت کنیم و از افراد نادان روی گردان باشیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

🕌 همین الآن حداقل یک نفر که ما را ناراحت کرده است،

ببخشیم. از دوستی که غیبت‌مان کرده یا ...

🕌 در جمع‌های خانوادگی یا دوستانه، رفتارهای مورد پسند

عرف و شرع مثل احترام به بزرگ‌ترها و کمک به نیازمندان

را ترویج دهیم.

🕌 اگر با فردی جاهل یا بی‌ادب مواجه شدیم، به جای

مشاجره یا مقابله، با آرامش از او فاصله بگیریم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء دهم

دشمنِ پنهانِ پیروزی

﴿وَلَا تَنْزَعُوا فِتْفَسَلُوا وَتَذَهَبَ رِيحُكُمْ﴾

سوره انفال، آیه ۴۶

در شرایط جنگی مطیع محض خدا و رسول
باشید و) با هم جرّ و بحث نکنید که روحیه‌تان را
می‌بازید و نیرویتان تحلیل می‌رود! به جای آن،
مقاومت کنید که خدا در کنار اهل صبر است.

سُورَةُ الْأَنْبَاءِ

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسْزَعُوا فَمَا تَفْسَلُوا وَتَذَهَبَ
 رِيحُكُمْ وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾ وَلَا تَكُونُوا
 كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ
 عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ يَمَّا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾ وَإِذْ زَيْنَ
 لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ
 النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ
 عَلَى عَقْبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا
 تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾ إِذْ يَقُولُ
 الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هَوَاهُ لِيُؤْتِيَهُمُ
 اللَّهُ مِنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَلَوْ
 تَرَى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ
 وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾ ذَلِكَ
 بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنْتَ اللَّهُ لَيْسَ بِظَلْمٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٥١﴾
 كَذَابٍ أَلْفِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
 فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

آبروداری کنیم!

دوست دارد آبروداری کنیم! که جلوی دشمن آن بگومگوهای خودمانی را کنار بگذاریم، که مثل یک سد پولادین صف بکشیم و اختلاف‌هایمان را به روی خودمان نیاوریم. اگر این‌طور باشد، پس لابد آن توییت‌های دوبه‌هم‌زن، آن استوری‌های آدم‌خراب‌کن، آن مصاحبه‌های کینه‌توزانه را دوست ندارد. پس لابد دلش نمی‌خواهد هر روز یک آدم تازه را از دایره خودی‌ها بیرون بیندازیم و مدام ته دل همدیگر را خالی کنیم. دوست دارد پشت هم بایستیم، مثل روزهایی که با همدلی خرمشهر را آزاد کردیم. دوست دارد دست‌های ما را در دست‌های هم ببیند. مثل امروز که با آزادی قدس فاصله‌ای نداریم، به شرط پایمردی و استقامت.

چند قایقران را تصور کنید که همه در یک قایق نشسته‌اند و آماده یک مسابقه مهم. مسابقه شروع می‌شود اما به جای پارو زدن در یک جهت، هرکسی به سمتی پارو می‌زند. نتیجه چیست؟ قایق از حرکت باز می‌ماند، هماهنگی از بین می‌رود، و در نهایت شکست می‌خورند. این تصویر ساده، بازتاب روشنی از پیام قرآن در آیه‌ی کریمه‌ی «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ»^۱ است. این آیه به ما هشدار می‌دهد که در میدان نبرد، دشمن تنها به قدرت اسلحه تکیه نمی‌کند. یکی از قوی‌ترین ابزارهای او برای شکست دادن یک ملت، ایجاد اختلاف و پراکندگی در میان آن‌هاست. خداوند متعال می‌فرماید هنگامی که دشمن را در میدان نبرد در برابر خود یافتید؛ گرداگرد ولت^۲ جامعه اتحاد و انسجام خود را حفظ کنید و با یکدیگر به کشمکش و اختلاف نپردازید؛ ثابت قدم و مستحکم بمانید و ترسی به خود راه ندهید. «اختلاف در درون، منازعه‌ی در درون، موجب فشل می‌شود. اگر منازعه کنیم، سر مسائل گوناگون - مسائل سیاسی، مسائل اقتصادی، مسائل شخصیتی - دست‌به‌یقه شویم، دشمن ما جری می‌شود.»^۲ «گاهی انسان تنازع‌هایی مشاهده می‌کند بین آحاد ملت یا بین بعضی مسئولین

۱. سوره انفال، آیه ۴۶

۲. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی، ۱۳۹۱/۰۱/۰۱

با یکدیگر یا بین مسئولین و آحاد ملت، غالباً پوچ... خیلی از این مناقشه‌ها و از این تنازع‌ها ناشی از حبّ به نفس و بی‌ملاحظگی و بی‌تقوایی و مانند این‌ها است؛ این‌ها را باید کنار بگذاریم.»^۱

امیرالمومنین علیه السلام می‌فرمایند: «به سرگذشت امت‌های گذشته نگاه کنید، چه عاملی موجب پیروزی آنها و چه عاملی موجب شکست آنها شد؟!» حضرت علی علیه السلام پیروزی و شکست را می‌برد سر مسئله همبستگی و عدم همبستگی جامعه. می‌فرماید: «**اِلْحْتِیَابِ لِلْفُرْقَةِ وَ اللُّزُومِ لِلْاَلْفَةِ**».^۲ کدام جامعه می‌تواند مشکلات را حل کند؟ جامعه‌ای که صد پاره نیست. چرا امروز دشمن صهیونیست به خود اجازه می‌دهد به مسلمانان مظلوم فلسطین و لبنان و سوریه حمله کرده و به سایر دنیای اسلام، چنگ و دندان نشان دهد؟ «اشکال بزرگ کار ما این است: از هم جداییم، متفرّقیم. وقتی که متفرّق هستیم، وقتی خیرخواه هم نیستیم، وقتی گاهی حتی بدخواه هم‌دیگر هستیم، خب نتیجه همین است. اینجا هم باز قرآن، صریح است.»^۳ تنها راه نابودی اسرائیل، تشکیل یک امت به هم پیوسته اسلامی، بدون اختلافات داخلی در رویارویی با این رژیم سفاک است.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در حرم رضوی، ۱۴۰۱/۰۱/۱۴

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲

۳. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت

اسلامی، ۱۴۰۱/۰۷/۲۲

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

همیشه؛ به خصوص در شرایط جنگی، به شدت از نزاع و اختلاف درونی پرهیز کنیم، تا ضعیف نشویم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- ❁ در محل کار یا خانواده، به جای دامن زدن به اختلافات کوچک، به دنبال راه‌حل‌های مشترک و سازنده باشیم.
- ❁ اگر احساس کردیم نزاعی در حال شکل‌گیری است، به جای واکنش فوری، چند لحظه صبر کنیم، نفس عمیق بکشیم و از کلمات سازنده استفاده کنیم.
- ❁ از انتشار مطالبی که باعث ایجاد ناامیدی و دودستگی و ضعف در برابر دشمن می‌شود، به شدت خودداری کنیم.

جزء یازدهم

قلبی برای همه

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

سوره توبه، آیه ۱۲۸

به یقین، پیامبری به سویتان آمده است، از جنس خودتان! دیدن درد ورنجتان برایش سخت است، برای هدایت شدنتان حرص و جوش می زند و در حق مؤمنان، دلسوز مهربان است.

سُورَةُ التَّقْوَاتِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ
 وَلِيَجِدُوا فِيكُمْ غِلَظَةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ
 ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ
 هَذِهِ ءِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَزَادَتْهُمْ ءِيمَانًا وَهُمْ
 يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ
 رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾ أَوَلَا
 يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ
 ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ وَإِذَا مَا
 أَنْزَلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَيْنَاكُمْ
 مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
 لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ
 عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ
 رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

سُورَةُ التَّوْبَاتِ

یکی از بین خودتان

درباره‌اش نوشته‌اند: هیچوقت برای خودش از کسی انتقام نگرفت، آزاردهندگان را می‌بخشید، اگر یکی از یارانش را سه روز پیاپی نمی‌دید از حال او جویا می‌شد. اگر در سفر بود برایش دعا می‌کرد، اگر در شهر بود به دیدارش می‌رفت و اگر بیمار بود از او عیادت می‌کرد. اهل ایرادگرفتن و ملامت‌کردن بیخودی نبود، نمی‌گذاشت کسی به پایش بلند شود اما خودش مهمان‌هایش را تا آستانه در بدرقه می‌کرد، اگر با کسی دست می‌داد، دست خودش را زودتر نمی‌کشید، اگر با جمعی حرف می‌زد نگاهش را بین آدم‌ها تقسیم می‌کرد. آدم دقت به جزئیات بود. آدم توجه به ریزه‌کاری‌ها. به خاطر همین‌ها هم بود که توی دل مردم جا باز کرده بود. حالا بیا یکبار دیگر بنشینیم و خودمان را مرور کنیم. که ما در خرده‌رفتارهایمان چه ربطی به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله داریم؟

ما برای چه به دنیا آمده‌ایم؟ برای بزرگ شدن! مهمترین ویژگی آدم‌های بزرگ این است که دل‌هایشان بزرگ است. آن قدر بزرگ که قلبشان برای همه عالم می‌تپد. محبت و دلسوزی‌شان، مرزهای خودخواهی را درهم می‌شکنند و از رنج همه مردم جهان اذیت می‌شوند. از مادری که وقتی فرزندش بیمار است، خواب و خوراک ندارد. تب فرزند، تب اوست و گریه‌ی فرزند، دل او را می‌لرزاند و با اینکه خودش از فرط خستگی توان ایستادن ندارد، برای آرامش کودک، تمام توانش را به کار می‌گیرد. تا آن امامی که در دل شب، کیسه‌ای بر دوش می‌گذارد و به خانه‌های فقرا غذا می‌رساند، بی‌آنکه کسی بداند او خلیفه‌ی مسلمین است. برای او، گرسنگی یتیمان، گرسنگی بچه‌های خودش است.

اما پیامبر، و تو چه می‌دانی کیست پیامبر؟! پیامبری که نه تنها غم‌ها و سختی‌های مردم را می‌دید، بلکه آن‌ها را با تمام وجود حس می‌کرد. این روحیه‌ی پیامبر در آیه‌ی **﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾** تجلی یافته است. «برای او رنج‌های شما دردآور است، سخت است؛ شما که رنج می‌کشید، پیغمبر از رنج شما رنج می‌برد. بلاشک این مخصوص به مسلمان معاصر پیغمبر نیست، خطاب به عموم مؤمنین در

طول تاریخ است؛ یعنی امروز اگر شما در فلسطین رنج می‌کشید، در لبنان، سوریه و یا میانمار، در نقاط گوناگون دیگر مسلمانها رنج می‌کشند، بدانند این رنج، روح مطهر پیغمبر را به رنج و زحمت درمی‌آورد؛ این خیلی مهم است. پیغمبر ما این جوری است... نقطه‌ی مقابل، وضع دشمنان است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِّن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُوا مَا عَنِتُّمْ» [آنجا] برای پیغمبر اکرم ((عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ))، اینجا [برای دشمنان] ((وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ))؛ رنج شما آن‌ها را خوشحال می‌کند.^۲

برای پیروی از پیامبر ﷺ کافی است چشم‌هایمان را به اطراف باز کنیم. شاید همسایه‌ای داریم که شب‌ها با غم اجاره‌خانه‌ای که نمی‌تواند بپردازد، بی‌خواب است. یا کودکی که به دلیل نداشتن کفش مناسب، از رفتن به مدرسه خجالت می‌کشد. یا مادری که باید بین خرید داروی فرزندش و تهیه‌ی غذای روزانه یکی را انتخاب کند. اگر امت اسلام، مصائب مردم مظلوم فلسطین را مصائب خود می‌دید، چه بسا این رژیم غاصب سال‌ها پیش نابود شده بود. دلسوزی، رأفت و محبت، نه تنها جامعه‌ای مستحکم و پراز همدلی می‌سازد، بلکه دل‌ها را فتح کرده و ریشه‌ی ظلم را خشک می‌کند. این است راه پیامبر.

۱. سوره آل عمران، آیه ۱۱۸؛ ای اهل ایمان! از غیر خودتان برای خود محرم راز نگیرید؛ آنان از هیچ توطئه و فسادى درباره‌ی شما کوتاهی نمی‌کنند؛ شدت گرفتاری و رنج و زبان شما را دوست دارند.
۲. مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۱۴۰۱/۰۷/۲۲

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

پیامبر اکرم ﷺ را که دلسوزترین انسان‌ها برای ماست بشناسیم
و سیره‌ی او را در زندگی مان جاری کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ درد دوست و فامیل و همسایه و ... را درد خود بدانیم و با
صبوری گوش شنوایشان باشیم و برای حل مشکلاتشان
حتما قدمی برداریم.

❁ در سختی‌های زندگی مان، احساس تنهایی نکنیم و به یاد
این مهربانی زیاد رسول خدا نسبت به خودمان باشیم.

❁ حداقل هفته‌ای یکبار برای هم‌دردی با مومنان و مهربانی
نسبت به آنها، کاری انجام بدهیم، مانند بازدید از بیمار،
کمک به نیازمند یا حمایت از یک دوست در شرایط دشوار.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء دوازدهم

استقامت جمعی؛ رمز پیروزی

﴿فَأَسْتَقِمُّ كَمَا أُمِرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ﴾

سوره هود، آیه ۱۱۲

پس همان طور که مأموریت یافته‌ای، ثابت قدم باش. کسانی هم که با تو رو به سوی خدا آورده‌اند، ثابت قدم باشند.

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

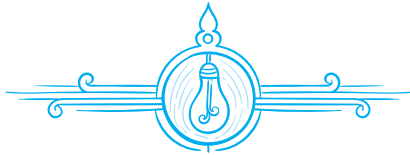
فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ
 آبَاءَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمَوْفُوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ
 ﴿١١٨﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ
 سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقَضَىٰ بِئِنَّهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكِّ مِّنْهُ مُرِيبٍ
 ﴿١١٩﴾ وَإِن كَلَّمَا لَيُؤْفِقَهُمْ رَبُّكَ أَنَعْمَلَهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ
 خَبِيرٌ ﴿١٢٠﴾ فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطَّعَوْا
 إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٢١﴾ وَلَا تَرْكُؤْا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا
 فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءِ ثُمَّ
 لَا تُنصَرُونَ ﴿١٢٢﴾ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُفُقًا مِّنَ
 اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَّ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَىٰ
 لِلذَّكِرِينَ ﴿١٢٣﴾ وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ
 ﴿١٢٤﴾ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ
 عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ
 الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا
 كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١٢٦﴾

تلاوت أبيه

مدرسه حفظ

کم نیاورید!

تا قبل رسیدن به نیل، همه‌شان ادعای ایمان داشتند. به حضرت موسی علیه السلام می‌گفتند حالا که ما را از چنگ فرعون نجات داده‌ای، تا هر کجای عالم که بروی پاکارت هستیم! اما سفر که شروع شد و دشواری‌های مسیر را که چشیدند و چند قدم مانده به نیل که لشکر فرعون را پشت سر خودشان دیدند، ناگهان دست و دلشان لرزید. گفتند: نکند خدا ما را فراموش کرده باشد؟ گفتند: نکند ما را تنها گذاشته باشد؟ قصه حضرت موسی علیه السلام و پیروانش، قصه همیشه است. خدا، آدم‌ها و ادعاهایشان را آرام آرام آن قدر الک می‌کند تا در آخر فقط واقعی‌ها باقی بمانند؛ همان‌ها که تا لحظه آخر شک به دلشان راه نمی‌دهند؛ همان‌ها که تا لحظه آخر استقامت می‌ورزند.

همه‌ی ما، کم و بیش کارهای ناتمامی در زندگی‌هایمان داریم. کاری را شروع کرده‌ایم و وسط راه رها کرده‌ایم. در حالی که اثر بعضی از کارهای خوب، به این است که به سرانجام برسد؛ وگرنه اثری نخواهد داشت. حتی گاهی ضررش بیشتر است. از بین همه‌ی مسلمان‌ها، یک عده نامه نوشتند که بیا، حسین! ما پای کار هستیم. آن‌ها کوفی‌ها بودند. نامردی کردند، امام را جلو انداختند و خودشان پا پس کشیدند. اثر یک کار نیمه‌تمام می‌شود کربلا.

اما در مقابل، یک ورزشکار را تصور کنید که از کودکی رؤیای کسب مدال طلای المپیک را در سر دارد. او سال‌ها از خواب و خوراک خود می‌زند، شکست می‌خورد، مصدوم می‌شود، اما هیچ‌گاه تسلیم نمی‌شود. بالاخره روزی، روی سکوی قهرمانی می‌ایستد. استقامت او، رمز طلای زندگی‌اش شد.

استقامت در برابر سختی‌ها، مسیر موفقیت را هموار می‌کند. این اصل، نه تنها در ورزش، بلکه در تمام عرصه‌های زندگی صدق می‌کند. خداوند متعال در سوره مبارکه هود، داستان تعدادی از انبیاء و ایستادگی آنان در مسیر مأموریت و مبارزات دامنه‌دارشان بر ضد شرک و کفر و انحراف را بیان می‌نماید، سپس به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و مؤمنان دستور می‌دهد که **﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ﴾**^۱

۱. سوره هود، آیه ۱۱۲

می‌فرماید همه مسلمانان مأمورند که همراه پیامبر ایستادگی کنند و هرگز به خاطر کثرت دشمنان و حملات شدید آنان میدان را خالی نکنند.

استقامت، به معنای تلاش برای ایستادن و به تعبیر دیگر به زانو در نیامدن، جوهره‌ی پیروزی است. هنگامی که ملتی راهی را آغاز می‌کنند (رسیدن به نتایج، احتیاج دارد به استقامت در آن راه، به پیشرفت در آن راه، به متوقف نشدن میان راه) «باید ایستاد، باید ثبات به خرج داد، باید راه را گم نکرد، هدف را همواره در مقابل چشم داشت و به‌طور مستمر باید پیش رفت. اگر این شد، پیروزی‌ها پی‌درپی پیش خواهد آمد.»^۲

می‌گفتند کسی تکنولوژی‌اش را به ما نمی‌دهد. می‌گفتند تحریمیم. می‌گفتند ما از پشش بر نمی‌آییم. اما تهرانی‌مقدم‌ها و رضایی‌نژادها و فخری‌زاده‌ها کوتاه نیامدند، چون این آیه را با پوست و گوشت و خون زندگی کرده بودند، چون می‌دانستند که خدا بالاخره راهش را نشان‌شان می‌دهد.

امروز نیز ما در زندگی فردی و اجتماعی با چالش‌های بسیاری مواجهیم. اگر از سختی‌ها نهراسیم و در مسیر حق ثابت قدم بمانیم، خداوند وعده‌ی پیروزی و آرامش را به ما داده است.

۱. بیانات در اجتماع مردم کنگاور، ۱۳۹۰/۰۷/۲۷

۲. بیانات در دیدار مردم قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی، ۱۳۹۰/۱۰/۱۹

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

در مسیر حق همپای رسول خدا ایستادگی کرده و تسلیم سختی‌های مسیر و فشار دشمنان نشویم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- ❁ در کارهای خوب مانند نماز خواندن و صدقه دادن و کمک به دیگران خود را همراه رسول خدا بدانیم و در انجام دادن آنها استمرار داشته باشیم.
- ❁ به خاطر سختی‌های مسیر مقاومت و ضربات دشمن، ناامید نشویم و به فکر سازش با دشمن نیفتیم.
- ❁ مشکلات و سختی‌ها را طبیعت مسیر پیشرفت بدانیم و به جای ناامیدی، صبر و استقامت را تمرین کنیم که این تنها راه جذب یاری خدا است.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء سیزدهم

شاه‌کلیدِ پیروزی‌های بزرگ

﴿لَيْنَ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَيْنَ
كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾

سوره ابراهیم، آیه ۷

یادتان باشد که خداوند اعلام کرده: اگر شکر کنید، حتماً سرمایه وجودی‌تان را زیاد می‌کنم و اگر ناشکری کنید، مجازاتم خیلی شدید است.

سُورَةُ الْاِنْبِیَاءِ

وَاذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
 اِذْ اَنْجَاكُمْ مِنْ اِلْفِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
 وَيَدْبِحُونَ اَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
 ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾ وَاذْ تَاذَنَ رَبُّكُمْ
 لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَّا اَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِي
 لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ اِنْ تَكْفُرُوا اَنْتُمْ وَمَنْ فِي
 الْاَرْضِ جَمِيعًا فَقَاتِ اللَّهُ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾ اَلَمْ يَاتِكُمْ نَبَاُ
 الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَعَادٍ وَثَمُوْدَ وَالَّذِيْنَ
 مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا اَيْدِيَهُمْ فِيْ اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوْا اِنَّا كٰفِرٰنَا
 بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهِ وَاِنَّا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾
 * قَالَتْ رُسُلُهُمْ اِنِّيْ لِلّٰهِ شَكُّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
 يَدْعُوْكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُوخِّرَكُمْ اِلَىٰ اَجَلٍ
 مُّسَمًّى قَالُوْا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُوْنَ اَنْ تَصُدُّوْنَا
 عَمَّا كَانِ يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا فَاَنْتُمْ اَبْنَاؤُنَا بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٠﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

کافیست قدرش را بدانی

توی احوال پرسی‌ها، به سوال دوم و سوم نرسیده، ناله‌ها و شکایت‌هایش شروع می‌شوند. می‌گوید آن قدیم‌ها کسب و کار رونق بیشتری داشت، مثل حالا نبود که در دکانش مگس بپراند! دم عید که می‌شد مشتری‌ها جلوی مغازه‌اش صف می‌کشیدند و شب که می‌شد با دخل پر به خانه می‌رفت. می‌گوید همه‌اش به خاطر خرابی بازار و وضع بد مردم است. اما یادش نیست که آن روزها هم وضع مردم خیلی رو به راه نبود. اما حواسش نیست که آن روزها آدم شاکرتری بود و توی احوال پرسی‌ها ذکر «الحمد لله» از زبانش نمی‌افتاد.

یکی از عوامل حال خوب، دیدن دارایی‌ها است. دیدن دارایی‌ها، مهم‌تر از داشتن دارایی است. چه بسا ما ندار نیستیم اما به خاطر ندیدن دارایی‌های خودمان، حال خوبی نداریم. چرا خیلی‌ها شاکی هستند؟ علت شکایت چیست؟ نداشتن نیست، ندیدن است. از خدا بخواهیم خدا یک چشم نعمت‌بین به ما بدهد بعد حال خوب سراغ ما خواهد آمد.

وقتی انسان خوبی‌ها و نعمات زندگی‌اش را دید آن وقت تازه فرصت به شکرگزاری می‌رسد. همه‌ی ما در زندگی تجربه کرده‌ایم که قدردانی و شکرگزاری، چگونه حال‌ها را خوب‌تر می‌کند. تصور کنید در محل کارتان، از همکار یا مدیری که برایتان زحمت کشیده تشکر می‌کنید. این قدردانی ساده، نه تنها روابط را گرم‌تر می‌کند، بلکه انگیزه‌ی بیشتری به همکاران می‌دهد تا به شما خوبی کند. یا در محیط خانواده، وقتی کودکی به جای شکایت از کمبودها، از زحمات والدینش سپاس‌گزاری می‌کند، نه تنها محبت بیشتری دریافت می‌کند، بلکه فضای خانواده نیز صمیمی‌تر می‌شود.

اما شکرگزاری فقط به زندگی فردی محدود نیست. این اصل، در زندگی اجتماعی و ملی نیز تأثیر عمیقی دارد. خداوند در آیه‌ی کریمه‌ی **﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾**،

وعده داده است که شکرگزاری، باعث افزونی نعمت‌ها می‌شود. شکر چیست؟ شکر یعنی شناخت نعمت‌ها و قدردانی قلبی، زبانی و عملی از آن‌ها. «آفت اول ما این است که به نعمت توجه نمی‌کنیم؛ نعمت سلامت را جز بعد از مریض شدن و ناقص‌العضو شدن نمی‌فهمیم؛ نعمت جوانی را جز بعد از پیر شدن، درست تشخیص نمی‌دهیم؛ اشکال کار این است. نعمت امنیت را جز بعد از دچار شدن به ناامنی نمی‌فهمیم. مردم کوفه، وقتی نعمت امیرالمؤمنین را فهمیدند، که حجاج بالای سرشان آمد.»^۱

یکی از نعمت‌های بزرگ الهی، نعمت انقلابی است که ما را از وابستگی و تحقیر نجات داد و مسیری برای استقلال و پیشرفت گشود. شکر این نعمت، فقط به زبان نیست؛ بلکه دیدن و یادآوری دستاوردها، تلاش برای گسترش آن‌ها و قدردانی از زحمات اقشار مختلف جامعه است. در نقطه‌ی مقابل، سیاه‌نمایی و نادیده‌گرفتن این پیشرفت‌ها، موجب دلسردی و توقف حرکت جامعه خواهد شد. «اگر شکر کردیم می‌ماند، اگر شکر نکردیم گرفته می‌شود.»^۲ بیایید با دیدن و بیان پیشرفت‌ها، قدردان نعمات الهی باشیم و در مسیر تقویت آن‌ها گام برداریم.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی،

۱۳۸۵/۰۳/۲۹

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار بسیجیان ۱۳۹۵/۰۹/۰۳

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

شکرگزار نعمت‌های او باشیم، چرا که شکرگزاری باعث افزونی نعمت‌ها خواهد شد و کفران نعمت باعث عذاب.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

🕌 هر شب قبل از خواب، سه نعمت روزانه‌ی خود را یادداشت کنیم و برای هر کدام، به شیوه‌ای شکرگزاری کنیم؛ مثلاً شکر نعمت سلامتی با ورزش یا شکر نعمت خانواده با محبت به آن‌ها، یا شکر نعمت وقت، با برنامه‌ریزی.

🕌 از داشته‌های خود برای کمک به دیگران استفاده کنیم و به یاد داشته باشیم که شکر نعمت، صرفاً زبانی نیست.

🕌 اگر در لحظه‌ای احساس کردیم چیزی نداریم، سریع یاد نعمت‌هایی مثل دیدن، شنیدن یا نفس کشیدن بیفتیم.

خاطره شهید

سوره‌های سخن

جزء چهاردهم

فرا تراز عدالت

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾

سوره نحل، آیه ۹۰

خدا از سرِ مهربانی و مصلحت، به برقراری
عدالت در جامعه، به خیرخواهی برای مردم و
به بخشش به قوم و خویش فرمان می‌دهد.

سُورَةُ النَّحْلِ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا
 فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي
 كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِّنْ أَنفُسِهِمْ وَجَعْنَا بِكَ
 شَهِيدًا عَلَىٰ هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيِينًا لِّكُلِّ
 شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ * إِنَّ اللَّهَ
 يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
 الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ
 ﴿٩٠﴾ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ
 بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ
 اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقَضَتْ
 غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا
 بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْجُلُكُمْ اللَّهُ
 بِهِ ۖ وَيَلْبِيبُنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ
 ﴿٩٢﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ
 يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَسْتَ لَنْ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

همه جا عادل باشیم

موقع شنیدن کلمه عدالت فقط یاد دادگاه می افتاد. می گفت این چیزها را باید از ما بهتران رعایت کنند. ما که کاره‌ای نیستیم. اما حواسش نبود که لحظه به لحظه زندگی‌اش میدان عدالت بود؛ محبتش را چطور بین بچه‌ها تقسیم می کرد؟ از همسرش چه توقعاتی داشت؟ آیا به همان اندازه، خودش برای همسرش وقت می گذاشت؟ با همسایه‌ها چطور؟ حواسش بود که قبض مشترک آب را با انصاف محاسبه کند؟ توی صف فروشگاه چی؟ مراقب بود که از کسی جلو نزند؟ عدالت و خوب بودن از همین مراقبت‌های کوچک شروع می شود. میدان‌های بزرگ زندگی آینه‌ی همین میدان‌های کوچک و روزمره‌اند.

صفی طولانی را در نظر بگیرید؛ صف نانوائی، یا ایستگاه اتوبوس. اگر کسی بدون رعایت نوبت جلو بزند، بی‌نظمی و نارضایتی به وجود می‌آید. اما اگر همه به نوبت احترام بگذارند، یا حتی فردی با بزرگواری جای خود را به فردی سالخورده بدهد، چه فضایی ایجاد می‌شود؟ هم نظم حفظ می‌شود و هم حس احترام و محبت میان مردم گسترش می‌یابد. این دو بُعد از رفتار، یعنی عدالت و احسان، شالوده‌ی یک جامعه‌ی سالم را تشکیل می‌دهند.

خداوند در آیه‌ی کریمه‌ی «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ»^۱، سه دستور مهم را بیان می‌کند: عدالت، احسان و بخشش به خویشاوندان. عدالت، زیربنای جامعه‌ای است که در آن، حقوق همه افراد رعایت می‌شود. احسان، فراتر از عدالت، به معنای رفتار بزرگوارانه و خیرخواهانه است. در نهایت، توجه به نزدیکان، نشانه‌ی تعهد اخلاقی و اجتماعی ما نسبت به خانواده و جامعه است.

گاهی عدالت به تنهایی کافی نیست. وقتی زلزله یا سیلی ویرانگر رخ می‌دهد یا دشمن غداری به جامعه‌ای حمله کرده است و بخشی از کشور را ویران نموده، اگر مردم در چنین شرائطی بخواهند در انتظار آن بنشینند که مثلاً مالیاتهای عادلانه و سایر قوانین عادی، مشکل را حل کند، امکان پذیر نیست، اینجاست که باید همه

کسانی که دارای امکانات بیشتر از نظر نیروی فکری و جسمانی و مالی هستند، دست به فداکاری بزنند، و تا آنجا که در قدرت دارند، ایثار کنند.

«امیرالمؤمنین فرمود به همه نیکی کنید، چون «إِمَّا أَحْسَبُ أَنَّكَ فِي دِينِكَ أَوْ شَبِيهٌ لَّكَ فِي خَلْقِكَ»^۱ یا برادر اسلامی تو است، یا به هر حال انسان است؛ منطق اسلام این است. ما می خواهیم به همه ی انسانها، انسانها خدمت کنیم، محبت کنیم؛ ما می خواهیم با همه ی انسانها، با همه ی ملتها، روابط دوستانه و محبت آمیز داشته باشیم؛ ما حتی با ملت آمریکا هم - با اینکه دولت آمریکا دولت مستکبر و دشمن، بدخواه و کینه ورز نسبت به ملت ایران و نظام جمهوری اسلامی است - هیچ دشمنی نداریم؛ آنها هم مثل بقیه ی ملتها هستند. آنچه نقطه ی مقابل نظام اسلامی است، استکبار است.»^۲

احسان و عدالت، مکمل یکدیگرند. عدالت، نظم را برقرار می کند و احسان، جامعه را سرشار از مهر و انسانیت می سازد. امروز، ما بیش از هر زمان دیگری به این دو اصل نیاز داریم.

۱. نهج البلاغه، نامه ۵۳: عهد نامه مکتوب آن حضرت است برای مالک اشتر نخعی.

۲. بیانات در دیدار پنجاه هزار فرمانده بسیج سراسر کشور، ۱۳۹۲/۰۸/۲۹

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

عدالت را رعایت کنیم، فراتر از آن احسان کنیم و نسبت به نزدیکان خود توجه و محبت ویژه داشته باشیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- ❁ فراتر از عدالت، احسان را تمرین کنیم؛ مثلاً با بخشش خطای دیگران یا کمک به کسی که شاید هیچ انتظاری از ما ندارد.
- ❁ فهرستی از خویشاوندانی که نیاز به حمایت مالی یا معنوی دارند تهیه کنیم و برای هر کدام یک قدم مثبت برداریم؛ مانند زنگ‌زدن، دیدار یا کمک مالی.
- ❁ در تصمیم‌گیری‌ها، همیشه خود را جای طرف مقابل بگذاریم تا عادلانه‌تر و مهربان‌تر عمل کنیم.

جزء پانزدهم

حق دادنی است

﴿وَأَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ

وَأَبْنِ السَّبِيلِ وَلَا تُبَدِّرْ تَبَدِيرًا﴾

سوره اسراء، آیه ۲۶

حَقِّ قوم و خویش و فقیر و درراه مانده را
ادا کن و در زندگی ابداً ریخت و پاش نکن.

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

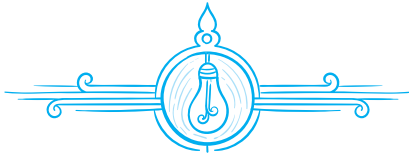
مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ
 جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصَلُّهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ
 الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ
 سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾ كَلَّا تُمَدُّهُنَّ أُولَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ
 عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾ أَنْظَرَ كَيْفَ
 فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ
 تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَفْعُولًا
 ﴿٢٢﴾ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا
 يَبُلُغْنِ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا
 أُفٍ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَأَخْفِضْ لَهُمَا
 جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي
 صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَادِقِينَ
 فَإِنَّهُ وَكَانَ لِلَّهِ أَوْبَيْنَ عُفُورًا ﴿٢٥﴾ وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ
 وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَلَا تُبْذِرْ تَبَذِيرًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ الْأَمْبِدِينَ
 كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

هوایشان را داری؟

مثلا یک پیمانۀ به برنج شام امشب اضافه کن و بی بهانه بفرستش دم خانه عموجان، مثلا بی سر و صدا مدارک مامان جون را بردار و بدون این که به خودش بگویی آن کار اداری پرزحمتش را انجام بده، مثلا صبح جمعۀ، توی غلغلۀ ناوایی، یک بربری اضافه هم برای همسایه ات بخر تا لذت صبحانه روز تعطیل را از دست ندهد. دهه شصتی ها احتمالا بهتر یادشان است: آن قدیم ترها اسم این جور کارها «مهربانی» نبود، وظیفه بود. عمو و دایی و عمه و خاله به گردن آدم حق داشتند، درست مثل همکلاسی و هم شهری. با آن مراقبت ها و محبت کردن ها دنیا جای بهتری برای زندگی بود. نبود؟

در یک شب سرد زمستانی، کودکی را تصور کنید که با لباس‌های کهنه، کنار خیابانی پر زرق و برق ایستاده است و با حسرت به ویتترین مغازه‌ای نگاه می‌کند. مردی از مغازه بیرون می‌آید، دستش پر از بسته‌های خرید، و بدون کوچک‌ترین توجهی از کنار کودک می‌گذرد. صحنه‌ای که قلب انسان را می‌فشارد. حال اگر این کودک به جای حسرت، از حمایت اطرافیان‌ش بهره‌مند بود، آیا جامعه‌ای پر از آرامش و همدلی ساخته نمی‌شد؟

خداوند در آیه‌ی کریمه‌ی ﴿وَأَتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ، وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾^۱، ما را به رعایت حقوق خویشاوندان، فقرا و درراه‌ماندگان سفارش کرده است. تصور کنید هنگامی که برای ازدواج جوانی از فامیل یا برای تهیه جهیزیه‌ی نوعروسی قدمی برمی‌داریم، چه تأثیری بر دل‌ها می‌گذاریم و چه پایه‌های محکمی برای همبستگی خانوادگی می‌سازیم؟

آیه به ما می‌گوید نه تنها قوم و خویش حقی به گردن ما دارند، بلکه نیازمندان و درراه‌ماندگان نیز حقی بر گردن ما دارند و توجه به این حقوق، پایداری عدالت اجتماعی را تضمین می‌کند. اگر در جامعه‌ای افراد خود را نسبت به یکدیگر بی‌مسئولیت بدانند، شکاف طبقاتی افزایش یافته و تفرقه جای همدلی را می‌گیرد. اما اگر هر فرد

سهمی از درآمد خود را برای رفع نیاز محرومان کنار بگذارد، جامعه‌ای شکل می‌گیرد که در آن هیچ‌کس محتاج نخواهد ماند. در ادامه‌ی این آیه، خداوند از اسراف و تبذیر نهی می‌کند. خرج‌های بیهوده، مثل تجمل‌گرایی در خریدها یا برگزاری مراسم پرهزینه، می‌تواند منابعی را هدر دهد که می‌توانست زندگی افراد زیادی را متحول کند. «در روایت دارد که کسی میوه‌ای را خورد و نیمی از میوه ماند، آن را دور انداخت. امام علیه السلام به او نهیب زد که اسراف کردی؛ چرا انداختی؟ در روایات ما هست که از دانه‌ی خرما استفاده کنید. تا این حد! خرده‌های نان را استفاده کنید. آن وقت در هتل‌ها میهمانی بگیرند و به یک عده‌ای میهمانی بدهند؛ بعد هر چه که غذا ماند، به بهانه‌ی اینکه بهداشتی نیست، توی سطل آشغال بریزند! این مناسب یک جامعه‌ی اسلامی است؟ اینجوری می‌شود به عدالت رسید؟ باید خودمان را اصلاح کنیم.»^۱

تصور کنید در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که افراد حقوق خویشاوندان و نیازمندان را ادا کرده و از اسراف دوری می‌کنند. در چنین جامعه‌ای، دیگر کودکی با حسرت کنار خیابان نمی‌ایستد و همه با امید و آرامش، آینده‌ای روشن را می‌بینند. این آیه دعوتی است به مهربانی و مسئولیت‌پذیری؛ بیاید این مسئولیت الهی را جدی بگیریم و دنیایی زیباتر بسازیم.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار زائران و مجاوران بارگاه حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام

عهد با ارباب

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

حقوق خویشاوندان، نیازمندان و درراه ماندگان را ادا کنیم و از اسراف پرهیز کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ کمک به خویشاوندان یا نیازمندان را حق آنان بدانیم، نه لطف خودمان.

❁ به جای خریدهای غیرضروری یا مصرف‌گرایی، بخشی از هزینه‌هایمان را برای کمک به افراد نیازمند صرف کنیم.

❁ وقتی سفر می‌رویم، همیشه آماده‌ی کمک به کسانی باشیم که ممکن است در راه دچار مشکل شده باشند.

جزء شانزدهم

معجزه خدا

﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾

سوره مريم، آيه ۹۶

خدا مهر و محبت مسلمانانی را که کارهای
خوب می‌کنند، در دل‌ها می‌اندازد.

سُورَةُ مَرْيَمَ

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ
الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ
الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا ﴿٩٧﴾ وَكَرِهَ أَهْلَكَ نَاقِبَهُمْ
مِّن قَرْنٍ هَلْ يُحِشُّ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

سُورَةُ أَطْيَبُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طه ﴿١﴾ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْءَانَ لِتَشْقَى ﴿٢﴾ إِلَّا تَذَكْرَةً
لِّمَن يَخْشَى ﴿٣﴾ نَزِيلًا مِّنْ خَلْقِ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ﴿٤﴾
الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿٥﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ﴿٦﴾ وَإِن تَجَهَّرْ بِالْقَوْلِ
فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ﴿٧﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى ﴿٨﴾ وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿٩﴾ إِذْ رَأَى نَارًا
فَقَالَ لَأَهْلِيهِ أَمْكُوا إِنِّي ءَأْتَيْتُ نَارَ الْعِيسَىٰ ءَاتِيكُمْ مِّنْهَا بِقَبَسٍ
أَوْ جُدْ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ بِمُوسَى ﴿١١﴾ إِنِّي
أَنَا رَبُّكَ فَاحْجَعْ نَعْيَكَ إِنَّكَ يَا لُوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

تلاوت آیه

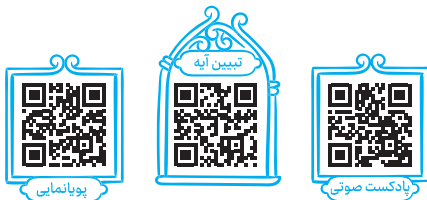

مدرسه حفظ

راز دوست‌داشتنی بودن

نکند به خاطر قوز بینی‌ام دوستم نداشته باشند؟ نکند به خاطر قد کوتاهم مرا به جمع خودشان راه ندهند؟ نکند بعد از دیدن موجودی حسابم، مرا پس بزنند؟ نکند... نکند... این‌ها دلشوره‌های کسی است که «دوست‌داشتنی» بودن را به نگاه آدم‌های دور و برش گره می‌زند. که هنوز نمی‌داند فرمول محبت در این دنیا چطور کار می‌کند. به هر دری می‌زند تا شبیه توقعات بقیه شود، هزار جور جان می‌کند تا راهی به دلشان باز کند. اما هر بار به در بسته می‌خورد. غافل از این که اکسیر محبت در دست‌های دیگری است. غافل از این که مسیر «دوست‌داشتن» از راه دیگری می‌گذرد.

تصور کنید فردی را که در یک محله به عنوان "امین محله" شناخته می‌شود؛ کسی که همه با خیال راحت اموال یا اسرارشان را به او می‌سپارند، چون می‌دانند هرگز خیانت نمی‌کند. یا پزشکی که با وجود خستگی، نیمه‌شب خود را به بالین بیمار می‌رساند و برای نجات جان او از هیچ تلاشی دریغ نمی‌کند. این افراد، تنها با رفتارهایشان، دل‌ها را تسخیر می‌کنند. امانت‌داری، شجاعت، ایثار و گذشت، همچون یک نیروی مغناطیسی، قلب‌ها را به سوی آن‌ها جذب می‌کند.

اما آیه ۹۶ سوره مریم، حقیقتی بالاتر از این را به ما نشان می‌دهد. این آیه به سرّ دستیابی به محبوبیت پایدار و عمیق و همه‌جانبه اشاره می‌کند که عبارت است از ایمان به خدا و عمل صالح: **﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾**^۱ کسانی که با خدا پیوند دارند و رفتارشان برای رضای اوست، خود خداوند محبتشان را در دل‌های دیگران قرار می‌دهد؛ محبتی که گذرا نیست، بلکه پایدار و عمیق است.^۲

برخی گمان می‌کنند ثروت، شهرت یا قدرت، کلید محبوبیت است؛ در حالی که ثروت اغلب به جای محبت، حسادت می‌آفریند و

۱. سوره مریم، آیه ۹۶

۲. «مَنْ أَصْلَحَ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ أَصْلَحَ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ أَصْلَحَ أَمْرَ آخِرَتِهِ أَصْلَحَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ». نهج البلاغه، حکمت ۸۹

توجه دیگران بیشتر معطوف به دارایی فرد است تا خود او. شهرت و قدرت نیز تنها توجهی سطحی و موقتی ایجاد می‌کنند. در نهایت، آنچه محبوبیت واقعی و پایدار می‌آفریند، ایمان و عمل صالح است. امانت‌داری، شجاعت، ایثار، گذشت و ... پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بود که دل‌های بسیاری را تسخیر کرد و آن جامعه‌ی پراکنده را به امتی متحد تبدیل کرد.

این وعده‌ی الهی در دوران معاصر نیز جاری است. «امام خمینی این خصوصیات را داشت: انسانی بود شجاع، باحکمت و باتدبیر، پارسا و پرهیزکار و دلبسته‌ی به خدای بزرگ، دلباخته‌ی به ذکر الهی؛ ظلم‌ستیز؛ با ظلم کنار نمی‌آمد، با ظلم مبارزه می‌کرد، حامی مظلوم، استکبارستیز؛ امام مردی بود عدالتخواه، طرفدار مظلومان، حامی مظلومان؛ اهل صداقت، با مردم صادق بود، با مردم همان جوری سخن می‌گفت که دل او بود و احساس قلبی او بود؛ با مردم صادقانه رفتار می‌کرد؛ در راه خدا اهل مجاهدت بود، ... هر کسی با این خصوصیات باشد، دلها به سمت او جذب می‌شود؛ اینها همان عمل صالحی است که خدای متعال می‌فرماید: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾ این وعده‌ی الهی است؛ این محبت‌ها هم محبت‌های الهی است، محبت‌های تبلیغی و تحمیلی و تلقینی نیست؛ کار خدا است.»^۱ حالا انسان سرّ محبوبیت سید حسن نصرالله‌ها و حاج قاسم‌ها و حججی‌ها و حاج همت‌ها را می‌فهمد.

۱. مقام معظم رهبری، بیانات در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام، ۱۴/۳/۱۳۹۸

عهد با آیت

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

بدانیم ایمان و عمل صالح، بذر محبت را در دل‌ها می‌کارد.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

همین الآن یک عمل صالح برای خدا انجام دهیم؛ مثلاً

کمک به یک همسایه، لبخند به یک غریبه یا صدقه‌ای

هرچند ناچیز یا احوال‌پرسی تلفنی از فامیلی که خیلی وقت

است از او بی‌خبریم.

برای اصلاح رابطه خودمان با دیگران، رابطه خودمان با

خدا را اصلاح کنیم.

برای جلب محبت دیگران، دست به کارهای ناپسند نزنیم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء هفدهم

خیالتِ راحتِ راحت!

﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾

سوره حج، آیه ۴۰

و قطعاً خدا به کسانی که [دین] او را یاری می‌دهند
یاری می‌رساند؛ مسلماً خدا نیرومند و توانای
شکست‌ناپذیر است.

سُورَةُ الْحَجِّ

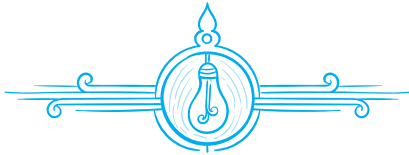
أذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِإِثْمِهِمْ ظُلْمًا وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ
 ﴿٣٩﴾ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَهَدَمَتِ
 صَوْمِعُوعٌ وَيَبْعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدٌ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ
 كَثِيرًا ۗ وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ
 عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾ الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
 وَآتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ المُنْكَرِ ۗ
 وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾ وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ
 قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٤٢﴾ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ
 لُوطٍ ﴿٤٣﴾ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۗ وَكُذِّبَ مُوسَىٰ فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
 ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾ فَكَايَنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ
 أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَبُرُّ
 مُعْطَلَةٌ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ ﴿٤٥﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ
 لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا
 لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

باور کن کمکت می‌کنم!

یک خرده که از ادبیات عرب سر دربیآوری، احتمالاً بعد از خواندن این جور آیه‌ها، بیشتر از این که خوشحال شوی، دلت می‌گیرد. از دیدن آن همه «آل» و «ن» و «ان» خجالت می‌کشی. از خواندن این همه ادات تأکید، شرم می‌کنی. انگار که خدا ایمان ما را باور نداشته باشد. انگار که بخواهد با قسم و آیه دلمان را قرص کند. انگار که گفته باشد: «آهای بنده من! باور کن راستش را می‌گوییم! باور کن وعده‌ام رد خور ندارد! بیا و روی قول من هم حساب کن که اگر مرا یاری بدهی، من هم حتماً و بدون شک تو را یاری خواهم داد!»

گروهی کوچک از جنگجویان، خسته اما امیدوار، در دشتی بی پایان، صف‌آرایی کرده‌اند. در برابر آن‌ها، ارتشی عظیم با زره‌های درخشان، تجهیزات پیشرفته و نفرات بی‌شمار قرار دارد. سکوتی سنگین بر میدان حاکم است، اما قلب‌های کوچک‌ترین لشکر، سرشار از امید است؛ امید به قدرتی فراتر از تمام این تجهیزات و نفرات. آنان با یقین به وعده‌ی الهی ایستاده‌اند؛ کدام وعده؟ وعده‌ای که در آیه‌ی **﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾**^۱ تجلی یافته است. «خدای متعال در عالم طبیعت، در عالم انسان قواعدی دارد، قوانینی دارد... یکی از این قوانین این است: **﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ﴾**؛ هر کسی که خدا را نصرت کند، خدا او را نصرت می‌کند»^۲

تاریخ را که ورق بزنی، پراست از این صحنه‌ها. جنگ بدر، این تصویر را به واقعیت تبدیل کرد. ۳۱۳ مسلمان با دست‌های خالی و تجهیزاتی اندک و فقط یک نفر سواره‌نظام، در برابر لشکری سه برابر بزرگ‌تر از خود ایستادند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وقتی فراوانی دشمن و کمی تعداد مسلمین را دید رو به قبله کرد و گفت: **﴿اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي﴾**^۳. این دعای عاشقانه، گره خورده با اعتماد به خداوند،

۱. سوره حج، آیه ۴۱

۲. مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار رئیس و مسئولان قوه قضائیه ۱۴۰۱/۰۴/۰۷

۳. خدا وعده‌ای که داده‌ای را عملی ساز؛ البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص ۶۵۹

پاسخی روشن یافت. مسلمانان در روز نبرد، با دل‌هایی مملو از ایمان و شجاعت، بر دشمن چیره شدند. این پیروزی، نه با تجهیزات، بلکه با نصرت الهی رقم خورد.

این وعده الهی در عصر ما نیز ملموس است. از واقعه طبس و شکست خوردن سربازان تا دندان مسلح آمریکایی از شن‌های بیابان تا پیروزی‌های رزمندگان در جبهه‌های دفاع مقدس در مقابل ۸۰ کشور دنیا و فتوحات رزمندگان حزب الله و فلسطین در مقابل دشمن ظالم صهیونیست، همگی مصداق بارز ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾^۱ بود. هیچ یک از این پیروزی‌ها بر اساس محاسبات مادی نباید اتفاق می‌افتاد. ولی وقتی توان محدود ما در توان بی‌نهایت خداوند ضرب شود، دیگر چه جای نگرانی است؟ این همان منطق امیرالمؤمنین است که فرمود: «أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ لَمْ يَكُنْ نَصْرُهُ وَلَا خِذْلَانُهُ بِكَثْرَةٍ وَلَا بِقَلَّةٍ وَهُوَ دِينُ اللَّهِ الَّذِي أَظْهَرَهُ وَجُنْدُهُ الَّذِي أَعَدَّهُ وَأَمَدَّهُ»^۲ نیروی خداوند، قوی‌تر از هر قدرت ظاهری است. «[اگر] ما با خدا باشیم، در راه خدا باشیم، پیروزی، قطعی صد درصد است، هیچ تردیدی در آن نیست. یک جاهایی ما کوتاهی کردیم، خب پیروزی به دست نیاموردیم؛ این بر اثر کوتاهی ما است.»^۳

۱. سوره بقره، آیه ۲۴۹

۲. پیروزی و شکست اسلام به فراوانی لشکر و اندکی آن نبود، آن دین خداست که خدایش

پیروز کرد، و ارتش حق است که آن را مهیّا نمود و یاری داد؛ نهج البلاغه، خطبه ۱۴۶

۳. مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار مردم قم، ۱۹/۱۰/۱۳۹۷

عهد با ایزد

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

مطمئن باشیم که یاری خدا قطعی و حتمی است به شرط اینکه دین او را یاری کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ در برابر تهدیدات دشمن سرتاپا مسلح نترسیم و با یاد این آیه امیدوار و مستحکم به یاری دین خدا و جبهه مقاومت ادامه دهیم.

❁ برای کمک به دین، هر روز حداقل یک اقدام کوچک انجام دهیم؛ مثلاً نشر یک مطلب قرآنی، دعوت یک نفر به نماز یا حتی یادآوری یک ارزش دینی.

❁ در زندگی روزمره، با اخلاق و رفتار خود، الگوی یک مؤمن واقعی باشیم تا دیگران به دین جذب شوند.

جزء هجدهم

آستین‌ها را بالا بزنید

﴿وَأَنْكِحُوا الْأَيَّمَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ
مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا
فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾

سوره نور، آیه ۳۲

برای زنان و مردان مجرد و همچنین، بردگان و کنیزانی
که صلاحیت ازدواج دارند، مقدمات ازدواج را فراهم
کنید و ازدواجشان دهید. اگر دست‌خالی و تنگ‌دست
هستند، خدا از سر بزرگواری بی‌نیازشان می‌کند.

سُورَةُ النُّورِ

وَأَنْكَحُوا الْأَيَّتَمَىٰ مِنْكُمُ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ
يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٣﴾
وَلَيْسَتَعَفِيفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ
وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ
عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَوْتَوْهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرَهُوا
فَعَيْتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَوةِ
الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
﴿٢٤﴾ وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا
مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي رُجَاةٍ
الزُّجَاجَةِ كَأَنهَآ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ
لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ
نُّورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَلَ
لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٦﴾ فِي بُيُوتِ أَدْنَىٰ اللَّهُ أَن تَرْفَعَ
وَيُذَكَّرَ فِيهَا أَسْمُهُ وَيُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٢٦﴾

تلاوت أبيه

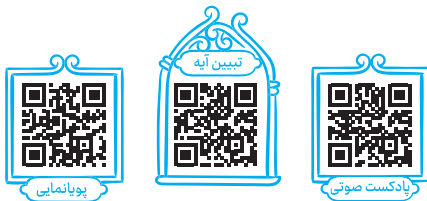
مدرسه حفظ

بین دست‌ها پل بزن!

آن شب زیر آن برف غیرمنتظره، خیره به گنبد حضرت معصومه، خیلی گریه کرده بود. یاد ده سال پیش افتاده بود که رو به روی همین گنبد، نا امید از معجزه‌ها، با حضرت معصومه یک قرار خصوصی گذاشته بود: که بی خیال ازدواج خودش، واسطه ازدواج جوان‌ترها شود. که حالا که خودش ناکام شده، لااقل کام دیگران را شیرین ببیند. تمام این ده سال را پشت سر ذوق عروس‌ها لبخند زده بود و بغض کرده بود، بی آنکه کسی از دلش خبر داشته باشد و حالا... در این شب جادویی... در کنار مردی ایستاده بود که مثل برف آن شب، معجزه غیرمنتظره خدا بود...

چه بسیار جوانانی که با امید و رؤیا سال‌ها به زندگی مشترک فکر می‌کنند، اما با دیوارهای بلند بی‌تفاوتی و موانع سنگین مواجه می‌شوند. جوانانی که گاه نه توان مالی برگزاری یک مراسم ساده را دارند و نه کسی را که قدمی برایشان بردارد. در همین حال، اطرافیانی هستند که اگر کمی به نیازها و رؤیاهای این جوانان توجه می‌کردند و دستی برای یاریشان دراز می‌کردند، مسیر زندگی‌شان تغییر می‌کرد. خداوند در آیه‌ی کریمه‌ی **﴿وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ﴾**^۱ ما را به این مسؤولیت خطیر آگاه می‌سازد.

این دستور الهی، تنها خطاب به خانواده‌ها نیست؛ بلکه همه‌ی مؤمنان، دستگاه‌های فرهنگی، اجرایی و حاکمیتی مسؤولند. خداوند از ما نمی‌خواهد که برای پاکی جامعه به دنبال تصمیمات پیچیده باشیم، بلکه راهکاری روشن پیش روی ما قرار داده است: «به ازدواج درآوردن جوانان مجرد». این اقدام، نه تنها راهی برای آرامش فردی، بلکه استراتژی‌ای اجتماعی برای ساخت امتی مقاوم و پیروز است. خداوند حتی نگرانی‌های مالی را نیز پاسخ می‌دهد: **﴿إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾**. «ممکن است جوان، الان هم امکانات مالی مناسبی نداشته باشد، اما ان شاء الله بعد از ازدواج خدای متعال گشایش می‌دهد.»^۲

۱. سوره نور، آیه ۳۲

۲. مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان ۱۳۹۴/۰۴/۲۰

اصرار بر باورها و رسوم غلط ازدواج، مانند شروط غیرمنطقی، هزینه‌های اضافی و سخت‌گیری در مهریه و جهیزیه و... جوانان را از مسیر صحیح اطفای امیال طبیعی، به سمت ناهنجاری‌ها سوق می‌دهد. این رفتارها، بی‌اعتنایی به دستور الهی است و این چنین است که - پناه بر خدا - ما نیز در لغزش‌ها و گناهان آن جوانان شریکیم. «من همین جا به پدرها و مادرها تذکر می‌دهم؛ من خواهش می‌کنم و تقاضا می‌کنم از شماها که یک خرده امکانات ازدواج را آسان کنید. پدر و مادرها سخت‌گیری می‌کنند؛ هیچ سخت‌گیری لازم نیست.^۱ چرا سن ازدواج در کشور ما بالا رفته؟ مگر جوان هفده‌ساله، هجده‌ساله، نوزده‌ساله، احتیاج ندارد به اطفاء نیاز جنسی و غریزه جنسی؟... ما نباید تصوّر بکنیم که حتماً بایستی یک نفری یک خانهٔ ملکی داشته باشد، یک شغل درآمد داری داشته باشد، بعد ازدواج بکند؛ نه، ﴿إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾؛ این قرآن است [که] با ما دارد این جور حرف می‌زند.^۲ البته موانع اقتصادی، بخشی از مشکل است. عمده، موانع فرهنگی است: عادت‌ها، تفاخرها، تکاثرها، چشم و هم چشمی‌ها، تجمل‌طلبی‌ها.^۳»

جامعه‌ی مقاوم در برابر دشمنان، با استحکام درونی حاصل می‌شود؛ استحکامی که با حمایت از تشکیل خانواده و تسهیل ازدواج جوانان شکل می‌گیرد.

۱. مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۳۹۴/۰۴/۲۰

۲. مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲/۰۸/۰۶

۳. مقام معظم رهبری، در جمع دانشجویان و اساتید دانشگاه صنعتی امیرکبیر، ۱۳۷۹/۱۲/۹

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

به ازدواج افراد مجرد، چه در فامیل و چه در جامعه، کمک کنیم و فقر را مانعی برای ازدواج ندانیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

🕌 در خانواده و فامیل، افراد مجرد را شناسایی کنیم و برای تسهیل ازدواج آن‌ها قدمی برداریم.

🕌 اگر توان مالی داریم، در تأمین هزینه‌های ازدواج افراد نیازمند مشارکت کنیم.

🕌 وگرنه با فرهنگ‌سازی، فرهنگ ازدواج آسان و بدون تجملات را ترویج دهیم و اگر تجربه‌ای داریم، در اختیار جوانان قرار دهیم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء نوزدهم

از خدا بخواه

﴿رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا
قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾

سوره فرقان، آیه ۷۴

خدایا، کاری کن که همسران و بچه‌هایمان
چشم‌وچراغ و مایهٔ عزت ما باشند
و ما را الگوی خودمراقبان کن.

سُورَةُ الْفُرْقَانِ

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ
الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضْعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ
فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا
 فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ
إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا
بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِعَائِتِ
رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا
لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْعُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا
وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾ خَالِدِينَ فِيهَا
حَسَنَتٌ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْبَأُكُمْ رَبِّي
لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

تلاوت آیه

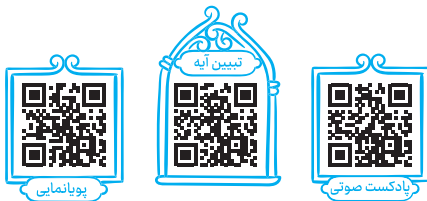
مدرسه حفظ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

برای خانواده‌ات این‌طور دعا کن

آن زن‌ها و بچه‌های شکست‌ناپذیری که دیدی، آن چهره‌های محکم و مصمّمی که نمی‌توانستی از آن‌ها چشم برداری، ثمره دعای آن مجاهدانی بودند که در قنوت نماز شب‌هایشان ذکر این آیه از زبانشان نمی‌افتاد. که همسران و فرزندان‌شان نه فقط چشم‌های خودشان، که چشم سرزمین زیتون‌ها را هم روشن کرده بودند. که نه تنها پا پس نکشیدند، بلکه به اسطوره‌ها و الگوهای ایستادگی تبدیل شدند. دفعه‌ی بعد که از خدا برای بچه‌هایت فقط فلان رتبه کنکور و استخدام در فلان شرکت دولتی را خواستی، به دعا‌های دیگری هم فکر کن. شاید چشم روشنی واقعی جای دیگری باشد.

دغدغه‌ی اصلی‌ات چیست؟ چه چیزی شب‌ها فکرت را به خود مشغول می‌کند؟ آرزوهایت چیست؟ آیا اولویت‌هایت را درست انتخاب کرده‌ای؟ قرآن کریم، با دعاهایی که از زبان بندگان خاص خدا نقل کرده، به ما می‌آموزد که دغدغه‌ها و اولویت‌هایمان چه باید باشد، چراکه دعا، عمق نگاه و بلندای آرمان انسان را مشخص می‌کند. یکی از زیباترین این آیات، آیه‌ی «وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا»^۱ است.

این آیه، تصویری روشن از آرزوی بندگان خالص خدا را به ما نشان می‌دهد. آن‌ها دائماً از خدا می‌خواهند که خانواده‌شان، یعنی همسران و فرزندان‌شان، مایه‌ی روشنایی چشم‌ها و دل‌هایشان شوند؛ خانواده‌ای که نه تنها برای خودشان، بلکه برای دیگران نیز الگو باشد. «خانواده خوب، یعنی زن و شوهری که با هم مهربان باشند، با وفا و صمیمی باشند و به یکدیگر محبت و عشق بورزند، رعایت همدیگر را بکنند و مصالح همدیگر را مهم و گرامی بدانند. اولادی که در آن خانواده به وجود می‌آید، نسبت به او احساس مسئولیت کنند و بخواهند او را از لحاظ مادی و معنوی، سالم بزرگ کنند. از لحاظ مادی و معنوی او را به سلامت برسانند. چیزهایی به او یاد بدهند، به چیزهایی او را وادار کنند، از چیزهایی او را بازدارند

و صفات خوبی را در او تزریق کنند. چنین خانواده‌ای، اساس همه اصلاحات واقعی در یک کشور است.^۱

اما با سبک زندگی زاینده عصر مدرن، «آنچنان فساد و بی‌بندوباری در غرب به وسیله آزادی زنان به راه افتاد و رواج پیدا کرد که خود متفکران غربی را دچار وحشت کرد! ... با بی‌بندوباری، با اشاعه فساد و فحشا و با آزادی بی‌قید و شرط معاشرت زن و مرد، بنیان خانواده متلاشی شد.»^۲ از دهه شصت میلادی به این سو، تعداد ازدواج‌ها تقریباً نصف شده است و طلاق‌ها بیش از ۲۵ درصد رشد داشته است.^۳ تعداد افرادی که تنها زندگی می‌کنند و مشکلاتشان، به حدی زیاد شده است که در بریتانیا و ژاپن وزارت تنهایی راه‌اندازی کرده‌اند.^۴ در این دنیایی که بسیاری از خانواده‌ها از هم گسیخته‌اند، این آیه توجه‌مان را به خانواده معطوف می‌کند. این دعا، فقط یک خواسته‌ی زبانی نیست؛ بلکه نقشه‌ی راهی برای ما ترسیم می‌کند. خانواده‌ای که ﴿قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾ باشد، نیازمند تلاش و همدلی اعضای آن است.

۱. مقام معظم رهبری، خطبه‌ی عقد، ۱۳۷۷/۰۹/۱۲

۲. بیانات معظم‌له در دیدار جمعی از زنان، ۱۳۷۶/۰۷/۳۰

3. <https://www.unifiedlawyers.com.au/blog/global-divorce-rates-statistics>

4. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5851382>
<https://people.acciona.com/organizational-culture/ministry-loneliness>
<https://www.gov.uk/government/publications/employers-and-loneliness/employers-and-loneliness>

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

از او بخواهیم فرزندان شایسته و خانواده‌ای پرمحبت و الگو برای دیگران داشته باشیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- هر روز در قنوت نماز همین آیه را بخوانیم و برای صلاح و رشد خانواده‌مان دعا کنیم و بدانیم که برای تربیت نسل آینده، باید اهل دعا به درگاه الهی باشیم.
- برای رشد و تربیت فرزندانمان زمان بیشتری اختصاص دهیم و برایشان الگوی عملی باشیم.
- در روابط خانوادگی، با محبت و مهربانی، فضای آرامش و دوستی ایجاد کنیم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء بیستم

افتادگی آموز، اگر طالب فیضی

﴿تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ
عُلُوقًا فِي الْأَرْضِ وَلَا فُسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾

سوره قصص، آیه ۸۳

بله، سرای آخرت را نصیب کسانی می‌کنیم که در جامعه
نه می‌خواهند برتری جویی و قلدری کنند و نه فساد و
خراب‌کاری. عاقبت نیک هم برای خودمراقبان است.

سُورَةُ الْقَصَصِ

قَالَ إِنَّمَا أوتيتُهُ وَعَلَى عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ
 مِنْ قَبْلِهِ مِنْ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا
 وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ
 فِي زِينَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا
 مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَدَّكُم تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ
 صَالِحًا وَلَا يُلَقَّهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ
 وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَمَّوْا
 مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانُ اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْ لَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بَنَاتُ
 وَيَكَانَهُ وَلَا يَفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا
 لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۗ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ
 ﴿٨٣﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ وَخَيْرٌ مِمَّا هُوَ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا
 يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

آخرت مال چه کسانی است؟

آن دنیا مال کسانی است که این جا موقع حرف زدن صدایشان را بالا نبردند، که بیخودی به هر مناسبتی از خودشان تعریف نکردند، که برای یک میز بالاتر، صندلی را از زیر پای بقیه نکشیدند! آن دنیا مال کسانی است که هر چه آوازه نامشان بیشتر پیچید، خاکی تر و با صفات رو خودمانی تر شدند. که هر چه بیشتر ثمره دادند، شاخه هایشان افتاده تر شد، که هر چه اسمشان بیشتر سر زبان ها افتاد، کمتر از خودشان حرف زدند. همان ها که نه در چشم هایشان خبری از آن نگاه های عاقل اندر سفیه است و نه در کلامشان نشانی از منم منم های خودبرتربینانه!

در شهری که هرکس خود را بالاتر از دیگران می بیند و هرگز احساس مسؤولیتی نسبت به دیگران ندارد، چه اتفاقی می افتد؟ مدیری که در محل کار، تنها به منافع شخصی خود فکر می کند. وقتی دیگران نیاز به کمک دارند، او مشغول چیدن نقشه ای برای ارتقای موقعیت خودش است. یا تاجری که در شرایط سخت اقتصادی، به جای کمک به مردم یا حفظ قیمت منصفانه، به فکر احتکار کالا و سود بیشتر خودش است. چنین افرادی، روحیه ای برتری طلبانه و خودخواهانه دارند که نه تنها اعتماد دیگران را از بین می برد، بلکه باعث فساد و فروپاشی اجتماعی می شود.

قرآن در این زمینه هشدار می دهد: **﴿تِلْكَ النَّارُ الْآخِرَةُ الَّتِي كُنْتُمْ تُجْعَلُونَ لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾**^۱. خداوند پس از شرح ماجرای قارون در سوره قصص، نمونه ای از برتری جویان تاریخ که به جای کمک به محرومان و نیازمندان، زندگی خود را به اشرافی گری و تفاخر گذرانند و سرانجام در زمین فرو رفت، می فرماید: عاقبت نیک برای کسانی است که به دنبال برتری جویی و فساد نیستند.

تکبر، یکی از ویرانگرترین صفات انسانی، ریشه بسیاری از انحرافات تاریخ بشر است. ابلیس که سال ها در صف عبادت کنندگان

خدا بود، به واسطه‌ی تکبر و خودبرتربینی، نه تنها عبادات گذشته‌اش را از دست داد، بلکه به سرسخت‌ترین دشمن حق تبدیل شد. در تاریخ، همیشه جبهه‌ی مقابل پیامبران و صالحان را مستکبران تشکیل می‌دادند. آنان که با تکیه بر ثروت، قدرت یا موقعیت اجتماعی خود، پیام حقیقت را نمی‌پذیرفتند و آن را تهدیدی برای جایگاه خود می‌دانستند.

اما برای رهایی از این صفت ویرانگر، چه باید کرد؟ امام خمینی رحمته‌الله علیه راهکاری ساده و عملی ارائه می‌دهند^۱: با نفس خود مقابله کنید و برخلاف میل نفسانی عمل کنید. اگر نفس می‌خواهد در صدر مجلس بنشیند، باید عامدانه از آن اجتناب کرد. اگر از مجالست با فقرا یا انجام کارهای ساده دوری می‌کند، باید آگاهانه به این امور روی آورد. این گام‌های کوچک در فروتنی، می‌تواند راهی بزرگ به سوی اصلاح نفس و جامعه باشد.

امروز نیز ما در زندگی فردی و اجتماعی مان باید این معیار الهی را به کار بگیریم. آیا در تصمیم‌گیری‌های روزمره، به جایگاه و منافع دیگران توجه می‌کنم یا فقط به فکر خودم هستم؟ آیا تا به حال شده است که در موقعیتی، احساس کنم بهتر از دیگران هستم؟ چگونه با این احساس برخورد کرده‌ام؟ آیا در زندگی‌ام، رفتار یا نشانه‌ای از تکبر وجود دارد که نیاز به اصلاح داشته باشد؟ اولین قدم برای اصلاح آن چیست؟

۱. شرح چهل حدیث (اربعین حدیث)، ص ۹۶

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

از برتری طلبی و فساد دوری کنیم و تقوا را محور زندگی خود قرار دهیم تا عاقبت بخیر شویم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

هرگز خود را برتر از دیگران ندانیم و در رفتار و گفتار، فروتنی را تمرین کنیم.

در برابر موفقیت دیگران، حسادت نکنیم و برای پیشرفتشان دعا کنیم.

برای پیشرفت خود، دست به تخریب دیگران نزنیم.

برای عاقبت بخیری در هر کاری، خط قرمزهای خدا در آن کار را رعایت کنیم.

جزء بیست و یکم

ایستاده تا آخرین نفس

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا
اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ
مَّن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾

سوره احزاب، آیه ۲۳

در میان مؤمنان، رادمردانی هستند که بر سر عهدشان با خدا (برای فرار نکردن از میدان جنگ)، صادقانه ایستادند. برخی شان شهید شدند و برخی منتظر شهادت اند. اینان به هیچ وجه تغییر عقیده ندادند.

سُورَةُ الْأَنْجُرِيِّ

مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّن
 قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَلُوا أَبَدِيًّا ﴿٢٣﴾ لِيَجْزِيَ
 اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ أَوْ
 يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٤﴾ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ
 الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ فَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْهُمْ
 أَهْلَ الْكِتَابِ مِنْ صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
 فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾ وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ
 وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطُوعُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾ يَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَرْوِّجَنَّكُمْ أَن تَتَرَدَّ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيِّنَنَّهَا فَتَآلَتَنَ أُمَّتُكُمْ وَأَسْرَحَنَّ
 سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾ وَإِن كُنْتُمْ تَرَدُّنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّارَ
 الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾
 يٰكَيْسَاةَ النَّبِيِّ مَن يَأْتِ مِنكُم بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَعَفْ
 لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

تلاوت آیه

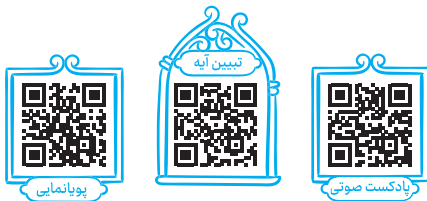

مدرسه حفظ

بامرام‌ها

می‌بینی که؟ حتی خود خدا هم می‌گوید فقط بعضی از آدم‌های با ایمان این شکلی‌اند. که می‌شود روی همه وعده‌هایشان حساب باز کرد. که می‌توان به دست دوستی‌شان اعتماد کرد. که پای قول و قرارهایشان را با خون خودشان امضا می‌کنند. می‌بینی که؟ برای رسیدن به این‌جا به چیزی بیشتر از نماز و روزه احتیاج داری. به چیزی بیشتر از آن‌چه که در رساله‌ها و توضیح المسائل‌ها آمده است. همان چیزی که بعضی‌ها مرام و معرفت صدایش می‌زنند و بعضی‌ها شرف و بعضی‌های دیگر غیرت. مثل مرام و معرفت شاهرخ ضرغام‌ها و شرف باکری‌ها و غیرت همت‌ها. مثل استواری حاج قاسم‌ها و پایمردی سیدحسن‌ها و مردانگی سنوارها.

دشوارترین شرایطی را در نظر بگیرید که همه چیز علیه شما است؛ دشمن از هر سو فشار می‌آورد و امیدی به کمک از جایی نیست. این وضعیت، به خوبی ماجرای جنگ احزاب را توصیف می‌کند. جنگی که در آن، دشمنان اسلام با تمام توان و تجهیزاتشان دست به دست هم دادند و تا یک قدمی مدینه آمدند تا مسلمانان را از بین ببرند. شرایط به قدری سخت بود که قرآن این موقعیت را این‌گونه توصیف می‌کند: ﴿إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ﴾؛ دشمن از همه سو هجوم آورد، نگاه‌ها حیران و دل‌ها به گلوبیشان رسید. قرآن می‌فرماید این موقعیت، موقعیت امتحان است: ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾؛ آنجا بود که مؤمنان آزمایش شدند و تکان سختی خوردند.﴾^۱

در این محاصره‌ی شدید، جایی که شرایط سخت می‌شود، قرآن دو گروه را معرفی می‌کند: منافقان و مؤمنان. منافقان، مایوس و ناامید، شروع به یأس‌پراکنی کردند: ﴿مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾؛ ادعا کردند که وعده‌های خدا و پیامبر فقط امیدهای کاذب بوده است. اما در مقابل، مؤمنان حقیقی با دیدن لشکر احزاب گفتند: ﴿هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾؛ این همان است که خدا و رسولش به ما وعده

داده^۱ و خدا و رسولش راست گفته‌اند! و این موضوع جز بر ایمان و تسلیم آنان نیفزود.»^۲

بالاخره نتیجه احزاب، سه هیچ به نفع مسلمانان تمام شد؛ اما روسیاهی به زغال ماند. خدا این امت مقاوم را جلوی چشم ما می‌گذارد و از ما می‌خواهد این طوری رفتار کنیم. بعد می‌فرماید: «(مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَجْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا)»؛ در میان مؤمنان مردانی هستند که بر سر عهده‌ی که با خدا بستند صادقانه ایستاده‌اند؛ بعضی پیمان خود را به آخر بردند (و در راه او شربت شهادت نوشیدند)، و بعضی دیگر در انتظارند؛ و هرگز تغییر و تبدیلی در عهد و پیمان خود ندادند.»^۳

((وقتی پیمان با خدا و معاهده‌ای که دل‌های مؤمن با خدا بسته‌اند صادقانه باشد، همه‌ی کارها پیش خواهد رفت؛ همه‌ی مشکلات برطرف خواهد شد.))^۴ این آیه در شأن امیرالمؤمنین است، که حتی لحظه‌ای میدان را خالی نکرد و تا لحظه شهادت محکم ایستاد و ایستادگی کرد. امروز جبهه مقاومت در شرایط جنگ احزاب است و فرماندهان آن مثل سیدحسن نصرالله و یحیی سنوار به این امام اقتدا کرده‌اند.

۱. به عنوان نمونه: سوره بقره، آیه ۲۱۴

۲. سوره احزاب، آیه ۲۲

۳. سوره احزاب، آیه ۲۳

۴. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۹۵/۰۵/۱۱

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

به عهدهایی که با خدا بسته‌ایم وفادار باشیم و در شرایط سخت آرمان‌هایمان را تغییر ندهیم و ثابت قدم بمانیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- هر روز با خودمان تجدید عهد کنیم. اگر عهدی با خدا بسته‌ایم، مثلاً ترک یک عادت بد یا انجام کاری نیکو، به آن پایبند بمانیم.
- الگوی خودمان را شهدا قرار بدهیم و از آنها بخواهیم که ما را در پایبندی به عهدها یاری کنند.
- هفته‌ای یکبار و یا حد اقل ماهی یکبار به گلزار شهدا برویم و خاطره آنان را در ذهن خود زنده نگه‌داریم.

جزء بیست و دوم

برای خودت

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ
الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبِيبِهِنَّ
ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ يُعْرِفَنَّ فَلَا يُؤْذِينَ﴾

سوره احزاب، آیه ۵۹

پیامبر! به همسران و دخترانت و زنان مسلمانان
سفارش کن که با چادرها و روسری‌های بلند،
خود را کامل بپوشانند. این برای آنکه آنان را به
پاک‌دامنی بشناسند و اذیتشان نکنند، بهتر است.

سُورَةُ الْأَنْجَامِ

لَأَجْنَحَ عَلَيْهِنَ فَيءَابَايَهُنَّ وَلَا أَبْنَائَهُنَّ وَلَا إِخْوَانَهُنَّ وَلَا
 أَبْنَاءَ إِخْوَانَهُنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءَهُنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ
 أَيْمَانُهُنَّ ۗ وَتَقِيْنَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا
 ﴿٥٥﴾ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا
 مُّهِينًا ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ
 مَا كَتَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٨﴾
 يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكِ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ
 يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا
 يُؤْذِينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾ * لَئِن لَّمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ
 وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ
 لَنُغْرِبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾ مَلْعُونِينَ
 أَيُّمَاتُفُوا أَخْذُوا وَقِيلُوا تُقْتَلُونَ ۗ سُنَّةَ اللَّهِ فِي
 الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۗ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦١﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

دور از نگاه‌های مزاحم

دور از هیاهوهای توییتری و اینستاگرامی، دور از پروژه‌های ایران اینترنشنال و منوتو، دور از کج‌فهمی‌های آدم‌های اهل افراط و تفریط، با فطرت خودش که خلوت می‌کرد، به چادر مشکی مامانش حس دیگری داشت. جلوی آینه که به چشم‌های خودش زل می‌زد، معصومیت صورت مامان را می‌دید. تعارف که نداشت: با همان چادر ساده که آن طرفِ آبی‌ها «یک تکه پارچه» صدایش می‌زدند، کمتر سنگینی آن نگاه‌های مزاحم را احساس می‌کرد، کمتر از آن چشم‌های بی‌چشم و رو معذب می‌شد و بیشتر می‌توانست خودش باشد.

چرا در جامعه شاهد دین‌گریزی و حتی دین‌ستیزی هستیم؟ چرا دشمن می‌تواند با مسئله‌ای مثل حجاب، جامعه را به تنش بکشاند و دوقطبی ایجاد کند؟ پاسخ به این پرسش‌ها پیچیده است و عوامل متعددی در آن نقش دارند؛ از تبلیغات گسترده‌ی بی‌حجابی گرفته تا تأثیرپذیری از رفتار برخی سلبریتی‌ها. اما یکی از دلایل مهم، به مدل تبلیغ حجاب از سوی ما برمی‌گردد.

چطور درباره‌ی حجاب صحبت می‌کنیم؟ معمولاً می‌گوییم: «حجاب را به خاطر خدا، پیامبر، یا شهدا رعایت کنید.» در این مدل، فواید حجاب برای خود فرد کمرنگ می‌شود. اما قرآن چگونه از حجاب سخن می‌گوید؟ خداوند با زبانی عقلانی و منطقی به منافع حجاب اشاره می‌کند: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزُوجِحْكِ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ...»^۱ ای پیامبر! به همسران و دختران و زنان مسلمانان سفارش کن که با چادرها و روسری‌های بلند، خود را کامل بپوشانند. این برای آنکه آنان را به پاک‌دامنی بشناسند و اذیتشان نکنند، بهتر است.»^۱ این آیه به جای تقابل ارزشی صرف، مستقیماً به نتایج و آثار حجاب اشاره می‌کند: حفظ کرامت و مصونیت از آزار و اذیت. آیا ما نیز هنگام تبلیغ حجاب، از این منافع سخن می‌گوییم؟ چه قدر از تجربه‌های تلخ بی‌حجابی

در جوامع غربی فیلم ساخته‌ایم و کتاب نوشته‌ایم؟ چه قدر در مورد خشونت‌ها، تجاوزها، و انحرافات اخلاقی ناشی از بی‌حجابی کتاب خوانده‌ایم و با دخترانمان با بیانی منطقی صحبت کرده‌ایم؟ نگاهی به آمارهای جوامعی که آزادی بی‌حدومرز را در پوشش تبلیغ کرده‌اند، حکمت این حکم الهی را روشن‌تر می‌کند. افزایش طلاق، فروپاشی خانواده، تجاوز و آزار جنسی، افسردگی و حتی خودکشی، پیامدهای آشکاری هستند که بی‌توجهی به حریم‌ها به بار آورده است. این همان هدف شیطانی است که قرآن به ما هشدار می‌دهد: «يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا...»^۱ شیطان، این دشمن قسم خورده انسان از همان ابتدا برای ضربه زدن به انسان، لباس او را نشانه گرفت تا شرم و حیا را از انسان بگیرد و او را به بدبختی بکشانند.

حجاب، همان‌طور که خداوند گفته، برای آرامش و امنیت خود ماست. اگر این حقیقت ساده و عقلانی به درستی بیان شود، دیگر بی‌حجابی، نشانه‌ی پیشرفت و روشن‌فکری نخواهد بود. بی‌حجابی، چیزی جز بی‌عقلی جلوه نخواهد کرد. «وَمَنْ يَرْغَبْ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ»^۲ امتی پیروز است که در آن، مردم به حقوق هم احترام بگذارند. حجاب، بخشی از این مسئولیت اجتماعی است که جامعه‌ای امن و آرام را می‌سازد.

۱. سوره اعراف، آیه ۲۷

۲. سوره بقره، آیه ۱۳۰: فقط کم‌عقل‌ها از دین الهی روی گردانند.

عهد با ایتام

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

حجاب را به عنوان سپری برای حفظ کرامت و امنیت انتخاب کنیم و آن را وسیله‌ای برای شناخت و مصونیت بدانیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- در سبک پوشش خود، توجه بیشتری به ارزش‌های الهی داشته باشیم و آن را نشانه‌ای از هویت دینی خود بدانیم.
- درباره‌ی فلسفه‌ی حجاب و فواید آن برای خود و دیگران مطالعه کنیم و این آموزه را با زبانی دلنشین برای دیگران بازگو کنیم.
- با بیان منطقی و مستند آسیب‌های بی‌حجابی در غرب، دیگران را به حجاب دعوت کنیم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء بیست و سوم

رمزِ بهترین انتخاب

﴿فَبَشِّرْ عِبَادِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ
الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾

سوره زمر، آیه ۱۷ و ۱۸

به بندگان من بشارت بده؛ همان کسانی که
حرفها و تبلیغات گوناگون را با دقت می شنوند
و با تجزیه و تحلیل، دنبال بهترینش می روند.

سُورَةُ التَّوْبَةِ

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ
 أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ
 ﴿١٣﴾ قُلْ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾ فَأَعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ
 قُلْ إِنْ الْحَسْرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ
 وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادُهُ يَعْبَادُونَ فَاتَّقُوا
 وَالَّذِينَ أَجْتَبَا أَطْلَعُوا بِغَيْبَاتِ النَّبِيِّينَ أَنْ يُبَدَّلُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبَشَرَى
 فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
 وَأُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾
 أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ أَلَمْ يَأْتِ تَنْقِذًا مِنَ النَّارِ ﴿١٩﴾
 لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرُفٌ مِنْ فَوْقِهَا عَرُفٌ مَبْنِيَّةٌ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِعَادَ ﴿٢٠﴾ التَّوْبَةُ
 أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ
 يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ
 يَجْعَلُهُ حُطَامًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

هنر خوب شنیدن

هیچ فکرش را می‌کردی که در فلان بحث سیاسی تند و تیز، محبوب‌ترین آدم پیش خدا، همانی باشد که بیشتر از همه ساکت است؟ که خیلی بیشتر از حرف زدن، گوش کردن را بلد است؟ که کمتر رگ گردنش ورم می‌کند و کمتر صورتش گُر می‌گیرد و کمتر روی پیشانی‌اش قطره‌های عرق می‌نشیند؟ هیچ فکرش را می‌کردی که خدادار بحث‌های آتشین که دو طرف تا حد مرگ به جان هم می‌افتند، پشت سر هیچکدامشان نایستاده باشد؟ که بیشتر حواسش به آن آدم گوشه‌گیر آرام خونسردی باشد که با صبر و حوصله یکی یکی حرف‌ها را می‌شنود و با صبر و حوصله یکی یکی به آن‌ها فکر می‌کند و با صبر و حوصله بهترین‌های آن‌ها را انتخاب می‌کند؟

در زندگی، همیشه با انتخاب‌هایی روبرو هستیم؛ چه شغلی را برگزینیم؟ از چه منبعی برای یادگیری استفاده کنیم؟ یا حتی چگونه به مسائل اجتماعی و سیاسی واکنش نشان دهیم؟ دردنیای امروز و این هیاهوی اطلاعات و تبلیغات، تشخیص حقیقت و انتخاب بهترین‌ها، مهارتی حیاتی است. اما چگونه می‌توان به این مهارت دست یافت؟ خداوند در قرآن، بندگان هدایت‌یافته‌ی خود را بشارت می‌دهد:

﴿فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ﴾^۱

این آیه، ما را به شنیدن دیدگاه‌های گوناگون اما گزینش برترین‌ها دعوت می‌کند و آن را نشانه‌ی خردمندی و ایمان برمی‌شمارد. «حرف هر کسی را، ولو آن کسی که حرف می‌زند، جزء جریان شما و گروه شما و جبهه‌ی شما نیست، گوش کنید؛ اگر دیدید حرف درستی است، آن وقت ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾. حکمت قرآنی را ملاحظه کنید: ﴿يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾. باید استماع کرد؛ بعد هرچه بهتر است، انسان قبول کند؛ ولو آن بهتر از زبان کسی در بیاید که انسان او را دوست ندارد، قبول ندارد.»^۲

۱. سوره زمر، آیه ۱۷ و ۱۸؛ به بندگان من بشارت بده؛ همان کسانی که حرف‌ها و تبلیغات گوناگون را با دقت می‌شنوند و با تجزیه و تحلیل، دنبال بهترینش می‌روند کسانی‌اند که خدا دستشان را در زندگی گرفته است.

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب، دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۸/۰۴/۰۳

آزادی اندیشه و بیان در چارچوب حفظ حقوق دیگران و با رعایت موازین شرعی، زیربنای این انتخاب‌های آگاهانه است. در جامعه‌ای که مردم بتوانند بی‌هراس از بیان نظراتشان، دیدگاه‌های مختلف را بشنوند، فضایی برای شکوفایی فکری و اجتماعی ایجاد می‌شود. خداوند ما را به انتخاب دعوت می‌کند و این آزادی، به رشد فردی و اجتماعی می‌انجامد.

بیاییم هنر شنیدن و انتخاب بهترین‌ها را در زندگی مان تمرین کنیم. وقتی فرزندان صحبت می‌کند، با دقت گوش دهیم و او را به بازگو کردن همه جوانب ماجرا تشویق کنیم. این کار به او مهارت شنیدن و واکنش مناسب را می‌آموزد. همچنین، در مواجهه با اخبار و اطلاعات، پیش از پذیرش یا انتشار، تحقیق کنیم و منابع معتبر را بررسی کنیم.

اما چگونه می‌توان "بهترین" را تشخیص داد؟ شنیدن و تأمل کردن و بصیرت به خرج دادن کلید این هنر است. اما خداوند در چند آیه جلوتر معیار تشخیص بهترین کلام را بیان می‌کند: ﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِي﴾؛ خدا بهترین سخن یعنی قرآن را فرستاده است: کتابی که آیه‌هایش هماهنگ‌اند و همدیگر را توضیح می‌دهند^۱ بهترین کلام قرآن است و هر کلامی که با قرآن مطابقت داشته باشد. پس باید با قرآن زندگی کرد تا قدرت تشخیص بهترین کلام را بدست آوریم.

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

همه دیدگاه‌ها را بشنویم، اما بهترین را انتخاب کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ به جای قضاوت زود هنگام، با دقت به سخن انسان‌ها گوش کنیم.

❁ قبل از تصمیم‌گیری، با افراد آگاه و متخصص مشورت کنیم و گزینه‌های مختلف را بررسی کنیم و به دنبال بهترین راه حل باشیم.

❁ حتی از کسانی که با ما اختلاف نظر دارند، نکات مثبت را بیاموزیم و در زندگی مان به کار ببریم.

جزء بیست و چهارم

کلیدِ دل‌های سخت

﴿أَدْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ
وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾

سوره فصلت، آیه ۳۴

جواب بدی را با خوبی بده، آن‌هم با بهترین روش.
اگر این‌طور کنی، آن‌کسی که بین تو و او دشمنی
بوده است، یک‌دفعه مثل دوستی صمیمی می‌شود!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

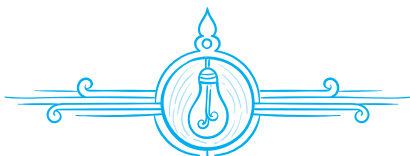
إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
 الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ
 الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ نَحْنُ أَوْلِيَاكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ
 فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ
 قَوْلًا مِمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ
 الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ
 بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ
 وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا
 إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾ وَإِنَّمَا نَزَعْنَاكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ
 فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ
 اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ
 وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنْتُمْ
 إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ
 رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ﴿٣٨﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

تو خوب باش

چشم دیدنت را ندارد؟ جواب سلامش را گرم تر بده، پیش این و آن بدت را می گوید؟ تو خوبی هایش را برای بقیه تعریف کن. در سخت ترین روزهای زندگی ات زیر پایت را خالی کرده؟ تو در تنهایی هایش به دادش برس. سخت است؟ خیلی زیاد. خیلی بیشتر از آن چه فکرش را بکنی. کسی برای فداکاری های قهرمانانه ات هورا می کشد؟ به هیچ وجه. ولی به زحمتش می آرزد. به زحمتش می آرزد که تخم کینه را از خاک قلب یک انسان بیرون بکشی و برای همیشه بذر محبت را به جایش بکاری. به زحمتش می آرزد که یکی از خلیفه های خدا بر زمین را از جهنم نفرت و دشمنی نجات بدهی.

گاهی زندگی شبیه صحنه‌ی یک فیلم پیچیده می‌شود؛ جایی که آدم‌های مقابل ما، برخلاف انتظارمان رفتار می‌کنند. شاید دوستی از روی حسادت، ما را برنجاند یا همسایه‌ای، بدون دلیل، کلامی تند و نیش‌دار بگوید. اولین واکنش طبیعی ما چیست؟ مقابله به مثل! اما آیا این روش، نتیجه‌ی مطلوبی به همراه دارد؟

خداوند در قرآن، ما را به مسیری متفاوت دعوت می‌کند: **«وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ...»**^۱. این آیه، ما را به رویکردی شگفت‌انگیز و الهی فرا می‌خواند؛ اینکه بدی را نه تنها با خوبی پاسخ دهیم، بلکه با بهترین روش ممکن. نتیجه؟ **«فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ»** حتی دشمنی‌ها می‌توانند به صمیمی‌ترین دوستی‌ها تبدیل شوند.

این آموزه‌ی قرآنی، در زندگی روزمره بسیار کارآمد است. تصور کنید همکاری که همیشه در مقابل شما بوده، اشتباهی می‌کند. به جای انتقاد تند و به اصطلاح «تلافی کردن»، با ملایمت کمکش کنید تا مشکل را حل کند. احتمال دارد همین رفتار، او را به حامی و دوست وفادارتان تبدیل کند. یا در خانه، وقتی فرزندان اشتباهی

۱. سوره فصلت، آیه ۳۴: نیکی و بدی یکسان نیست. [بدی را] با بهترین شیوه دفع کن؛ [با این برخورد متین و نیک] ناگاه کسی که میان تو و او دشمنی است [چنان شود] که گویی دوستی نزدیک و صمیمی است.

می‌کند، به جای عصبانی شدن، با آرامش او را راهنمایی کنید. این برخورد‌ها معجزه می‌کند.

سربازی که تازه از مرخصی برگشته بود، دوباره درخواست مرخصی کرد. وقتی مخالفت شد، به قدری عصبانی شد که به صورت شهید بروجردی سیلی زد. اما او با خنده گفت: «دست سنگینی داری! یکی هم این طرف بزن.» بعد با محبت او را به اتاق برد و برایش مرخصی نوشت. سرباز که از این رفتار شرمند شده بود، مرخصی را نپذیرفت. مدتی بعد راننده و محافظ شهید بروجردی شد و یازده ماه بعد به شهادت رسید؛ اما هرگز به مرخصی نرفت. این آموزه‌ی قرآنی، فقط یک توصیه‌ی اخلاقی نیست؛ بلکه راهکاری هوشمندانه برای ساختن جامعه‌ای سالم و پیوندهای عمیق انسانی به خصوص در خانواده است. «وقتی محبت باشد، از محبت خاها گُل می‌شود. اگر چیز ناخوشایندی هم در همسر وجود داشته باشد، وقتی محبت بود، آن چیزهای ناخوشایند، به کُلّی رنگ می‌بازد و محبت همه‌ی چاله‌ها را صاف می‌کند.»^۱

این مسیر، هرچند آسان نیست، اما نتایج شگفت‌انگیزی به همراه دارد. شاید همان کسی که روزی قلبمان را به درد آورده، با رفتار کریمانه، به بهترین دوست صمیمی ما تبدیل شود. دنیا پر است از این فرصت‌ها.

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

در مواجهه با بدی‌ها، به جای مقابله به مثل، بهترین رفتار کریمانه را سرلوحه خود قرار دهیم تا دشمنی‌ها به دوستی تبدیل شوند.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ خوبی کسی را بگوییم که پیش این و آن بدی مان را گفته است.

❁ برای کسی دعا کنیم که به ناحق نفرین مان کرده است.

❁ گرم بگیریم با کسی که در سختی‌ها تنهایمان گذاشته است.

❁ کسی را به مهمانی مان دعوت کنیم که ما را به مهمانی اش

دعوت نکرده است.

جزء بیست و پنجم

راهی به سوی تصمیم‌های ماندگار

﴿وَأْمُرُهُمْ سُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾

سوره شوری، آیه ۳۸

(آنچه نزد خداست از خوشی‌های زودگذر دنیا
بهتر است، اما مخصوص کسانی است که)
کارهایشان را با مشورت پیش می‌برند.

سُورَةُ الشُّورَى

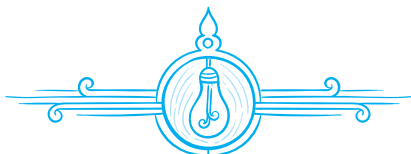
وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَمِ ﴿٣٢﴾ إِنْ يَشَاءُ يُسَكِّنِ الرِّيحَ
 فَيَظْلِلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ
 ﴿٣٣﴾ أَوْ يُوقِفَهُنَّ يَمَّا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَيَعْلَمَ الَّذِينَ
 يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّخِصٍ ﴿٣٥﴾ فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَّعْ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
 يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَيْدِي وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا
 غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
 وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ
 الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا
 وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَلَمَنِ انْتَصَرَ
 بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى
 الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ
 لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَنِ صَبَرَ وَغَفِرَ إِنَّ ذَلِكَ لِمِنْ عَزْمِ
 الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى
 الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

تلاوت آیه

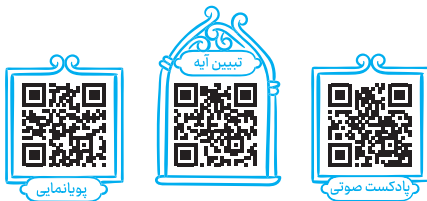

مدرسه حفظ

با هم فکر کنیم

از نشانه‌های مومن یکی هم این است که اهل تصمیم‌های هول‌هولکی نیست. صبور است و با ملاحظه؛ حرف‌های آدم‌ها را می‌شنود و سر حوصله به تک‌تکشان فکر می‌کند. اگر چیزی را نداند، از پرسیدن خجالت نمی‌کشد و اگر راهی را نشناسد، از راهنمایی گرفتن عارش نمی‌آید. اهل مشورت گرفتن است؛ چه در تصمیم‌های کوچک و چه در انتخاب‌های بزرگ. هیچ عشقی آن قدر کورش نمی‌کند که دلسوزی آدم‌های دور و برش را نبیند و هیچ تصمیمی آن قدر به هیجان نمی‌آوردش که راهنمایی آدم‌های باتجربه را نادیده بگیرد. اگر از یک سوراخ دوبار گزیده نمی‌شود، به خاطر همین اخلاق‌هایش است و اگر مدام سرش به سنگ نمی‌خورد، از صدقه‌سر همین عادت‌هایش.

مسیری روشن برای پیشرفت جمعی

در یک تیم فوتبال، بازیکنان تنها زمانی می‌توانند موفق شوند که با یکدیگر هماهنگ باشند. اگر هر بازیکن، بدون توجه به تاکتیک تیمی و مشورت با مربی، بازی خود را پیش ببرد، حتی بهترین‌ها نیز نمی‌توانند پیروز میدان شوند. در مقابل، تیم‌هایی که بازیکنانشان با یکدیگر همفکری می‌کنند، پاس‌های حساب‌شده می‌دهند و از ایده‌ها و استراتژی‌های جمعی پیروی می‌کنند، حتی با امکانات محدود نیز می‌توانند افتخار بیافرینند. این اصل ساده‌ی موفقیت در ورزش، در زندگی اجتماعی نیز صادق است: بدون همفکری و مشورت، پیروزی در میدان زندگی ممکن نیست.

قرآن کریم این راهکار را در سطحی بالاتر برای جامعه‌ی ایمانی ارائه می‌کند. آیه‌ی شریفه **﴿وَأْمُرُهُمْ سُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾** نه تنها یک توصیه اخلاقی، بلکه نقشه‌ای برای مدیریت جامعه و مدل حکمرانی است. «مؤمنین آنهایند که هر کاری می‌خواهند بکنند، در بینشان شورایی می‌شود که پیرامونش مشورت می‌کنند... یعنی کار مؤمنین مشورت گرفتن بین خودشان است.»^۱ ما چقدر اهل کارهای جمعی با روش مشورت‌خواهی از یکدیگر هستیم؟ الان ساختار سیاسی، فرهنگی و اجتماعی ما این گونه است همه‌کارها با مشورت همه مردم اتفاق بیفتد؟!

۱. ترجمه تفسیر المیزان، ج ۱۸، ص ۹۳

البته باید حواسمان باشد که با چه کسی مشورت می‌کنیم؟
 («امیرالمؤمنین علیه السلام در این زمینه هم توصیه دارند: لَا تُدْخِلَنَّ فِي مَشُورَتِكَ بَخِيلًا... وَلَا جَبَانًا؛ با بخیل مشورت نکن. یعنی چه؟ یعنی کارشناست بخیل نباشد؛ چرا؟ برای خاطر اینکه اگر خواستی کمکی به کسی بکنی، این بخیل جلویت را می‌گیرد. می‌گوید که جیبت خالی می‌شود. با آدم ترسو مشورت نکن، از آدم بزدل نظر کارشناسی بگیر؛ برای خاطر اینکه هر کار بزرگی بخواهی انجام بدهی، هر اقدام خوب و قدم بلندی بخواهی برداری، تو را می‌ترساند که اگر این کار را بکنی، چنین می‌شود، چنان می‌شود.»^۱)

مردمی که به فرمان **﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾**^۲ عمل می‌کنند و در فضایی سرشار از همدلی و برادری به رهنمود **﴿وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ يَبْتَنُّهُمْ﴾**^۳ پایبندند، با بهره‌گیری از همفکری و خرد جمعی، به همکاری و تعاون **﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾**^۴ دست می‌یابند و می‌توانند دستاوردهای بزرگی رقم بزنند.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در نخستین دیدار هیئت دولت چهاردهم، ۱۴۰۳/۰۶/۰۶
۲. سوره آل عمران، آیه ۱۰۳؛ همگی به ریسمان الهی جنگ بزنید و متفرق نشوید.
۳. سوره شوری، آیه ۳۸؛ و کارشان در میان خودشان بر پایه مشورت است.
۴. سوره مائده، آیه ۲؛ در کارهای خوب و رعایت حقوق دیگران به همدیگر کمک کنید.

عهد با آیت

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

در امور مختلف، به مشورت با دیگران اهمیت دهیم و تصمیمات را با کمک جمع بگیریم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- در خانواده یا محل کار، قبل از تصمیم‌گیری درباره مسائل مهم، نظر اعضای دیگر را هم جویا شویم.
- به جای تحمیل نظر خود، فضایی برای تبادل آرا ایجاد کنیم.
- در مشورت‌ها، به یاد داشته باشیم که هدف، رسیدن به تصمیم درست است، نه صرفاً تأیید دیدگاه ما.

جزء بیست و ششم

صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

راه یاران محمد

﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ

عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ ۖ

سوره فتح، آیه ۲۹

محمد پیامبر خدا و همراهانش، در برابر دشمنان
بی‌دین سرسخت‌اند و با خودشان مهربان.

سُورَةُ التَّبٰحِ

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ
فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي
الْإِنْجِيلِ كَرَزَعٍ أُخْرِجَ شَطْرُهُ فَفَازَهُ، فَاسْتَعْلَظَ فَاسْتَوَى
عَلَى سُوْقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْدِمُوا فِي يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ؕ وَاتَّقُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا
أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ، بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ
لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالِكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ
يَغْضُونَ أَسْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ
يُنَادُونَكَ مِنَ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

تلاوت آبه

مدرسه حفظ

همراهان محمد ﷺ چگونه اند؟

همراه محمد ﷺ باید شبیه او باشد. شبیه او که برای مردم مدینه از پدر مهربان تر بود و برای مشرکان مکه، از صاعقه بی امان تر. شبیه او که در حق خود از تلافی و انتقام به سادگی چشم می پوشید و در حق مظلوم همچون دریایی طوفانی می خروشید. همراه محمد ﷺ، باید مثل خود او، آمیزه ای از رحم و خشم و مهر و قهر باشد. مثل آب که گاه سیراب می کند و گاه سیلاب می شود، مثل آتش که گرم می کند و می سوزاند، مثل خاک که می رویاند و می میراند. پای هر کدام که بلند، پای این همراهی هم خواهد لنگید.

حضرت محمد ﷺ، پیامبر خدا است، و یارانش نمونه‌هایی بی‌نظیر از یک امت مقتدر و مهربان‌اند. آنان که در میدان نبرد، استوار و شکست‌ناپذیرند و در میان خود، با مهر و عطوفت زندگی می‌کنند، الگویی روشن از جامعه‌ای ولایی و موفق را به نمایش می‌گذارند. این آیه شریفه، هویت امت اسلامی را در دو واژه خلاصه می‌کند: صلابت در برابر دشمن و مهربانی در میان خود.

برای درک این دو ویژگی، صحنه‌ای از تاریخ صدر اسلام را تصور کنید: یاران پیامبر ﷺ در جنگ خیبر، قلعه‌های مستحکم یهودیان را در هم می‌شکنند. علی رضی الله عنه که پرچمدار سپاه است، با قدرت و صلابت، دروازه‌ی قلعه را از جا می‌کند. اما همین علی رضی الله عنه، همیشه دست مهربانش بر سر یتیمان است. این همان ترکیب زیبای صلابت و رأفت است که امت اسلامی را متمایز می‌کند.

یا به روزهای سخت شعب ابی‌طالب فکر کنید؛ جایی که مسلمانان در محاصره‌ی شدید اقتصادی قرار داشتند. در آن دوران، پیامبر اکرم ﷺ با وجود تمام سختی‌ها، دل‌داری و محبتش را از کسی دریغ نمی‌کرد. آنان که از غذای اندک خود به دیگران می‌بخشیدند، نمونه‌ای از «رَحْمَاءٌ بَيْنَهُمْ» بودند.

(زیست اسلامی یعنی چه؟ معنای چگونگی زندگی اجتماعی اسلامی چیست؟ این را در قرآن و در نهج البلاغه و در روایات می‌شود

پیدا کرد. در این الگو، «لَيْقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» وجود دارد، یعنی «عدالت»؛ در این الگو «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ» وجود دارد، یعنی «مرزبندی با دشمن»؛ در این الگو «رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ» وجود دارد، یعنی «مهربانی مؤمنین و مردم با یکدیگر»؛ اینها خطوط اصلی است؛ ما از هر کدام از اینها که غفلت کرده باشیم و غفلت بکنیم و زمین بماند، نقصی در الگوی زیست اسلامی به وجود می‌آید.^۱

این ویژگی‌ها نه تنها در میدان جنگ، بلکه در زندگی روزمره‌ی مسلمانان نیز باید جاری باشد. تصور کنید در جامعه‌ای زندگی می‌کنید که افراد در برابر تهدیدهای دشمنان خارجی، همچون سدی مستحکم عمل می‌کنند، و در مسائل داخلی، اختلافات خود را با گفتگو و محبت حل می‌کنند. چنین جامعه‌ای، الگویی است که آیه‌ی شریفه توصیف می‌کند. امروز نیز این آیه، چراغ راهی برای امت اسلامی است. در برابر دشمنانی که با توطئه‌ها و تحریم‌ها به دنبال شکستن عزت مسلمانان‌اند، باید صلابت نشان دهیم. در میان خود نیز، با مهربانی، کمک به نیازمندان و رعایت انصاف، پایه‌های جامعه‌ای قوی و متحد را بنا کنیم. اگر این دو ویژگی در میان ما نهادینه شود، هیچ دشمنی نمی‌تواند بر ما غلبه کند و هیچ اختلافی نمی‌تواند ما را از هم جدا سازد.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مردمی در آستانه انتخابات ریاست جمهوری چهاردهم در سالروز عید غدیر، ۱۴۰۳/۰۴/۰۵

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

در برابر دشمنان حق، استوار و قاطع باشیم و در میان خود، روحیه‌ی مهربانی و همدلی را تقویت کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ به جای بی‌تفاوتی نسبت به دشمنی با حق، آگاهی خود را افزایش دهیم و اقدامات عملی برای ایستادگی در برابر دشمنان داشته باشیم.

❁ با همه مسلمانان عالم، به دنبال تقویت روحیه‌ی رحمت و محبت باشیم و در هنگام اختلاف، به جای تفرقه، بر همدلی تمرکز کنیم.

جزء بیست و هفتم

آرمان نهایی

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ
بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾

سوره حدید، آیه ۲۵

ما پیامبرانمان را با دلیل‌های روشن فرستادیم. همچنین، کتاب‌های آسمانی را فرستادیم و دین را که معیار سنجش است تا مردم قیام به عدالت کنند. و آهن را (که در ساختن تجهیزات نظامی و غیرنظامی به‌درد می‌خورد)، آفریدیم.

سُورَةُ الْحَدِيدِ

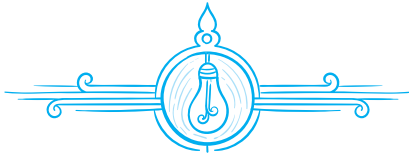
لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
 وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
 بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ
 بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٥٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ
 وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ
 وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَرِهِمْ
 بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا
 فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً
 ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ
 فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ
 وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
 وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ نُورًا
 تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٨﴾ لَيْلًا يَعْلَمُ
 أَهْلَ الْكِتَابِ الْأَيْقِدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ
 الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٩﴾

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

آن همه پیامبر برای چه بود؟

آن صد و بیست و چهار هزار نفر را به خاطر چی فرستاده بود روی زمین؟ چرا اسمشان را گذاشته بود ((رسول))؟ مگر قرار بود چه ((پیامی)) را برای ما بیاورند که باید ((پیامبر)) صدایشان می‌زدیم؟ انگار که خودش از قبل فکر همه این سوال‌ها را کرده باشد، با همین تک جمله جوابمان را داده: ﴿لَيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ تا مردم، از اخلاق و رفتار این پیامبرها الگو بگیرند و خودشان برای برپایی عدالت مبارزه کنند. تا حتی اگر پیامبری در میان‌شان نباشد بتوانند گلیم‌شان را از سیلاب فرعون‌ها و پهلوی‌ها و اسرائیل‌ها بیرون بکشند. این است آن یگانه پیامی که اگر شنیده باشی‌اش، انگار صدای همه پیامبرها را شنیده‌ای.

شهری را تصور کنید که در آن همه با امید و آرامش زندگی می‌کند؛ کشاورز، تاجر، دانشمند، و حتی کودکی که مشغول بازی است، همه خیال‌شان راحت است که حقوقشان محفوظ است. هیچ‌کس از دست‌اندازی ظالم نمی‌ترسد و هیچ حقی در سایه‌ی فساد یا تبعیض پایمال نمی‌شود. این شهر مردمی است که نه تنها عدالت را ارزش می‌دانند، بلکه تحقق عدالت و پاسداری از آن را وظیفه حتمی خود می‌شمارند. کوچک‌ترین بی‌عدالتی، آنان را برمی‌انگیزد و نسبت به ظلم و تعدی، حساسیتی عمیق دارند. هرکس در این جامعه، دیده‌بانی است که اجازه نمی‌دهد حقی پایمال شود یا ظالمی جرأت تعدی پیدا کند. در برابر بی‌عدالتی، همه یک صدا و محکم می‌ایستند. چنین جامعه‌ای دست‌نیافتنی نیست؛ بلکه تجسمی از پیام الهی است که می‌فرماید: ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾^۱. خداوند پیامبرانش را با دلایل روشن، کتاب آسمانی و میزان فرستاد تا مردم خودشان قیام به عدالت کنند تا جهانی بسازند که در آن عدالت، نه تنها هدف، بلکه مأموریتی است بر دوش همه‌ی انسان‌های آن.

اما چون قسط و عدل، کاسبی کسانی که نان‌شان در بی‌عدالتی است را کساد می‌کند، عدالت نیاز به پاسداری دارد و پاسداری، نیاز

به استحکام و قدرت. برای همین خداوند در ادامه می‌فرماید: **﴿وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾**^۱. برای تحقق عدالت، تنها دلیل و معیار کافی نیست. خداوند آهن را نیز آفرید؛ آهن، نمادی از نیرویی است که از عدالت حفاظت می‌کند. آهنی که هم برای ساخت ابزارهای جنگی و هم برای سازندگی به کار می‌رود. باید برای عدالت جنگید و مبارزه کرد.

در نگاه خداوند، قدرت مردم خیلی زیاد است. همان خدایی که فرمود **﴿لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾**^۲، اینجا هم فرموده **﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾**. یعنی خدا این رسالت و آرمان خطیر و بزرگ را از ما مردم توقع دارد و تحققش را در وسع ما می‌بیند. «خداوند متعال به پیغمبرش می‌فرماید که «هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِنَصْرِهِ وَ بِالْمُؤْمِنِينَ»^۳ خیلی مهم است! خدای متعال مؤمنین را در ردیف نصرت خودش قرار می‌دهد؛ ... باید مردم بخواهند، مردم بیایند، مردم اقدام کنند.»^۴ دین می‌خواهد خود مردم را «قدرتمند» و «میدان‌دار» کند تا مردم خودشان در یک «حرکت جمعی» رشد کنند و قدرت پیدا کنند تا بتوانند مشکلات را حل کنند. این روش، تنها روش پایدار برای برقراری عدل در یک جامعه است.

۱. سوره حدید، آیه ۲۵

۲. سوره بقره، آیه ۲۸۶

۳. سوره انفال، آیه ۶۲

۴. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار ائمه جمعه سراسر کشور، ۱۴۰۲/۱۰/۲۶

عهد با ایتها

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

برای برقراری عدالت در جامعه تلاش کنیم و این را وظیفه خود و تمام افراد جامعه بدانیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ برقراری عدالت را از خود شروع کنیم. عادلانه حرف بزنیم و منصفانه قضاوت کنیم و... تا فرزندانمان هم عادل تربیت شوند.

❁ در مواجهه با بی‌عدالتی، سکوت نکنیم.

❁ چنانکه اشتباهی کردیم و دیگران بصورت عادلانه ما را نقد کردند، با روی باز پذیرایش باشیم.

جزء بیست و هشتم

همچون سدی فولادین و بنای آهنین

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُورٌ﴾

سوره صف، آیه ۴

خداوند کسانی را که همچون سدی فولادین صف
می‌بندند و در راهش می‌جنگند، دوست دارد.

سُورَةُ الصَّفِّ

يَأَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ
شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
بِهَتْنٍ يَفْتَرِيْنَهُ، بَيْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي
مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَأَسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
﴿١٢﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ
يَسُؤُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَبْغِ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

سُورَةُ الصَّفِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
﴿١﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَأَنَّهُمْ
بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ
تُؤَدُّونِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا
أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ﴿٥﴾

تلاوت آیه

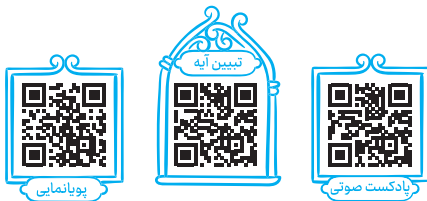

مدرسه حفظ

در کدام روزها بیشتر دوستانمان دارد؟

تا حالا به این فکر کرده‌ای که چه موقع‌هایی بیشتر از همیشه دوستانمان دارد؟ که در کدام روزها بیشتر خاطر ما بنده‌هایش را می‌خواهد؟ که در کدام وقت‌ها بیشتر از همیشه پز خلقت ما را به فرشته‌هایش می‌دهد؟ لازم نیست راه دوری بروی. خودش جوابمان را به ساده‌ترین شکل ممکن داده: در آن روزها و شب‌ها که شانه به شانه هم می‌جنگیم؛ فارغ از این‌که دشمن مشترکمان زلزله بم یا سیل خوزستان یا حتی سال‌های سخت کرونا باشد. فارغ از این‌که بند پوتین‌هایمان را برای به خاک مالیدن بینی داعش سفت کنیم یا اسرائیل!

قبل از نبرد، همه شعار می دهند: "ما آماده ایم!" اما وقتی صدای طبل جنگ بلند می شود، بسیاری عقب نشینی می کنند. این فاصله‌ی عمیق میان حرف و عمل، از هر شمشیری برنده تر است و می تواند پایه های یک جامعه را ویران کند. شاید شما هم دیده باشید: مدبری که قول می دهد مشکلات را حل کند، اما در لحظه عمل، عقب نشینی می کند؛ یا دوستی که وعده کمک می دهد، اما در زمان نیاز غایب است. این تناقض، نه تنها اعتماد را از بین می برد، بلکه در نگاه خداوند، گناهی بزرگ و منفور است. **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ * كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾**^۱.

اما در مقابل، خداوند دوست دار آن مؤمنانی است که در مسیر مبارزه برای او، نه تنها شعار بدهند، بلکه همچون صفی فولادین در میدان مبارزه حاضر می شوند: **﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَتْهُمْ بَنِيَانًا مَرْصُوصًا﴾**^۲. جامعه ای متحد و مستحکمی که افرادش به تعهدات خود عمل می کنند و در برابر سختی ها و سیلاب ویرانگر دشمنان، همچون سدی بی نقص و بدون شکاف، ایستادگی می کنند، محبوب خداوندند.

این وحدت در میدان مبارزه، شرط پیروزی است. اما تاریخ، بارها

۱. سوره صف، آیه ۲ و ۳

۲. سوره صف، آیه ۴

شاهد نتیجه‌ی تلخ خلاف این تصویر بوده است. امیرالمومنین علیه السلام با حسرت به یارانش می‌فرمود: «به خدا قسم سپاه معاویه به زودی بر شما غلبه خواهند کرد. زیرا آنها در یاری کردن باطل خود، وحدت دارند، و شما در دفاع از حق متفرّقد!»^۱

مبارزه با دشمن مشترکی که سال‌هاست دست به جنایات هولناک علیه مسلمانان زده، یکی از مؤثرترین عوامل وحدت‌بخش میان امت اسلامی است. «کشورهای منطقه مراقب باشند؛ سیاست دشمنان این منطقه و دشمنان این مجموعه‌ی اسلامی، ترساندن این کشورها از همدیگر است، دشمن موهوم درست کنند و دشمن اصلی را - که استکبار است، کمپانی‌های متجاوز و متعدّی و وابستگان آنها هستند، صهیونیست است - در حاشیه نگه دارند.»^۲ اگر امت اسلام فریب این سیاست‌ها را نخورده بود و به جای درگیری‌های داخلی، دست در دست هم در برابر این غده‌ی سرطانی می‌ایستاد، امروز شاهد چنین وضعیت تلخی نبودیم. اگر خدا مجاهدینی را دوست دارد که در برابر دشمن مثل بنیان مرصوصند، پس این جمعیت‌های پراکنده را دوست ندارد، و الان هم آثار خشم خدا و غضب الهی را در این جامعه چند میلیاردی، با چشم خود می‌بینیم که یک نمونه آن تسلط گروه کوچک صهیونیست‌ها بر برخی از سرزمین‌های اسلامی است.

۱. نهج البلاغه، خطبه ۲۵

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۹۴/۰۲/۲۶

عهد با ایت

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

همچون دیواری مستحکم و بدون شکاف در جبهه حق، با دشمن مبارزه کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- در جمع‌های خانوادگی و اجتماعی، اختلافات جزئی را کنار بگذاریم و برای اهداف مشترک همکاری کنیم.
- با شناخت دشمنان مشترک، به جای تفرقه، اتحاد و همدلی خود را تقویت کنیم.
- با هماهنگی میان حرف و عمل، زمینه هرگونه شکاف در جبهه حق را از بین ببریم.
- همیشه خودمان را برای جنگ و مبارزه با دشمنان آماده نگه داریم.

جزء بیست و نهم

کلید حل همه مشکلات

﴿وَأَلَّوْا اسْتَقَمُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ

لَأَسْقِيَنَّهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾

سوره جن، آیه ۱۶

اگر در راه درست پایداری کنید، حتماً آنان
را با آبی گوارا و فراوان سیراب می‌کنیم.

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَن أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ
تَحَرَّوْا رِشْدًا ۝١٤ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝١٥
وَالَّذِينَ اسْتَقَمُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِيَنَّهُمْ مَاءً غَدَقًا ۝١٦ لَنَفْتَنَّهُمْ
فِيهِ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ۝١٧ وَأَنَّ
الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝١٨ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ
يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۝١٩ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ
بِهِ أَحَدًا ۝٢٠ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رِشْدًا ۝٢١ قُلْ إِنِّي
لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَن أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝٢٢ إِلَّا بَلَاغًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتٍ ۚ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۝٢٣ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَائِدَةً فَسِيعَلْمُونَ
مَنْ أَضَعَفَ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ۝٢٤ قُلْ إِن أَدْرَىٰٓ أَقْرَبُ مَا تُوَعَّدُونَ
أَمْ يُجْعَلُ لَهُ رِزْقٌ أَمَدًا ۝٢٥ عَلَيْهِمُ الْغَيْبُ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ
أَحَدًا ۝٢٦ إِلَّا مَن أَرْتَضَىٰ مِّن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ
يَدَيْهِ وَمِن خَلْفِهِ رَصَدًا ۝٢٧ لِيَعْلَمَ أَن قَدِ ابْلَغُوا رِسَالَاتِ
رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝٢٨

تلاوت آیه

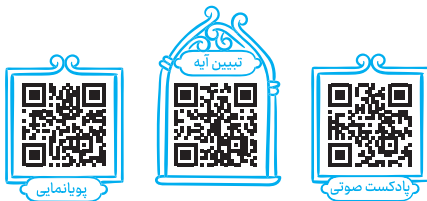

مدرسه حفظ

پاداش ایستادگی

مثل رودخانه‌ها که از دل سنگلاخی‌ترین دشت‌ها عبور می‌کنند و عاقبت به دریا می‌رسند، مثل ریشه‌ها که در دل سخت‌ترین سنگ‌ها فرو می‌روند و بالاخره سیراب می‌شوند، مثل نور که راه خود را حتی از بین تاریک‌ترین ابرها باز می‌کند، ایستادگی و استقامت هم بالاخره یک روز به شیرینی پیروزی ختم می‌شود. این نه یک جمله‌ی انگیزشی توخالی یا یک دل‌خوشکنک موقتی، که وعده‌ی خداست. باور نمی‌کنی؟ به مثال‌های کوچک و بزرگ دور و برت نگاه کن: زندگی مشترک کدام آدم‌ها پایدارتر مانده؟ کسب‌وکار کدام آدم‌ها بیشتر گرفته؟ عزت و سربلندی بیشتر نصیب کدام ملت‌ها شده؟ آن‌ها که وا داده‌اند یا آن‌ها که تا آخر پای حرفشان ایستاده‌اند؟

بعضی‌ها یک دعوی زرگری درست کرده‌اند و دین را مقابل منافع قرار داده‌اند و دوگانه دین و دنیا را مطرح می‌کنند. اینطور القاء می‌کنند که دین داری به معنای گذشتن از منافع فردی و اجتماعی است. اما آیا واقعاً دین و منفعت طلبی در تضاد هستند؟ حقیقت این است که دین، انسان را به بهترین منافع و کم‌هزینه‌ترین مسیر هدایت می‌کند.^۱ دین داران واقعی، نه تنها منفعت طلبی را نفی نمی‌کنند، بلکه با پایبندی به اصول الهی، به دنبال منافع بزرگ‌تر و پایدارتر هستند.

حالا بیایید به موضوعی عینی‌تر بپردازیم: منافع مقاومت در برابر سازش با دشمن چیست؟ تاریخ اثبات کرده آن‌که در ازای امان نامه، به وعده‌های فریبنده‌ی دشمن دل می‌بندد بالاخره یک روز چوب این اعتماد ساده لوحانه را می‌خورد و آن‌که تا واپسین لحظه‌های مبارزه، پای حق و حقیقت می‌ایستد، بالاخره چشمش به صبح پیروزی روشن می‌شود. قذافی‌ها و صدام‌ها و حسنی مبارک‌ها دل خوش به همان وعده‌های دروغین زیر چکمه‌های بی‌اعتنایی دشمن لگدکوب شدند و حزب الله و انصارالله و حماس

۱. احتجاج، ۱: ۲۰۷؛ امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمایند: «خداوند خلق را خلق کرد که آنها را مؤدب کند به آداب و اخلاق شریف. و خدا دید که وقتی بخواهد مردم را مؤدب کند، باید برای آنها توضیح بدهد چه چیزی به نفع‌شان است و چه چیزی به ضررشان است؟ و خدا دید که منافع ما را با (امر و نهی) می‌تواند به ما گوشزد بکند.»

با همین ایستادگی‌ها و پایداری‌ها به این عزت و اقتدار رسیدند. خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿وَأَلِّزُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾^۱ اگر در راه درست پایداری کنند، حتماً آنان را با آبی گوارا و فراوان سیراب می‌کنیم. «ماء غدق یعنی سیراب کردن از آب فراوان و آب زلال که مفسرین می‌گویند کنایه از حلّ همه‌ی مشکلات زندگی است.»^۲ یعنی استقامت، هم دنیا را آباد می‌کند و هم آخرت را. یعنی این است مسیر پیشرفت.

امیرالمؤمنین علیه السلام هشدار می‌دهند: «هیچ ملتی درون خانه خود مورد هجوم قرار نمی‌گیرد، مگر اینکه دلیل شود.»^۳ امروز، حمایت از جبهه مقاومت در غزه و لبنان، نه تنها وظیفه‌ای انسانی و دینی است، بلکه از منافع ملی و امنیت ما نیز محافظت می‌کند. دشمن ما، همان دشمن غزه و لبنان است؛ اگر در این جبهه کوتاه بیایم، فردا مرزهای ما را هدف می‌گیرد.

سختی‌های مسیر حق، عرصه‌ای است برای جدا شدن مجاهدان از مدعیان. جایی که استقامت، رمز سربلندی در آزمون الهی و تنها راه رسیدن به یاری خداوند و فتح قله‌های پیشرفت و سعادت دنیا و آخرت است. ﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ﴾^۴

۱. سوره جن، آیه ۱۶

۲. بیانات در ارتباط تصویری با مردم آذربایجان شرقی، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹

۳. نهج البلاغه، خطبه ۲۷

۴. سوره محمد، آیه ۷: اگر به دین خدا کمک کنید، خدا هم کمکتان می‌کند.

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

در راه درست تسلیم موانع و سختی‌ها نشویم و استقامت کنیم و مطمئن باشیم آینده روشن است.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- 🕌 در روزهای سخت زندگی، این آیه را با خودمان زمزمه کنیم و امیدمان را از دست ندهیم.
- 🕌 از ناامیدی یا انتقادات و غرغر کردن‌های بی‌ثمر پرهیز کنیم.
- 🕌 امروز یکی از کارهای درستی که به خاطر مشکلات و موانع رهاش کرده بودیم را دوباره شروع کنیم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

جزء سی‌ام

آتش زیر خاکستر

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾

سوره همزه، آیه ۱

وای بر هرکه کارش عیب‌جویی،
بدگویی و زخم‌زبان است!

سُورَةُ الْاٰلِ اِمْرَانٍ

سُورَةُ الْعَصْرِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَالْعَصْرِ ۝۱ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝۲ اِلَّا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ ۝۳

سُورَةُ الْاٰلِ اِمْرَانٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَيَلِكُلِّ هُمْزَقٍ لُّمَزَةٍ ۝۱ الَّذِيْ جَمَعَ مَا لَا وَعَدَّدَهُ ۝۲ يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ وَاَخْلَدَهُ ۝۳ كَلَّا لَيُنْبَذَتُ فِي الْحَطْمَةِ ۝۴ وَمَا اَدْرٰكَ مَا الْحَطْمَةُ ۝۵ نٰزَالَ اللهُ الْمَوْقِدَةَ ۝۶ الَّتِي تَطْلُعُ عَلٰى الْاَفْقِدَةِ ۝۷ اِنْتَهٰ عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ۝۸ فِيْ عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ۝۹

سُورَةُ الْفَيْلِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحٰبِ الْفَيْلِ ۝۱ اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدُهُمْ فِي تَضْلِيْلٍ ۝۲ وَاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيْلَ ۝۳ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِّيلٍ ۝۴ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّا كُوْلٍ ۝۵

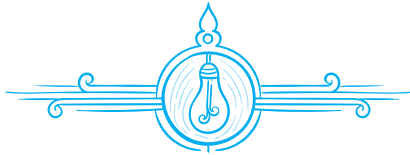

تلاوت آیه

مدرسه حفظ

وای بر غرغروها!

وای بر آن که در عروسی از غذای تالار بد می‌گویید و در عزا از صدای مداح. توی تاکسی از قیمت دلار و سکه می‌نالد و توی مهمانی از کسادى بازار. وای بر آن که موقع دیدن آدم‌ها اول چاقی و لاغری‌شان را سوژه می‌کند و بعد باهاشان سلام و احوال‌پرسی می‌کند. که خار کوچکی را در چشم دیگران می‌بیند و شاخه را در چشم خودش نه، که حتی اگر زیر بار مسئولیتی برود، زیر بار کم‌کاری‌های خودش نمی‌رود و همه چیز را گردن حکومت قبلی و مجلس قبلی و دولت قبلی می‌اندازد. وای بر عیب‌جوهای همیشگی! وای بر غرغروهای ابدی!

زخم‌هایی که دیده نمی‌شوند

گاهی بی‌آنکه متوجه باشیم، یک جمله ساده، یک کلمه تمسخرآمیز یا حتی یک شوخی نابه‌جا می‌تواند زخمی عمیق بر روح دیگران وارد کند. زخمی که شاید دیده نشوند، اما آرام و پیوسته، دل‌ها را از هم دور کرده و روابط را تخریب می‌کنند. تصور کنید دوستی که با شور و اشتیاق درباره ایده‌اش صحبت می‌کند، اما در پاسخ، فقط یک نگاه تحقیرآمیز یا خنده‌ای تمسخرآمیز دریافت می‌کند. چنین رفتاری، نه تنها اعتماد به نفس او را از بین می‌برد، بلکه رابطه‌ای که روزی بر پایه احترام و محبت بنا شده بود، به آرامی تضعیف می‌شود.

قرآن کریم در آیه **﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾**^۱ با یک لحن بسیار تند و بیدارکننده، ما را از عیب‌جویی، تمسخر و زخم‌زبان بر حذر می‌دارد. این جور رفتارها، مانند خنجری است که روابط خانوادگی و پیوندهای اجتماعی را می‌برد و به جای اتحاد، تفرقه می‌آفریند. جامعه‌ای که در آن افراد به جای همدلی و تقویت یکدیگر، به تمسخر، بدگویی و عیب‌جویی مشغول باشند، نمی‌تواند به وحدت و پیشرفت دست یابد.

نگاهی به اطرافمان بیندازیم: مادری که از ظاهر یا رفتار فرزندش در جمع عیب‌جویی می‌کند. مردی که جلوی چشم فرزندان، دل‌همسرش را می‌شکند و خانمی که از شوهرش مثل آب خوردن

۱. سوره همزه، آیه ۱: وای بر هر که کارش عیب‌جویی، بدگویی و زخم‌زبان است!

عیب جویی می‌کند. دانش‌آموزی که به خاطر یک اشتباه کوچک، مورد تمسخر هم‌کلاسی‌هایش قرار می‌گیرد. یا آن فعال فضای مجازی‌ای که مدام دارایی‌های جامعه خودش را نمی‌بیند و برای پمپاژ خودتحقیری و ناامیدی در جامعه با ذره‌بین فقط سراغ عیب‌ها می‌رود. چنین رفتارهایی، چه بر سر دل‌ها و اعتمادها می‌آورد؟

(وقتی غیبت می‌کنید، دل خودتان را چرکین می‌کنید، دل مخاطبتان را چرکین می‌کنید، ... این کار، زندگی را، روابط اجتماعی را از نظم صحیح خارج می‌کند.)^۱ عیب‌جویی و زخم‌زبان و «تهمت زدن به یک شخص گناه است، تهمت زدن به یک نظام اسلامی، به یک مجموعه، گناه بسیار بزرگتری است.»^۲

چشم‌ها را باید شست، جور دیگر باید دید. خوشا به حال آنان که در میان نقص‌ها، زیبایی‌ها را می‌بینند و بر زخم‌ها، مرهم می‌گذارند. بیایید کلماتمان را مانند دانه‌هایی گرانبها در زمین دل‌ها بکاریم؛ دانه‌هایی که فردا، درختی از محبت می‌شوند، سایه‌ای از احترام می‌گسترانند و گلستانی از عشق و امید می‌سازند.

۱. سخنرانی تلویزیونی در پایان محفل انس با قرآن کریم، ۱۳۹۹/۰۲/۰۶

۲. خطبه‌های نماز عید سعید فطر، ۱۳۸۸/۰۶/۲۹

عهد با آیه

خداوند در این آیه از ما خواسته است که:

از عیب جویی، تحقیر دیگران و بدگویی دوری کنیم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

❁ دنبال عیب مردم نباشیم و به جای آن، ذره‌بین روی عیب‌های خود بیاندازیم.

❁ وقتی به عیب دیگران پی می‌بریم، به جای تمسخر، به دنبال راهی برای کمک به اصلاح آن باشیم.

❁ در گفتار و رفتارمان، از زخم‌زبان و نگاه‌های تحقیرآمیز بپرهیزیم.

❁ اگر در جمعی سخن از عیب دیگران شد، با مهربانی مسیر گفتگو را تغییر دهیم یا از جمع خارج شویم.

خاطره شهید

سوزه‌های سخن

نظام مفهومی سی آیه

۱. پیوندهای اجتماعی در سبک زندگی قرآنی
۲. سبک زندگی قرآنی؛ رعایت حقوق و انجام وظایف در قبال یکدیگر
۳. سبک زندگی قرآنی؛ نفی ولایت طاغوت در همراهی با ولی الهی

امت پیروز؛ سبک زندگی قرآنی در روابط اجتماعی

اصلاح سبک زندگی مؤمنین در مدیریت روابط اجتماعی، شرط پیروزی امت اسلامی است. اگر امت اسلامی به سه اصل مهم پایبند باشد:

۱. ولایت، محبت و وحدت میان مؤمنین،
  ۲. عمل به وظایف و رعایت حقوق یکدیگر،
  ۳. نفی ولایت دشمنان و مقابله با طاغوت در رکاب ولی الهی،
- بر اساس وعده الهی به پیروزی نهایی دست خواهد یافت.

۱. پیوندهای اجتماعی در سبک زندگی قرآنی

همان طور که کوهنوردان برای عبور از گردنه‌های سخت باید به هم متصل باشند، جامعه ایمانی مقاوم نیز باید با چنگ زدن جمعی به حبس الله (آل عمران ۱۰۳) از تفرقه دوری کرده و وحدت را حفظ کند. در این فضای برادری و همدلی است که، مشورت و همفکری (شوری ۳۸) و تعاون و همکاری (مائده ۲) شکل می‌گیرد.

خانواده، به عنوان سلول اصلی جامعه، در این سبک زندگی،

نقشی کلیدی دارد. مؤمنین برای همسر و فرزندان خود دعا می‌کنند تا آنان الگوی جامعه ایمانی شوند و مایه چشم‌روشنی باشند (فرقان ۷۴).

در مقابل، از هرگونه اختلاف و تنازع و برتری‌طلبی و بدزبانی دوری می‌کنند، چرا که می‌دانند این درگیری‌های درونی است که، جامعه را به ضعف و شکست می‌کشانند (انفال ۴۶). و برتری‌طلبی و فساد است که، مانع تحقق اهداف الهی می‌شود (قصص ۸۳) و عیب‌جویی و زخم‌زبان و بدزبانی پیوندها را سست می‌کند (همزه ۱). در این سبک زندگی، مؤمنین رفتارهای بد دیگر مؤمنان را با نیکی پاسخ می‌دهند تا کینه‌ها و دشمنی‌ها، جای خود را به دوستی دهند (فصلت ۳۴) اهل بخشش هستند و در کنار دستور به خوبی‌ها، با جاهلان کریمانه برخورد می‌کنند. (اعراف ۱۹۹). در چنین فضایی، محبت و مهربانی در جامعه جریان می‌یابد و پیوندها محکم‌تر می‌شود (مریم ۹۶).

۲. سبک زندگی قرآنی؛ رعایت حقوق و انجام وظایف در قبال یکدیگر
جامعه مقاوم، همچون یک پیکر واحد است که در خوشی‌ها و سختی‌ها با هم همراه‌اند و نسبت به هم مهربان و دلسوزند (توبه ۱۲۸). مؤمنان با ایثار و گذشت، حتی از محبوب‌ترین دارایی‌های خود نیز می‌گذرند و آن‌ها را در راه خدا انفاق می‌کنند (آل عمران ۹۲). دفاع از مظلومان و مستضعفان و مبارزه با ظالمان، وظیفه‌ای قطعی در این سبک زندگی است که جامعه ایمانی نباید از آن غفلت کند (نساء ۷۵).

آن‌ها حقوق خویشاوندان، فقرا و نیازمندان را رعایت کرده و برای ازدواج جوانان مجرد اقدام می‌کنند (اسراء ۲۶؛ نور ۳۲).

عدالت و فراتر از آن، احسان، دو ستون اصلی سبک زندگی اجتماعی مؤمنان است (نحل ۹۰). در گفتار نیز عدالت را رعایت می‌کنند، حتی اگر به ضرر نزدیکانشان باشد (انعام ۱۵۲). در این جامعه، حریم‌های اخلاقی و اجتماعی مانند حجاب، برای حفظ سلامت اجتماعی مورد توجه قرار می‌گیرد (احزاب ۵۹).

با رعایت این اصول، فضای جامعه به سمت شنیدن سخنان مفید و اتخاذ تصمیمات درست پیش می‌رود (زمر ۱۸). سپاسگزاری و قدردانی از یکدیگر نیز موجب افزایش برکات و نعمات الهی می‌شود (ابراهیم ۷).

۳. سبک زندگی قرآنی؛ نفی ولایت طاغوت در همراهی با ولی الهی

تک تک مردم در امت اسلامی خود را مسئول اقامه قسط و عدل در زمین می‌دانند و زمانی می‌توانند عدالت و قسط را در جامعه برپا کنند که ولایت دشمنان را نفی کرده و سرسختانه در برابر آنان بایستند (حدید ۲۷). این ایستادگی در عین مهربانی درونی، با صلابت در برابر دشمن همراه است (فتح ۲۷).

در این سبک زندگی، مؤمنان دشمنی دشمنان اصلی، به خصوص یهودیان صهیونیست را جدی می‌گیرند (مائده ۸۲) و می‌دانند دشمن به هیچ وجه از آنان راضی نمی‌شود مگر آنکه آنان را کامل مطیع خود کند، و به استحاله هویتی بکشانند. (بقره ۱۲۰).

مقاومت در برابر دشمن، هرچند سخت و ناگوار باشد، خیرات و برکات فراوانی به دنبال خواهد داشت (بقره ۲۱۶).
برای مقابله با دشمن، وحدت و انسجام ضروری است و خداوند، مجاهدانی را که در صف واحد می‌جنگند، دوست دارد (صف ۴).
این مبارزه گاهی با شهادت همراه است و شهدا، وفادارترین یاران خداوندند و گاهی با ثابت قدم ماندن و انتظار شهادت همراه است. (احزاب ۲۳).

امت اسلامی وقتی همراه ولی الهی، در مسیر الهی استقامت ورزد و سختی‌ها را تحمل کند، قطعاً در پناه یاری خداوند متعال، آینده‌ی روشن و پیروزی قطعی در انتظارش خواهد بود. (هود ۱۱۲؛ حج ۴۰؛ جن ۱۶).

این سبک زندگی مؤمنان در روابط اجتماعی، شاه‌کلید دستیابی به امت اسلامی متحد، قوی و پیروز است. هنگامی که میان مؤمنین ولایت قرآنی شکل بگیرد و این پیوند را با عمل به وظایف و رعایت حقوق یکدیگر تقویت کنند، ساختار درونی جامعه مستحکم خواهد شد. چنین امتی می‌تواند در مسیر تحقق آرمان‌های والای قرآنی، ولی خدا را در مبارزه با مستکبران یاری دهد و با استقامت در این مسیر مشمول نصرت الهی گردد و به سعادت دنیا و آخرت نائل شود.

آیات پیوندهای اجتماعی در سبک زندگی قرآنی

جزء ۴ ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ ۱۰۳ آل عمران

جزء ۲۵ ﴿وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾ ۳۸ شوری

جزء ۶ ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ
وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ ۲ مائده

جزء ۱۹ ﴿رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا
فِرَّةً أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ ۷۴ فرقان

جزء ۱۰ ﴿وَلَا تَنَارَعُوا فِتْنَةً شِلْوًا وَتَدْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ ۴۶ انفال

جزء ۲۰ ﴿تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ
عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فِسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ ۸۳ قصص

جزء ۳۰ ﴿وَيَلِّ لِكُلِّ هَمَزَةٍ لِمَزَةٍ﴾ ۱ همزه

جزء ۲۴ ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ
وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ ۳۴ فصلت

جزء ۹ ﴿خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ ۱۹۹ اعراف

جزء ۱۶ ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾ ۹۶ مریم

آیات رعایت حقوق و انجام وظایف در قبال یکدیگر

جزء ۱۱ ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾
 ۱۲۸ توبه

جزء ۳ ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾
 ۹۲ آل عمران

جزء ۵ ﴿وَمَا لَكُمْ لَأْتَقْتُلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ﴾
 ۷۵ نساء

جزء ۱۵ ﴿وَأَتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ
 وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾
 ۲۶ اسراء

جزء ۱۸ ﴿وَأَنْكِحُوا الْأَيَّمَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
 وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْزِمُهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾
 ۳۲ نور

جزء ۱۴ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾
 ۹۰ نحل

جزء ۸ ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾
 ۱۵۲ انعام

جزء ۲۲ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأُزَوِّجَكُ وَيَتَاكِ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ
 يُدْنِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَسِيهِنَّ
 ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾
 ۵۹ احزاب

جزء ۲۳ ﴿الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾
 ۱۸ زمر

جزء ۱۳ ﴿لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ
 وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾
 ۷ ابراهيم

آیات نفی ولایت طاغوت در همراهی با ولی الهی

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾
جزء ۲۷ ۲۷ حدید

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾
جزء ۲۶ ۲۷ فتح

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدُوًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾
جزء ۷ ۸۲ مائده

﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصْرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾
جزء ۱ ۱۲۰ بقره

﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ﴾
جزء ۲ ۲۱۶ بقره

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْتُلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ بُنِينَ مَرْصُوضًا﴾
جزء ۲۸ ۴ صف

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾
جزء ۲۱ ۲۳ احزاب

﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ﴾
جزء ۱۲ ۱۱۲ هود

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُغْفَرْنَ لهنَّ وَالَّذِينَ يَخُوفُونَ الصَّفَاةَ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ لِسَبْإٍ فَمِمَّنْ يَخُوفُونَ﴾
جزء ۲۹ ۱۶ جن

﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾
جزء ۱۷ ۴۰ حج